

บทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช
**THE ROLE ON SOCIAL DEVELOPMENT OF TAMBOL BANGJAK
MUNICIPALITY, NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE**

พระอธิการบริวัฒน์ ฐานวีโร (สังข์ช่วย)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนาสังคม

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๐

บทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช

พระอธิการบริวัฒน์ ฐานวีโร (สังฆช่วย)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนาสังคม

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๐

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

**The Role on Social Development of Tambol BangJak Municipality,
Nakhon Si Thammarat Province**

Phra Athikran Boriwat Thānaviro (Sangchuay)

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of
The Requirement for the Degree of
Master of Arts
(Social Development)

Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University

C.E. 2017

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

ชื่อวิทยานิพนธ์ : บทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก
จังหวัดนครศรีธรรมราช

ผู้วิจัย : พระอธิการบริวัฒน์ ฐานวีโร (สังฆช่วย)

ปริญญา : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (การพัฒนาสังคม)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

: ผศ.ดร.ดิเรก นุ่นกล้า พธ.บ. (สังคมวิทยา), B.A. (Sociology),
M.A. (Sociology), Ph.D. (Sociology)

: รศ.ดร.เดชชาติ ตริทรัพย์ พธ.บ.(การสอนสังคม),
M.A. (Sociology), Ph.D. (Sociology)

วันสำเร็จการศึกษา :/...../๒๕๖๐

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ๓ ประการ ดังนี้ ๑) เพื่อศึกษาบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช ๒) เพื่อเปรียบเทียบบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช ความคิดเห็นของประชาชน จำแนกตามข้อมูลทั่วไปแตกต่างกัน ๓) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมต่อบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่มีภูมิลำเนา ในเขตตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน ๑,๘๗๐ คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางกำหนดขนาดตัวอย่างของ เครีจซ์และมอร์แกน (R.V. Krejcie and D.W. Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๒๐ คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามปลายปิดและปลายเปิด วิเคราะห์ข้อมูล ด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลทั่วไป หาค่าร้อยละ (Percentage), บทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาล หาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation), กรณีตัวแปรต้นสองกลุ่ม หาค่าสถิติทดสอบที (t – test) และกรณีตัวแปรต้นมากกว่าสองกลุ่ม หาค่าสถิติทดสอบเอฟ (F – test) ถ้าพบความแตกต่าง จะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของ LSD (Least Significant Difference) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า:

๑. บทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๐๙$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านพัฒนาประชาชนให้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = ๓.๓๔$) รองลงมาได้แก่ ด้านส่งเสริมการศึกษาและวัฒนธรรม ($\bar{X} = ๓.๑๑$) ด้านปรับปรุงส่งเสริมอนามัยและสุขภาพ ($\bar{X} = ๓.๑๐$) ด้านปรับปรุงส่งเสริมสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น ($\bar{X} = ๓.๐๑$) และด้านเร่งการเพิ่มผลผลิตเพิ่มรายได้และลดรายจ่าย มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ($\bar{X} = ๒.๘๙$) เมื่อจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน พบว่า บทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

๒. ผลการเปรียบเทียบบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัด นครศรีธรรมราช จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน พบว่า ประชาชนมี อายุ และรายได้ต่อเดือน ต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๕ ส่วนประชาชนที่มีเพศ ระดับการศึกษา และอาชีพ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก ไม่แตกต่างกัน

๓. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบล บางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ประชาชนได้มีข้อเสนอแนะว่า เทศบาลควรจัดให้มีการ ปรับปรุงส่งเสริมสิ่งแวดล้อมพร้อมจัดเจ้าหน้าที่ออกเก็บขยะทุกอาทิตย์เพื่อความสะอาดของชุมชน ควรมีการส่งเสริมให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ เทศบาลควรส่งเสริมสนับสนุนให้เยาวชนและประชาชนได้กล้าแสดงออกในความสามารถของตนเอง รวมทั้งช่วยกันสอดส่อง รณรงค์ในการต่อต้านยาเสพติดเพื่อขจัดปัญหาในชุมชน

Thesis Title : The Role on Social Development of Tambol Bangjak Municipality, Nakhon Si Thammarat Province

Researcher : Phra Athikran Boriwat Thānaviro (Sangchuay)

Degree : Master of Arts (Social Development)

Thesis Supervisory Committee

: Asst.Prof.Dr.Direk Nunklam B.A. (Sociology),
M.A. (Sociology), Ph.D. (Sociology)

: Assoc.Prof.Dr.Detchat Treetrup B.A. (Sociology),
M.A. (Sociology), Ph.D. (Sociology)

Date of Graduation :/...../2018

Abstract

The objectives of this research were as follows: 1) to study of role on social development of Tambol Bangjak municipality, Nakhon Si Thammarat province, 2) to compare the role of social development of Tambol Bangjak municipality, Nakhon Si Thammarat province in terms of personal factors as differently, and 3) to study the suggestions on the guideline to promote the role on social development of Tambol Bangjak municipality, Nakhon Si Thammarat province. The population for this research were people in the area of Tambol Bangjak municipality, Nakhon Si Thammarat province for 1,870 persons, sample size according to Krejcie and Morgan's table measurement, the samples were about 320 persons, The instrument for data collection was questionnaire both closed and open ended questions, data analysis by package computer program. The statistics was applied as follow; for the personal factors were analysed as follows; percentage and others; mean, standard deviation, t-test, F-test, LSD and one way ANOVA.

The findings were as follows:

1. The role on social development of of Tambol Bangjak municipality, Nakhon Si Thammarat province by overview was at moderate level for all aspects. ($\bar{X}=3.37$) the aspect of good idol was at more level ($\bar{X}=3.09$) when considered in each aspect from more to less found that the aspect of people development for taking benefit in the free time was the highest mean ($\bar{X}=3.34$) and followed up the aspect of

promotion of education and culture ($\bar{X}=3.11$) the aspect of promotion of public health ($\bar{X}=3.10$) the aspect of environment improvement ($\bar{X}=3.01$) and the aspect of addition of production, income and decreasing of purchasing was the lowest mean ($\bar{X}=2.89$) when classified in terms of sex, age, degrees of education, occupations and monthly incomes found that the role on social development of Tambol Bangjak municipality, Nakhon Si Thammarat province by overview was at moderate level.

2. The comparative on social development of Tambol Bangjak municipality in terms of sex, age, degree of education, occupation and monthly income found that in terms of age and monthly income there were different as statistically significance at .05 but in terms of sex, degree of education and occupation found that there were not different.

3. The suggestions on guideline to promote on social development, Tambol Bangjak municipality, Nakhon Si Thammarat province found that there should provide to improve for environment and to have staff for collecting garbage in every week for healthy of community, there should promote on importance of natural resource conservation and environment further more, there should promote the youth and people for showing on their abilities throughout helping in protection of drug in community.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีด้วยความเมตตาอนุเคราะห์ของคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์อันประกอบด้วย ท่านอาจารย์ ผศ.ดร.ดิเรก นุ่นกล้า ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ รศ.ดร.เดชชาติ ศรีทรัพย์ กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัย ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำดูแลใส่ใจให้ความช่วยเหลือในการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์จนสำเร็จด้วยดีตลอดมา ขอขอบคุณ ท่านนายกเทศมนตรีตำบลปากพูน และพี่น้องชาวเทศบาลปากพูน ที่ให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

ขอขอบคุณ ท่านนายกเทศบาลตำบลจาก และพี่น้องชาวเทศบาลตำบลจาก ที่ให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย ขอขอบคุณคณาจารย์ จากสาขาวิชาการพัฒนาสังคม มหาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช ทุกท่าน

พระนิสิตสหธรรมิกทุกรูป/คน ที่ให้คำแนะนำปรึกษาแนะแนว และสร้างแรงบันดาลใจทำให้วิทยานิพนธ์สำเร็จไปได้ด้วยดี คุณค่าและประโยชน์ใดๆ อันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอน้อมน้อมบูชาเป็นกตเวทิตาคุณ แก่ครูบาอาจารย์ บิดามารดา ญาติสนิทมิตรสหาย ที่เป็นกำลังใจสนับสนุนในทุกๆ เรื่องและผู้มีพระคุณทุกท่านที่ได้ร่วมกันสร้างสรรค์งานวิจัยฉบับนี้ จนประสบผลสำเร็จลุล่วงด้วยดี

พระอธิการปริวัฒน์ ฐานวีโร

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญแผนภูมิ	ญ
บทที่ ๑ บทนำ	
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๒
๑.๓ ขอบเขตการวิจัย	๒
๑.๔ ปัญหาที่ต้องการทราบ	๓
๑.๕ สมมติฐานการวิจัย	๓
๑.๖ นิยามศัพท์ที่ใช้เฉพาะในการวิจัย	๓
๑.๗ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	๕
บทที่ ๒ แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับบทบาท	๖
๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาสังคม	๑๙
๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดตั้งเทศบาล	๒๖
๒.๔ ข้อมูลพื้นฐานของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช	๒๘
๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๓๑
๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๓๖
บทที่ ๓ วิธีการดำเนินการวิจัย	
๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๓๗
๓.๒ เทคนิคและวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง	๓๗
๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๓๘
๓.๔ การสร้างและตรวจสอบเครื่องมือ	๓๘
๓.๕ การเก็บรวบรวมข้อมูล	๓๙
๓.๖ การวิเคราะห์ข้อมูล	๓๙
๓.๗ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	๔๐

สารบัญ

เรื่อง		หน้า
บทที่ ๔	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
	๔.๑ สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๔๓
	๔.๒ ขั้นตอนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๔๓
	๔.๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๔๔
	ตอนที่ ๑ ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	๔๔
	ตอนที่ ๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช	๔๖
	ตอนที่ ๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	๕๒
	ตอนที่ ๔ ผลการเปรียบเทียบบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช ตามความคิดเห็นของประชาชน ที่มีข้อมูลทั่วไป แตกต่างกัน	๖๑
	ตอนที่ ๕ ผลการรวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช	๗๒
บทที่ ๕	สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
	๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๗๕
	๕.๒ อภิปรายผล	๗๘
	๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๘๑
	๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	๘๑
	๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ	๘๑
	๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	๘๑
	บรรณานุกรม	๘๒
	ภาคผนวก	๘๖
	ภาคผนวก ก หนังสือขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ	๘๗
	ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์ถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๙๒
	ภาคผนวก ค แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	๙๕
	ประวัติผู้วิจัย	๑๐๒

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๓.๑	แสดงกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา	๓๘
๔.๑	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม	๔๔
๔.๒	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาล จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวม	๔๖
๔.๓	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาล จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านแรงจูงใจเพิ่มผลผลิตเพิ่มรายได้และลดรายจ่าย	๔๗
๔.๔	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาล จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านปรับปรุงสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น	๔๘
๔.๕	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาล จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านปรับปรุงส่งเสริมอนามัยและสุขภาพ	๔๙
๔.๖	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาล จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านส่งเสริมการศึกษาและวัฒนธรรม	๕๐
๔.๗	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาล จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านพัฒนาประชาชนให้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์	๕๑
๔.๘	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาล จำแนกตามเพศ	๕๒
๔.๙	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาล จำแนกตามอายุ	๕๓
๔.๑๐	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาล จำแนกตามการศึกษา	๕๕
๔.๑๑	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาล จำแนกตามอาชีพ	๕๗
๔.๑๒	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาล จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน	๕๙
๔.๑๓	ผลการเปรียบเทียบบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาล ตามความคิดเห็นของ ประชาชน ที่มีเพศต่างกัน	๖๑
๔.๑๔	ผลการเปรียบเทียบบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาล ตามความคิดเห็นของ ประชาชน ที่มีอายุต่างกัน	๖๒
๔.๑๕	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ ตามความคิดเห็นต่อ บทบาทการพัฒนาสังคมของประชาชน ที่มีอายุต่างกัน โดยรวม	๖๓

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๔.๑๖	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ตามความคิดเห็นต่อบทบาทการพัฒนาสังคมของประชาชน ที่มีอายุต่างกัน ด้านปรับปรุงส่งเสริมสิ่งแวดล้อม	๖๔
๔.๑๗	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ตามความคิดเห็นต่อบทบาทการพัฒนาสังคมของประชาชน ที่มีอายุต่างกัน ด้านพัฒนาประชาชนให้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์	๖๕
๔.๑๘	ผลการเปรียบเทียบบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จำแนกตามระดับการศึกษา	๖๖
๔.๑๙	ผลการเปรียบเทียบบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จำแนกตามอาชีพ	๖๗
๔.๒๐	ผลการเปรียบเทียบบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน	๖๘
๔.๒๑	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ตามความคิดเห็นต่อบทบาทการพัฒนาสังคมของประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือน ต่างกัน โดยรวม	๖๙
๔.๒๒	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ตามความคิดเห็นต่อบทบาทการพัฒนาสังคมของประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือน ต่างกัน ด้านส่งเสริมการศึกษาและวัฒนธรรม	๗๐
๔.๒๓	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ตามความคิดเห็นต่อบทบาทการพัฒนาสังคมของประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือน ต่างกัน ด้านพัฒนาประชาชนให้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์	๗๑
๔.๒๔	ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช	๗๒

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่

หน้า

๒.๑ กรอบแนวความคิดในการวิจัย

๓๖

บทที่ ๑ บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การปกครองท้องถิ่น (Local Government) ถือว่าเป็นหัวใจและเป็นรากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตยเพราะเป็นองค์กรที่กระจายอำนาจการปกครองให้กับประชาชนอย่างแท้จริงและเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองการบริหารการตรวจสอบและควบคุมการดำเนินงานท้องถิ่นของตนตามวิถีทางประชาธิปไตยให้เป็นไปในทิศทางที่ตนปรารถนาอันเป็นสิทธิโดยชอบธรรมตามรัฐธรรมนูญ อีกทั้งยังเป็นการยอมรับในคุณค่าศักดิ์ศรีและความสำคัญของประชาชนในท้องถิ่นให้รู้สึกว่าคุณค่าตนมีความเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมได้ส่วนเสียในการบริหารที่ตนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งการควบคุมการตรวจสอบและการถอดถอนให้เกิดความรับผิดชอบเกิดความหวงแหนและปกป้องผลประโยชน์อันพึงมีต่อท้องถิ่นที่ตนอยู่อาศัยและเป็นกลไกในการดำเนินงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวมร่วมกันของประชาชนในท้องถิ่นอันจะนำมาซึ่งความเลื่อมใสศรัทธาในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยในที่สุด^๑ การดำเนินการพัฒนาใดๆ โดยทั่วไปจะเริ่มด้วยการให้ชุมชนสร้างวิสัยทัศน์ของชุมชนขึ้น แล้ววางแผนการดำเนินการ ให้บรรลุวิสัยทัศน์แล้วกำหนดกลยุทธ์การพัฒนาโดยใช้กระบวนการพัฒนามีส่วนร่วมกับประชาชนในชุมชน เพื่อพัฒนาทั้งตัวชาวบ้าน ครอบครัว และชุมชนที่เขาอยู่ การดำเนินการพัฒนาโดยให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมจะทำให้ชาวบ้านได้รู้และเข้าใจการทำงาน และมีความรู้สึกเป็นเจ้าของผลการพัฒนา แล้วเขาจะหวงแหนเพราะ ถือเป็นงานของเขา ทำให้สังคมไม่อยู่นิ่ง สามารถเปลี่ยนแปลงตนเองจากความไม่เจริญพัฒนาให้เจริญก้าวหน้า ครอบครัวมีความมั่นคง ชุมชน มีความเข้มแข็ง และประชาชนที่ได้รับการพัฒนามีความสุข^๒

เทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช มีหน้าที่ในการจัดสรรผลประโยชน์และให้บริการสาธารณะที่จำเป็นแก่ประชาชนในพื้นที่ แก้ไขปัญหาความเดือดร้อนและตอบสนองความต้องการของประชาชน ต้องการให้เกิดการพัฒนาในอนาคตด้านต่างๆ ซึ่งประกอบด้วยการพัฒนาด้านการบริหารและการจัดการองค์กร ด้านการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนกับกลุ่มองค์กรหน่วยงานต่างๆ ด้านเศรษฐกิจ ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ด้านการศึกษา ภูมิปัญญา ประเพณีวัฒนธรรมและด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต ทั้งที่เป็นคุณภาพชีวิตที่จำเป็นต่อความอยู่รอดขั้นพื้นฐาน และคุณภาพชีวิตที่มีความจำเป็นต่อการยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ที่สูงขึ้น

^๑สถาบันพระปกเกล้า, รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช, ๒๕๕๐, พิมพ์ครั้งที่ ๖, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา, ๒๕๕๒), หน้า ๒๓๗.

^๒[ออนไลน์], แหล่งที่มา: [แขนงวิชาสาขาสังคมวิทยา, http://www.stou.ac.th/thai/grad_stdy/](http://www.stou.ac.th/thai/grad_stdy/)

แต่ในสภาวะสังคมปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า คนส่วนใหญ่ประสบปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคมระหว่างประชาชนในเมืองกับชนบท การขยายตัวทางเศรษฐกิจในเชิงปริมาณ ก่อให้เกิดปัญหาหลายประการ เช่น ปัญหาความเหลื่อมล้ำระหว่างภาคอุตสาหกรรมกับภาคเกษตรกรรม การพัฒนาที่ผ่านมาเศรษฐกิจดี สังคมมีปัญหา การพัฒนาคุณภาพของชุมชนไม่ยั่งยืน ความเจริญทางเศรษฐกิจไม่อาจดำรงอยู่ได้ หากไม่คำนึงถึงการบริหารจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้มีการใช้อย่างเหมาะสม และมีเหตุผล เพื่อตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐานของมนุษย์ พร้อมทั้งการจัดการ ให้มีการคุ้มครองระบบนิเวศให้ใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน

ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นดังกล่าว จึงสนใจศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช” เพื่อจักได้ทราบถึงข้อเสนอแนะและแนวทางส่งเสริมต่อการพัฒนาในด้านต่างๆ ว่าทิศทางการพัฒนาท้องถิ่นในอนาคต เป็นอย่างไร และเพื่อเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนโดยเฉพาะนักการเมืองท้องถิ่นให้มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม ใส่ใจต่อปัญหาของท้องถิ่นเป็นพลังในการพัฒนาท้องถิ่นและประเทศชาติต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช

๑.๒.๒ เพื่อเปรียบเทียบบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช ตามความคิดเห็นของประชาชน จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ต่างกัน

๑.๒.๓ เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช

๑.๓ ขอบเขตการวิจัย

๑.๓.๑ ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราชจำนวน ๑,๘๗๐ คน

๑.๓.๒ ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาเกี่ยวกับบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช ใน ๕ ด้าน ดังนี้

- ๑) ด้านเร่งการเพิ่มผลผลิตเพิ่มรายได้และลดรายจ่าย
- ๒) ด้านปรับปรุงส่งเสริมสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น
- ๓) ด้านปรับปรุงส่งเสริมอนามัยและสุขภาพ
- ๔) ด้านส่งเสริมการศึกษาและวัฒนธรรม
- ๕) ด้านพัฒนาประชาชนให้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

๑.๓.๓ ขอบเขตด้านพื้นที่
พื้นที่ที่ศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ พื้นที่เขตเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช เท่านั้น

๑.๔ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๔.๑ ต้องการทราบบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช ว่าเป็นอย่างไร

๑.๔.๒ ต้องการทราบผลการเปรียบเทียบบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช ตามความคิดเห็นของประชาชน ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ว่าเป็นอย่างไร

๑.๔.๓ ต้องการทราบข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช ว่าเป็นอย่างไร

๑.๕ สมมติฐานการวิจัย

๑.๕.๑ ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช แตกต่างกัน

๑.๕.๒ ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช แตกต่างกัน

๑.๕.๓ ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช แตกต่างกัน

๑.๕.๔ ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช แตกต่างกัน

๑.๕.๕ ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช แตกต่างกัน

๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

๑.๖.๑ บทบาท หมายถึง สิ่งที่คุณจะต้องปฏิบัติให้สอดคล้องกับตำแหน่งหน้าที่การงานที่ได้รับมอบหมายหรือตามภาระหน้าที่ ตามสถานะของตน เช่น เมื่ออยู่ในสถานที่ทำงานก็มีบทบาทไปตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชา เป็นต้น

๑.๖.๒ การพัฒนาสังคม หมายถึง กระบวนการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเจริญของการอยู่ร่วมกันของบุคคลในอาณาเขตและภายใต้กฎหมายข้อบังคับเดียวกัน โดยมีปฏิสัมพันธ์กัน มีภาษา ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมคล้ายคลึงกัน ในการวิจัยครั้งนี้หมายถึงเอาเฉพาะ ในเขตพื้นที่ตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช เท่านั้นประกอบด้วย ๕ ด้าน ได้แก่

๑) ด้านเร่งการเพิ่มผลผลิตเพิ่มรายได้และลดรายจ่าย หมายถึง การเพิ่มผลผลิต เพิ่มมูลค่า และเพิ่มรายได้จากการพัฒนาด้านการเกษตร อุตสาหกรรม หนึ่งผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบล และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และวัฒนธรรม

๒) ด้านปรับปรุงส่งเสริมสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น หมายถึง ส่งเสริมการลดปริมาณขยะมูลฝอยและการคัดแยกขยะเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนได้นำกลับมาใช้ประโยชน์รณรงค์ให้ประชาชนในชุมชนเกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการใช้ทรัพยากรทางธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดส่งเสริมปลูกต้นไม้และการดูแลรักษาต้นไม้เพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียวอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทรัพยากรท้องถิ่นให้เป็นประโยชน์

๓) ด้านปรับปรุงส่งเสริมอนามัยและสุขภาพ หมายถึง ส่งเสริมและพัฒนาการสุขภาพการอนามัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะสิ่งแวดล้อมต่างๆ ไปอันมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ขอประชาชนการส่งเสริมสุขภาพการควบคุมโรคติดต่อส่งเสริมภาวะโภชนาการและการทำลายแหล่งแพร่พันธุ์เชื้อโรคกำจัดแมลงที่เป็นพาหะนำโรคการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันให้คำปรึกษาแนะนำตอบปัญหาและชี้แจงเรื่องต่างๆ

๔) ด้านส่งเสริมการศึกษาและวัฒนธรรม หมายถึง ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาของเด็กและเยาวชนผู้ด้อยโอกาสและผู้สนใจเรียน ให้ได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่อง จัดตั้งกองทุนเพื่อการศึกษา เพื่อสร้างโอกาสและทางเลือก กับเยาวชนที่ด้อยโอกาสทางการศึกษานุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีอันดีงามและภูมิปัญญาท้องถิ่นและส่งเสริมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีมาตรฐานตามเกณฑ์

๕) ด้านพัฒนาประชาชนให้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ หมายถึง ส่งเสริมและสนับสนุนเด็กและเยาวชนเล่นกีฬาว่างและให้ประชาชนออกกำลังกายเทศบาลเปิดโอกาสให้เยาวชนและประชาชนได้แสดงความสามารถตามที่ตนถนัดส่งเสริมด้านการศึกษาเพื่อเน้นความสามัคคีของชุมชน

๑.๖.๓ ประชาชน หมายถึง ผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครนครศรีธรรมราช เท่านั้น

๑.๖.๔ เพศ หมายถึง เพศของผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งเป็น ๒ เพศ คือ เพศชาย และ เพศหญิง

๑.๖.๕ อายุ หมายถึง อายุของผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งเป็น ๔ ช่วงอายุ คือ ๑) ๑๘-๓๐ ปี ๒) ๓๑-๔๕ ปี ๓) ๔๖-๖๐ ปี และ ๔) สูงกว่า ๖๐ ปี

๑.๖.๖ ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งเป็น ๔ ช่วงระดับการศึกษา คือ ๑) ประถมศึกษา ๒) มัธยมศึกษา ๓) ปวช-ปวส. ๔)ปริญญาตรีหรือสูงกว่า

๑.๖.๗ อาชีพ หมายถึง อาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งเป็น ๔ กลุ่มอาชีพ คือ ๑) เกษตรกรรม/รับจ้าง ๒) ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ ๓) ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย ๔) นักเรียน/นักศึกษา

๑.๖.๘ รายได้ต่อเดือน หมายถึง รายได้ต่อเดือนของผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งเป็น ๔ กลุ่ม คือ ๑) ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท ๒) ๕,๐๐๐-๑๐,๐๐๐ บาท ๓) ๑๐,๐๐๑-๑๕,๐๐๐ บาท และ ๔) ๑๕,๐๐๑ บาทขึ้นไป

๑.๗ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๗.๑ ทำให้ทราบบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช

๑.๗.๒ ทำให้ทราบผลเปรียบเทียบบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช ตามความคิดเห็นของประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ที่แตกต่างกัน

๑.๗.๓ ทำให้ทราบข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช

๑.๗.๔ สามารถนำผลที่ได้จากการวิจัยไปเป็นแนวทางส่งเสริมบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช ต่อไป

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในศึกษาการวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเรื่อง “บทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช” ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยแบ่งหัวข้อเรื่องดังนี้

- ๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับบทบาท
- ๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทการพัฒนาสังคม
- ๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดตั้งเทศบาล
- ๒.๔ ข้อมูลพื้นฐานของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช
- ๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับบทบาท

๒.๑.๑ ความหมายของบทบาท

บทบาทเป็นสิ่งที่บุคคลจะต้องปฏิบัติให้สอดคล้องกับตำแหน่งหน้าที่การงานที่ได้รับมอบหมายหรือตามภาระหน้าที่สำคัญกำหนดขึ้นทั้งนี้บุคคลแต่ละคนอาจจะมีบทบาทได้หลายอย่างตามสถานะของตนเช่นเมื่ออยู่ในสถานที่ทำงานก็มีบทบาทไปตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชาเป็นต้นดังนั้นจึงเห็นได้ว่าคนๆหนึ่งจะมีหลายบทบาทซึ่งจะต้องปฏิบัติหน้าที่ให้ถูกต้องสอดคล้องกับบทบาทนั้นๆนักวิชาการได้ให้ความหมายของบทบาทที่สละแตกต่างกันออกไปสรุปได้ดังนี้

สนธยา พลศรี ได้กล่าวว่า บทบาท หมายถึง หน้าที่ของบุคคลตามสถานภาพหรือตำแหน่งฐานะที่ตนดำรงอยู่บทบาทจึงเป็นกลไกอย่างหนึ่งของสังคมที่ทำให้คนที่อยู่ร่วมกันสามารถสร้างระบบความสัมพันธ์ต่อกันได้อย่างเป็นระเบียบเรียบร้อยบุคคลจะมีสถานภาพและบทบาทหลายสถานภาพและแตกต่างกันออกไปเช่นเป็นพ่อแม่ลูกครูอาจารย์ทหารตำรวจแพทย์นักเรียนนักศึกษา นิสิต เป็นต้น^๑

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ ได้กล่าวถึง ความหมายของบทบาทสรุปได้ว่า “บทบาท” หมายถึง การประพฤติปฏิบัติของบุคคลตามตำแหน่งและสถานภาพในสังคมนั้นๆถ้าตำแหน่งหรือสถานภาพเปลี่ยนแปลงไปบทบาทก็จะเปลี่ยนตามไปด้วยและถ้าบุคคลใดในสังคมมีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสังคมมากขึ้นเท่าใดบทบาทก็จะเพิ่มขึ้นมากเท่านั้น^๒

^๑สนธยา พลศรี, **หลักสังคมวิทยา**, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๕), หน้า ๑๒๕.

^๒กมลรัตน์ หล้าสูงษ์, **จิตวิทยาสังคม**, (กรุงเทพมหานคร: คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, ๒๕๒๗), หน้า๕๐.

งามพิศ สัตย์สงวน ให้ความหมายของบทบาท (Role) ว่า“เป็นการกระทำตามสิทธิและหน้าที่ของสถานภาพสถานภาพและบทบาทมักเป็นของคู่กันคือเมื่อมีสถานภาพจะต้องมีบทบาทด้วย แต่ไม่เสมอไปดังนั้นบทบาทคือพฤติกรรมที่คาดหวังสำหรับผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่างๆจะต้องปฏิบัติอย่างไร (Role) เป็นบทบาทที่คาดหวังโดยกลุ่มคนหรือสังคมทำให้คู่สัมพันธ์มีการกระทำระหว่างกัน ทางสังคมได้รวมทั้งสามารถพยากรณ์พฤติกรรมที่จะเกิดขึ้นได้เช่นผู้มีตำแหน่งเป็นพ่อจะได้รับการคาดหวังจากสังคมให้แสดงบทบาทหรือหน้าที่ต่างๆของพ่อซึ่งจะต้องเลี้ยงดูลูกส่งเสียให้เล่าเรียนอบรม สั่งสอนให้มีความรักความเอ็นดูและอื่น ๆ อีกเป็นต้นตำแหน่งอื่นๆก็เช่นกันเช่นครูอาจารย์เสมียนภารโรง ต่างก็มีบทบาทที่คาดหวังจะต้องทำในฐานะที่ครองตำแหน่งต่างๆเหล่านั้นน้อย^๓

ไพบุลย์ ช่างเรียน ให้แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทว่าบทบาทของบุคคลในสังคมย่อมขึ้นอยู่กับสภาพที่ตนครองอยู่และคุณสมบัติของบุคคลตั้งนั้นบทบาทของบุคคลจึงแตกต่างกันออกไปตามลักษณะสภาพอุปนิสัยความคิดความรู้ความสามารถมูลเหตุจูงใจการอบรมเลี้ยงดูและความพอใจ^๔

ลือชา ธรรมวินัยสถิต ให้บทบาทของความหมายในแง่ทางโครงสร้างของสังคมว่าบทบาท หมายถึงภาระหน้าที่ที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งจะพึงกระทำตามสถานภาพที่ตนดำรงอยู่เมื่อบุคคลใดได้เข้าไปมีสถานภาพหนึ่งแล้วย่อมแสดงบทบาทตามสถานภาพนั้นๆสถานภาพและบทบาทจึงเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันเปรียบได้กับเหรียญที่ต้องมี๒ด้านเสมอเมื่อสถานภาพเป็นตัวกำหนดแบบแผนความสัมพันธ์นั้นมีความสอดคล้องกันและเป็นไปตามแบบแผนที่กำหนดตั้งนั้นบทบาทจึงเป็นส่วนประกอบที่สำคัญของโครงสร้างทางสังคมประการหนึ่ง^๕

พูนทรัพย์ สิทธิพรหม ได้ให้ความหมายของบทบาทว่าเป็นความคาดหวังของการกระทำว่าในสถานภาพหนึ่งๆบุคคลควรจะมีบทบาทอย่างไรโดยจะมีการเรียนรู้เป็นกระบวนการสำคัญ เพื่อให้ทราบว่าแต่ละบุคคลจะต้องแสดงบทบาท (Role playing) และสวมบทบาท (Role taking) อย่างไรซึ่งการเรียนรู้บทบาทนี้จะเกิดจากการเลียนแบบและการสังเกต (Role model) จากบุคคลที่เรายึดถือ (Significant others) เพื่อจะนำมาเป็นแบบอย่างของบทบาทแห่งตนที่จะแสดงต่อผู้อื่นในสถานการณ์ต่างๆในสังคมต่างๆที่ตนเองต้องการ^๖

สมคิด เพ็งอุดม ได้กล่าวถึงความหมาย ของบทบาทตามแนวคิดของ ราล์ฟ (Ralph) โดยสรุปได้ว่า สถานภาพเป็นฐานะหรือตำแหน่งซึ่งจะเป็นสิ่งที่กำหนดบทบาทของบุคคลตำแหน่งและบทบาทจึงเป็นสิ่งที่ควบคู่กันไม่สามารถแยกออกจากกันได้เปรียบเสมือนเหรียญคือถ้าด้านหนึ่งของ

^๓งามพิศ สัตย์สงวน, **หลักมานุษยวิทยาวัฒนธรรม**, (กรุงเทพมหานคร: แพร่พิทยา, ๒๕๓๘), หน้า ๙๖-๙๗.

^๔ไพบุลย์ ช่างเรียน, **สารานุกรมศัพท์ทางสังคมวิทยา**, (กรุงเทพมหานคร: แพร่พิทยาการพิมพ์, ๒๕๑๖), หน้า ๑๗.

^๕ลือชา ธรรมวินัยสถิต, **มนุษย์กับสังคม**, (เพชรบุรี: ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์สถาบันราชภัฏเพชรบุรี, ๒๕๓๙), หน้า๔๗.

^๖พูนทรัพย์ สิทธิพรหม, “**บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนากับการเข้าร่วมโครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทองของชาวบ้านห้วยยาง**, (กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๖), หน้า ๖๐.

เหรียญเป็นตำแหน่งอีกด้านหนึ่งของเหรียญก็เป็นบทบาท^๗ จากความหมายของบทบาทจากนักวิชาการจึงพอสรุปได้ว่า บทบาทคือภาระหน้าที่อันมีความสัมพันธ์ควบคู่กับตำแหน่งที่ต้องปฏิบัติตามสถานภาพที่กำหนดขึ้นและยังสอดคล้องกับพฤติกรรมของบุคคลที่กระทำตามตำแหน่งทางสถานภาพที่อยู่กับสังคมหรือหน่วยงานนั้นๆ

สุพัตรา สุภาพ ให้ความหมายของ บทบาทไว้ว่าบทบาทหมายถึงพฤติกรรมที่คาดหวังสำหรับผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่างๆ ว่าจะต้องปฏิบัติอย่างไรเป็นบทบาทที่คาดหวังโดยกลุ่มคนหรือสังคมเพื่อทำให้คู่สัมพันธ์มีการกระทำกันทางสังคม^๘

ทิพวรรณ เคาวางกุล อธิบายความหมาย บทบาทแบบเผยของพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ของแต่ละบุคคลบทบาทดังกล่าวควรเป็นไปตามข้อตกลงที่สังคมนั้นๆ และพฤติกรรมของบุคคลแต่ละคนคือผลที่ได้จากตำแหน่งทางสังคมของเขานั้นเองและทฤษฎีบทบาทเป็นข้อตกลงประการแรกที่สถาบันต่างๆ ในสังคมคาดหวังว่าบุคคลที่ได้รับตำแหน่งต่างๆ ควรปฏิบัติอย่างไร^๙ จากทัศนะดังกล่าวมาเป็นลำดับข้างต้นสามารถสรุปความหมายของบทบาทว่าเป็นพฤติกรรมของบุคคลที่ปฏิบัติหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ซึ่งบทบาทที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการพิจารณาพฤติกรรมในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของแต่ละบุคคล

พัทยา สายหู ได้ให้คำนิยามเกี่ยวกับบทบาทว่าตัวบทบาทคือขอบเขตอำนาจหน้าที่และสิทธิในการกระทำของแต่ละงานที่เรามีต่อผู้อื่นสถานภาพก็คือฐานะตำแหน่งที่บุคคลได้จากการปฏิบัติตามบทบาทนั้นเมื่อเทียบกับฐานะตำแหน่งของผู้อื่นตามบทบาทอื่น^{๑๐}

กรองแก้ว อยู่สุข ได้ให้ความหมาย ของบทบาทไว้ว่าหมายถึงแบบอย่างของพฤติกรรมที่คาดหวังว่าบุคคลจะแสดงออกในกิจกรรมที่ทำร่วมกับผู้อื่นบทบาทจะสะท้อนให้เห็นถึงตำแหน่งในสังคมนวมไปถึงหน้าที่สิทธิความรับผิดชอบและอิทธิพลของแต่ละบุคคลด้วย^{๑๑}

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ ได้ให้ความหมาย ไว้ว่าบทบาทหมายถึงส่วนหนึ่งที่เป็นพลวัตของสถานภาพบุคคลจะได้รับมอบหมายให้ดำรงสถานภาพโดยมีความสัมพันธ์กับสถานภาพอื่นเมื่อเขาใช้สิทธิและทำหน้าที่อันเป็นส่วนต่างๆ ของสถานภาพก็แปลว่าเขาแสดงบทบาท^{๑๒}

^๗ สมคิด เพ็งอุดม, “การศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อการพัฒนาชุมชนตามทัศนะของพระสงฆ์และเจ้าหน้าที่กระทรวงมหาดไทยระดับตำบลในจังหวัดสมุทรสงคราม”, **ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประศาสนศาสตร์, ๒๕๓๕), หน้า ๙.

^๘ สุพัตรา สุภาพ, **จิตวิทยาสังคม**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๘), หน้า ๗๓.

^๙ ทิพวรรณ เคาวางกุล, “บทบาทของสตรีชนบทในการร่วมพัฒนาสหกรณ์การเกษตร: ศึกษากรณีสหกรณ์การเกษตรปฏิรูปที่ดินลาดบัวขาวจำกัด”, **วิทยานิพนธ์ศิลปะศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๓๑), หน้า ๑๕.

^{๑๐} พัทยา สายหู, **กลไกของสังคม**, พิมพ์ครั้งที่ ๙, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๘), หน้า ๔๒.

^{๑๑} กรองแก้ว อยู่สุข, **พฤติกรรมองค์การ**, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๗), หน้า ๑๑.

^{๑๒} สัญญา สัญญาวิวัฒน์, อ่างใน กรองแก้ว อยู่สุข, **พฤติกรรมองค์การ**, หน้า ๑๓๑.

สำเร็จ กล้าหาญ กล่าวว่า บทบาท หมายถึง แนวทางของการแสดงออกหรือปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ในตำแหน่งทางสังคม ทางหน้าที่การงาน ตามสภาพแวดล้อมของแต่ละบุคคลที่เป็นอยู่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ๔^{๑๓}

นิตย ประจงแต่ง กล่าวว่า บทบาท หมายถึง ลักษณะของพฤติกรรมที่แสดงออกตามตำแหน่งที่บุคคลนั้นได้รับการแสดงออกนั้นย่อมผูกพันกับความคิดของผู้ดำรงตำแหน่งเอง และตามความคาดหวังของผู้อื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับตำแหน่งนั้น^{๑๔}

ณัฐพร ชินบุตร กล่าวว่า บทบาท หมายถึง การกระทำหรือพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกมาตามตำแหน่งหน้าที่ทางสังคม ที่ตนดำรงอยู่ในขณะนั้น ซึ่งจะต้องขึ้นอยู่กับสิทธิและหน้าที่ของตำแหน่ง และยังคงเป็นไปตามความคาดหวังของตนเองและผู้อื่นที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันด้วย^{๑๕}

อดุลย์ ต้นประยูร กล่าวถึงความหมาย ของบทบาทไว้ว่าบทบาทคือการกระทำการแสดงออกทางกริยาหรือการแสดงออกที่แสดงถึงทัศนคติของบุคคลตามสภาพทางสังคมต่างๆ^{๑๖}

สุนทร กุญชร กล่าวว่าบทบาทหมายถึง ถึงแนวทางของการแสดงออกหรือปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ในตำแหน่งทางสังคมทางหน้าที่การงานตามสภาพแวดล้อมของแต่ละบุคคลที่เป็นอยู่เช่นครูมีบทบาทหน้าที่ในการสอนให้ความรู้แก่ผู้เรียนตำรวจมีบทบาทหน้าที่ในการรักษาความสงบภายในประเทศ เป็นต้น^{๑๗}

เหลื่อ เอกตะคุ ได้สรุปว่าบทบาทหมายถึงรูปร่างแนวทางการแสดงพฤติกรรมแสดงความคิดเห็นและการปฏิบัติของบุคคลตามตำแหน่งหน้าที่ที่ได้รับจากสังคมเช่นครูมีบทบาทหน้าที่ในการสั่งสอนให้ความรู้แก่นักเรียน^{๑๘}

^{๑๓} สำเร็จ กล้าหาญ, “สภาพการปฏิบัติงานตามบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๓”, *วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, ๒๕๔๙), หน้า ๗.

^{๑๔} นิตย ประจงแต่ง, “บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต ๒”, *วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, ๒๕๔๘), หน้า ๕.

^{๑๕} ณัฐพร ชินบุตร, “การรับรู้ในบทบาทหน้าที่และความต้องการในการพัฒนาตนเองของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตอำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น”, *วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๗), หน้า ๔ .

^{๑๖} อดุลย์ ต้นประยูร, *สังคมวิทยาการศึกษา*, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๓๙), หน้า ๓๐.

^{๑๗} สุนทร กุญชร, “บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดชัยภูมิ”, *วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๕), หน้า ๑๐.

^{๑๘} เหลื่อ เอกตะคุ, “บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียนมัธยมศึกษาในทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดนครราชสีมา”, *วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๗), หน้า ๗.

ผู้ศึกษาวิจัยสรุป ได้ว่า บทบาท หมายถึงการปฏิบัติงานตามตำแหน่งหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายบทบาทให้รับผิดชอบโดยปฏิบัติงานให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความคาดหวังของกลุ่มคนหรือสังคมบทบาทเป็นแนวความคิดในการอธิบายพฤติกรรมของมนุษย์ที่ควบคู่กับฐานะตำแหน่งฐานะตำแหน่งเป็นหน้าที่ของตำแหน่งผู้ใดสวมตำแหน่งนั้นก็จะมีหน้าที่ตามตำแหน่งนั้นด้วยส่วนบทบาทเป็นการประพฤติปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ตามตำแหน่งที่บุคคลจะต้องปฏิบัติตามตำแหน่งนั้นๆ และบทบาทและพฤติกรรมมนุษย์มีส่วนประกอบอีก ๓ ประการคือ

๑. บทบาทที่ถูกกำหนดขึ้นเป็นบทบาทตำแหน่งหน้าที่สิทธิทางสังคม

๒. บทบาทที่ถูกคาดหวังเป็นบทบาทที่อยู่ในระดับของความคิดส่วนบุคคลหรือเป็นความคาดหวังของสังคมที่ต้องให้บุคคลแสดงบทบาทตามตำแหน่งหน้าที่รวมทั้งความคาดหวังของตนเองแสดงพฤติกรรมตามความคาดหวัง

๓. บทบาทที่เป็นจริงเป็นบทบาทที่เจ้าของตำแหน่งหน้าที่ตามสถานภาพแสดงจริงซึ่งอาจเป็นบทบาทที่สังคมคาดหวังหรือเป็นบทบาทที่ตนเองคาดหวังหรือเป็นบทบาทที่ถูกกำหนดหรืออาจจะไม่เป็นตามทั้งบทบาทที่ถูกกำหนดและบทบาทที่ถูกคาดหวังก็ได้การที่คนเราอยู่ร่วมกันในชุมชนหนึ่งนั้นย่อมมีการปฏิสัมพันธ์กันพึงพาซึ่งกันละกันต่างมีหน้าที่สถานะและมีบทบาทแตกต่างกันไปบทบาทและสถานภาพเกิดจากการที่ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและการแบ่งงานกันทำตามตำแหน่งหน้าที่ในสังคม

๒.๑.๒ ประเภทของบทบาท

บุคคลในสังคมจะแสดงบทบาทต่างๆ แตกต่าง กันออกไปโดยการแสดงบทบาทของบุคคลจะเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงลักษณะของบุคคลนั้นได้ ดังนั้น จึงมีผู้แบ่ง ลักษณะและประเภทของบทบาทไว้ ดังต่อไปนี้

ธงชัย สันติวงษ์ ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับ กระบวนการการแสดงบทบาทของบรรดาสมาชิกภายในองค์กร ย่อมสามารถกำหนดมา ได้เป็น ๔ ระยะ

ระยะที่ ๑ เป็นระยะของการคาดหมายในบทบาท เมื่อคนเราเริ่มเข้ามาในองค์กร ก็จะมีการได้ข้อมูลและข่าวสารจากองค์กร อาจโดยการปฐมนิเทศ การอบรม เพื่อให้ คนๆ นั้นสามารถคาดหมายถึงบทบาทที่เขาต้องแสดงออกในองค์กร

ระยะที่ ๒ เป็นระยะที่เป็นทางการ คนที่เข้ามาถูกกำหนดบทบาทที่จะต้องแสดง โดยอาจกำหนดออกมาเป็นวัตถุประสงค์ระเบียบวิธีปฏิบัติงาน กฎ ข้อบังคับ และเขาจะต้องแสดงบทบาทไปตามที่กำหนดเพื่อแลกเปลี่ยนผลตอบแทนซึ่งอาจจะเป็นผลตอบแทน ทางด้านตัวเงิน หรือทางด้านการได้รับการส่งเสริมเลื่อนตำแหน่งหรือผลตอบแทนอื่นๆ

ระยะที่ ๓ เป็นระยะของการเรียนในบทบาท เมื่อคนที่เข้ามาเริ่มปฏิบัติงาน เขาก็จะเริ่มมีการเรียนรู้ในบทบาทที่เขาได้แสดงออกมาอย่างเป็นทางการ และในขณะเดียวกัน เนื่องจาก การทำงาน ต้องมีความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ที่ไม่เป็นทางการ ความคาดหวังของผู้ร่วมงานที่ไม่เป็นทางการที่มีต่อบทบาทของเขาก็มีส่วนสำคัญ เขาต้องพยายามที่จะปรับบทบาทของเขา ให้สอดคล้องกับความคาดหวังที่เป็นทางการ จากองค์กรและความคาดหวังที่ไม่เป็นทางการจากผู้ร่วมงาน

ระยะที่ ๔ ระยะของการคงอยู่หรือออกไปจากองค์กร เมื่อคนเข้าในองค์กรได้ปฏิบัติงานมาจนถึงระยะนี้ เขาก็ทราบว่าเขาควรคงอยู่ หรือลาออกไปจากองค์กร โดยอาศัยการ

เรียนรู้ จากบทบาทที่ผ่านมาในระยะที่ ๓ เขาจะคงอยู่ต่อเมื่อบทบาทที่เขาแสดง อยู่สอดคล้อง หรือ เป็นไปตามความคาดหวังขององค์กร และตามความคาดหวังที่ไม่ เป็นทางการของผู้ร่วมงาน ถ้าหากบทบาทที่เขาแสดงอยู่ไม่สอดคล้องหรือไม่เป็นไปตาม ความคาดหวังขององค์กร หรือตาม ความคาดหวังที่ไม่เป็นทางการของผู้ร่วมงานอันใดอันหนึ่งแล้ว ก็ารู้สึกเกิดความขัดแย้งในบทบาท หรือความไม่ชัดเจนในบทบาทขึ้น หากไม่สามารถแก้ไข ก็จะเกิดความเบื่อหน่ายความไม่พึงพอใจและ ลาออกไปในที่สุดจะเห็นได้ว่าเรื่องราวของบทบาทมีผลกระทบต่อพฤติกรรมของคนในองค์กรคน ใน องค์กรจะแสดงพฤติกรรมตามที่ได้กำหนดไว้ในบทบาทที่เป็นที่คาดหวังจากผู้อื่น และองค์กร^{๑๙}

กรณิการ์ ขวัญอารีย์ ได้แบ่งประเภท บทบาทของคนในสังคมไว้ดังนี้คือ

๑. บทบาทที่กำหนดไว้หรือบทบาทตามอุดมคติ (The Socially prescribed or ideal Role) เป็นบทบาทตามอุดมคติที่กำหนดสิทธิและหน้าที่ของตำแหน่งไว้

๒. บทบาทที่ควรกระทำ (Perceived Role) เป็นบทบาทที่แต่ละบุคคลเชื่อว่าควร จะกระทำในหน้าที่ของตำแหน่งนั้นๆซึ่งอาจไม่ตรงตามบทบาทตามอุดมคติทุกประการและอาจ แตกต่างกันไปแต่ละบุคคลก็ได้

๓. บทบาทที่กระทำจริง (The performed Role) เป็นบทบาทที่บุคคลได้กระทำ จริงตามความเชื่อความคาดหวังตลอดจนความกดดันและโอกาสที่จะกระทำในแต่ละสังคมในช่วงเวลา หนึ่งๆ^{๒๐}

อรุณ รักธรรม ได้แบ่งประเภทออกเป็น ๓ ประเภทคือ^{๒๑}

๑. บทบาทจริง (Actual Role) เป็นพฤติกรรมที่แท้จริงของบุคคลที่ถูกควบคุมโดย อารมณ์เจตคติพฤติกรรมส่วนตัวและปัญหาในการปฏิบัติงาน

๒. บทบาทที่ถูกกำหนด (Prescription Role) เป็นขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบ ซึ่งทางหน่วยงานหรือองค์กรเป็นผู้กำหนด

๓. บทบาทคาดหวัง (Expectation Role) เป็นความคาดหวังของบุคคลอื่นหรือ สังคมที่มีต่อบุคคลผู้ครองตำแหน่งและเป็นความคาดหวังของตนเองต่อบทบาทนั้นๆ

สุตา ภิรมย์แก้ว ได้กล่าวว่าบทบาทแยกได้ ๓ ประเภทคือ^{๒๒}

๑. บทบาทในอุดมคติ (Ideal Role) ได้แก่บทบาทที่กำหนดไว้ตามความคาดหวัง ของบุคคลทั่วไปในสังคมเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติเป็นแบบฉบับที่สมบูรณ์ซึ่งผู้ที่มีสถานภาพนั้นๆ ควรกระทำแต่อาจไม่มีใครทำตามนั้นได้

^{๑๙} ธงชัย สันติวงษ์, การบริหารงานบุคคล, (กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๓๕), หน้า ๙๒-๙๓.

^{๒๐} กรณิกา ขวัญอารีย์, “บทบาทผู้นำท้องถิ่นต่อการแก้ไขปัญหาแรงงานเด็กในชุมชนที่มีระดับการ พัฒนาต่างกัน: ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดสุรินทร์”, วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๕), หน้า ๑๒.

^{๒๑} อรุณ รักธรรม, การพัฒนาชุมชน, (กรุงเทพมหานคร: โอ เอส พริ้นติ้งเฮ้าส์, ๒๕๒๖), หน้า ๑๘.

^{๒๒} สุตา ภิรมย์แก้ว, มนุษย์กับสังคม, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๑), หน้า ๖๓.

๒. บทบาทที่บุคคลเข้าใจหรือรับรู้ (Perceived Role) เป็นบทบาทที่บุคคลคาดคิดด้วยตัวเองว่าเป็นอย่างไรทั้งนี้ขึ้นอยู่กับทัศนคติค่านิยมบุคลิกภาพรวมทั้งประสบการณ์ของแต่ละบุคคลด้วย

๓. บทบาทที่บุคคลแสดงออกจริง (Enacted Role) เป็นบทบาทที่บุคคลปฏิบัติจริงขึ้นอยู่กับเหตุการณ์เฉพาะหน้าในขณะนั้นด้วยจึงทำให้การแสดงบทบาทมีความแตกต่างกันออกไป

เดโซ สวานานท์ ได้กล่าวว่าประเภทบทบาทอาจแบ่งได้เป็น ๒ ประเภทคือ^{๒๓}

๑. บทบาทที่รัดกุมคือบทบาทที่มีข้อกำหนดที่จะต้องปฏิบัติตามที่แน่นอนตายตัวยืดหยุ่นไม่ได้เช่นบทบาทของเจ้าบ่าวเจ้าสาวในพิธีแต่งงานบทบาทของนายกรัฐมนตรีเป็นต้น พฤติกรรมที่จะต้องแสดงออกตามบทบาทนั้นๆ อำนาจหน้าที่รับผิดชอบอาจจะมีระบุไว้ชัดเจนในรูปของกฎหมายระเบียบแบบแผน

๒. บทบาทที่ยืดหยุ่นได้คือบทบาทที่ยอมให้พฤติกรรมอันสัมพันธ์กับบทบาทนั้นเปลี่ยนแปลงได้ตามสมควรไม่มีข้อกำหนดตายตัวเช่นบทบาทของบิดาแสดงได้ดีถึงฐานะของบิดาเป็นต้นแต่พฤติกรรมของบิดาต่อบุตรอาจแปรผันได้มากพอสมควรระว่างบิดาแต่ละคน

โจนาธาน เอชทรูเนอร์ (Jonathan H. Turner) ได้กล่าวว่าประเภทของบทบาทที่เน้นการโดยมากมีอยู่ ๓ ประเภทด้วยการคือ^{๒๔}

๑. **Prescribed Roles** บทบาทตามใบสั่งเป็นบทบาทที่เน้นให้ปัจเจกบุคคลปฏิบัติตามความคาดหวังตามแต่ละสถานภาพโลกสังคม (Social World) ถูกสมมติว่ามีใบสั่งจัดไว้ชัดเจน บุคคลจะรู้ใบสั่งนั้นด้วยอัตตา (Self) และสามารถในการแสดงบทบาทระดับการคล้อยตามความต้องการ (ให้แสดงบทบาท) ของแต่ละสถานภาพ

๒. **Subjective Roles** บทบาทตามใจเป็นบทบาทที่ปัจเจกบุคคลผู้ครองสถานภาพนั้นๆ แสดงออกหลังจากรับรู้และตีความหมายปรับความคาดหวังต่างๆ ที่ผ่านอัตตาตัวตนโลกสังคมถูกสร้างขึ้นด้วยการประเมินตามอัตวิสัยในสถานการณ์มีปฏิสัมพันธ์

๓. **Enacted Role** บทบาทจริงในที่สุดแล้วความคาดหวังและการประเมินความคาดหวังตามอัตวิสัยของปัจเจกบุคคลก็จะแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมบทบาทนี้จึงเป็นพฤติกรรมจริงที่เปิดเผยโลกสังคมเป็นเครือข่ายพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกัน

ไวรัช เจียมบรรจง ได้กล่าวว่าประเภท ของบทบาทในสังคมทั่วไปแยกไว้ ๕ ประเภทคือ^{๒๕}

๑. บทบาทตามเพศและวัยเช่นบทบาทของผู้ชายผู้หญิงเด็กผู้ใหญ่ เป็นต้น
๒. บทบาททางอาชีพเช่นบทบาทของคนขายของอาจารย์ทนายความ เป็นต้น
๓. บทบาททางครอบครัวเช่นพ่อแม่ลูก
๔. บทบาทในกลุ่มเพื่อน

^{๒๓} เดโซ สวานานท์. **จิตวิทยาสังคม**, (กรุงเทพมหานคร: โพธิ์สามต้นการพิมพ์, ๒๕๑๘), หน้า ๓๕.

^{๒๔} Jonathan H. Turner, **The Structure of Sociological theory**, (California: Wadsworth Publishing company, ๑๙๙๑), p. ๔๑๕.

^{๒๕} ไวรัช เจียมบรรจง, **จิตสังคมวิทยา เล่ม ๒**, (นนทบุรี: โรงพิมพ์สถานสงเคราะห์ปากเกร็ด, ๒๕๒๙), หน้า ๑๐๙.

๕. บทบาทของกลุ่มที่มีความสนใจคล้ายกันเช่นบทบาทของสมาชิกในกลุ่มชมรมต่างๆ เป็นต้น

สงวนศรี วิรัชชัย ได้สรุปประเภทของบทบาทไว้ ๕ ประการคือ ^{๒๖}

๑. บทบาทตามที่กำหนด (Prescribed Roles) หมายถึงบทบาทที่สังคมกลุ่มหรือองค์กรกำหนดไว้ว่าเป็นรูปแบบของพฤติกรรมประจำตำแหน่งต่างๆ ที่มีอยู่ในสังคมกลุ่มหรือองค์กรนั้นๆ

๒. บทบาทที่ผู้อื่นคาดหวัง (Expected Roles) หมายถึงบทบาทหรือรูปแบบของพฤติกรรมที่คนอื่นๆ คาดหวังว่าผู้อยู่ในตำแหน่งจะถือปฏิบัติ

๓. บทบาทตามความคิดของผู้อยู่ในตำแหน่ง (Subjective Roles) หมายถึงรูปแบบพฤติกรรมที่บุคคลผู้อยู่ในตำแหน่งคิดเชื่อว่าเป็นบทบาทของตำแหน่งที่ตนดำรงอยู่

๔. บทบาทที่ปฏิบัติจริง (Enacted Roles) หมายถึงรูปแบบพฤติกรรมที่ผู้อยู่ในตำแหน่งได้ปฏิบัติหน้าที่แสดงออกมาให้เห็นซึ่งมักจะเป็นพฤติกรรมที่สอดคล้องกับบทบาทตามความคิดของผู้อยู่ในตำแหน่งแต่อาจมีกรณีที่บุคคลแสดงพฤติกรรมคาดหวังผู้อื่นต่างๆ ที่บทบาทนั้นไม่ตรงกับบทบาทตามความคิดของตน

๕. บทบาทที่ผู้อื่นรับรู้ (Perceived Roles) หมายถึงรูปแบบพฤติกรรมที่ผู้อื่นได้รับทราบเกี่ยวกับการปฏิบัติบทบาทของผู้อยู่ในตำแหน่งซึ่งโดยธรรมชาติการรับรู้ของคนเราจะมีการเลือกรับรู้และมีการรับรู้ที่ผิดพลาดไปจากความเป็นจริงได้ด้วยอิทธิพลจากประสบการณ์หลายอย่างดังนั้นเมื่อผู้อยู่ในตำแหน่งปฏิบัติบทบาทโดยแสดงพฤติกรรมอย่างหนึ่งผู้ที่ได้พบเห็นอาจรับรู้พฤติกรรมหรือบทบาทนั้นในทางที่แตกต่างกันและอาจแตกต่างไปจากบทบาทตามความคิดของผู้อยู่ในตำแหน่งด้วย

ดังนั้นสรุปได้ว่า บทบาทจึงเป็นพฤติกรรมที่บุคคลในสังคมจะแสดงออกตามสถานภาพหรือตำแหน่งสิทธิและหน้าที่ของตนตามความคาดหวังของสังคมหรือตามความเป็นจริงซึ่งการแสดงบทบาทของแต่ละบุคคลอาจจะสอดคล้องหรือขัดแย้งกับความคาดหวังของสังคมก็ได้ทั้งนี้บทบาททางสังคมจะถูกกำหนดและวางระเบียบไว้เพื่อการปฏิบัติอย่างชัดเจนว่าบุคคลที่อยู่ในบทบาทนั้นจะต้องมีสิทธิและหน้าที่ทำอะไรบ้างในองค์กรนั้นๆ และสังคมได้วางระเบียบไว้อย่างชัดเจนว่าบุคคลในองค์กรดังกล่าวจะต้องเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของตนและผู้อื่นที่กำหนดไว้ทั้งนี้เพื่อให้มีมาตรฐานการปฏิบัติงานที่ดี

๒.๑.๓ แนวคิดเกี่ยวกับบทบาท

ประกอบ มีโคตรกอง ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทว่าบทบาทหน้าที่ตามตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งนั้นจะถูกคาดหวังจากสังคมรอบด้านซึ่งเป็นกระบวนการขัดเกลาทางสังคม (Socialization) และการแสดงบทบาทของบุคคลตามตำแหน่งหน้าที่จะมีความถูกต้องเหมาะสมเพียงใดขึ้นกับปัจจัย ๓ ประการดังนี้ ^{๒๗}

^{๒๖} สงวนศรี วิรัชชัย อ้างใน จำนง อติวัฒน์สิทธิ์, สังคมวิทยา, หน้า ๒๓-๒๔.

^{๒๗} ประกอบ มีโคตรกอง, “บทบาทของพระสงฆ์ที่เกี่ยวกับเยาวชนในเขตเทศบาลนครขอนแก่น”, วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาไทยคดีศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๑), หน้า ๑.

- ๑) ความเข้าใจในบทบาทที่ตนเองแสดงหรือปฏิบัติ
- ๒) ประสบการณ์ของผู้ที่ต้องแสดงบทบาท
- ๓) บุคลิกภาพของผู้แสดงบทบาทบุคคลในสังคมจะแสดงบทบาทต่างๆ แตกต่างกันไปโดยที่การแสดงบทบาทของบุคคลจะเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงลักษณะของบุคคลนั้นได้ดังนั้นจึงมีผู้แบ่งลักษณะและประเภทของบทบาทไว้ดังต่อไปนี้

เปลี่ยน พากเพียร ได้สรุปบทบาทผู้บริหารไว้ ๔ ประการคือ^{๒๘}

- ๑) เป็นนักหุนนนำสิ่งใหม่เป็นผู้มีบทบาทในการริเริ่มทำสิ่งใหม่ซึ่งช่วยให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้
- ๒) เป็นผู้แนะแนวทางเป็นผู้ให้คำแนะนำปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ คอยช่วยเหลือและวิเคราะห์ความต้องการของบุคคลในองค์การและให้ข่าวสารแนะนำผู้ตามทั้งนี้ความเชื่อถือในตัวผู้นำจะอยู่ที่ความสามารถของผู้นำเอง
- ๓) เป็นผู้จัดการกิจกรรมขององค์การเป็นผู้มีหน้าที่ในการก่อตั้งและบำรุงรักษาให้องค์กรยังคงอยู่ถาวรตลอดไปมากกว่าสมาชิกคนอื่นๆ ในองค์การเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในองค์การให้การสนับสนุนกิจกรรมของสมาชิกเป็นต้น
- ๔) เป็นสัญลักษณ์ผู้นำหรือผู้บริหารที่มีความเห็นอกเห็นใจผู้ตามและอุทิศตนเองในการทำงานเมื่อเป็นที่ชื่นชอบของบรรดาผู้ตามและถือว่าเขาเป็นแบบอย่างแล้วผู้นำก็จะเพิ่มความกระตือรือร้นและกระตุ้นให้ผู้ปฏิบัติตามเมื่อผู้นำลดบทบาทสัญลักษณ์ลงผู้ตามก็จะหันไปสนใจตนเองแทนความเป็นสัญลักษณ์ก็จะเสื่อมไป

๒.๑.๔ ทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท (Role Theory)

จากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง พบว่า มีนักวิชาการหลากหลายท่านให้ความหมายของบทบาทไว้ดังนี้

ทฤษฎีบทบาท เป็นทฤษฎีย่อยในทฤษฎีการกระทำระหว่างกันด้วยสัญลักษณ์ (Symbolic Interaction Theory) โดยกล่าวถึงลักษณะของสังคมมนุษย์และลักษณะของปัจเจกบุคคลแล้วชี้ให้เห็นว่าตัวเชื่อมระหว่างมนุษย์กับสังคมนั้น ก็คือบทบาทสังคมมนุษย์คือโรงละครมนุษย์แต่ละคน คือตัวแสดงที่มีบทบาทชัดเจนสำหรับแสดงมีบทละครเป็นตัวกำกับมนุษย์แต่ละคนมีตำแหน่งต่างๆ ความเข้าใจบทบาทและสามารถในการแสดงบทบาท จะเป็นอุปสรรควัดความสำเร็จหรือล้มเหลวของบุคคลผู้ดำรงสถานะต่างๆ ในสังคม นักวิชาการได้ให้ความหมายของบทบาทตามที่ตนแตกต่างกันออกไปสรุปได้ดังนี้

พระมหาพนมนคร มีราคา ได้รวบรวมทฤษฎีบทบาทและได้อธิบายโดยสรุปไว้ ดังนี้

- ๑) ทฤษฎีของเดโซ สวานานนท์ ได้กล่าวถึง แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทซึ่งสรุปได้ว่า บทบาทจะต้องประกอบด้วยลักษณะ ๔ ประการ ดังต่อไปนี้

(๑) รู้สภาพของตนในสังคม

^{๒๘} เปลี่ยน พากเพียร, “บทบาทหน้าที่ของศึกษาธิการอำเภอตามความคิดเห็นของหัวหน้าส่วนราชการระดับอำเภอและผู้บริหารโรงเรียนจังหวัดศรีสะเกษ”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๓๗), หน้า ๒๒-๒๓.

- (๒) คำนึงถึงพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น
- (๓) คำนึงถึงพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น
- (๔) ประเมินผลการแสดงบทบาทของตนเอง

๒) ทฤษฎีของ โคเฮน ได้กล่าว สรุบทฤษฎีบทบาท ไว้ว่าการที่สังคมกำหนดเฉพาะเจาะจง ให้บุคคลปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทใดบทบาทหนึ่งนั้น เรียกว่า บทบาทที่ถูกกำหนด ถึงแม้ว่าบุคคลบางคนมิได้ประพฤติปฏิบัติตามบทบาทที่สังคมกำหนดให้ ส่วนบทบาทที่ปฏิบัติจริง หมายถึง การที่บุคคลได้แสดงหรือปฏิบัติออกจริงตามตำแหน่งของเขา ความไม่ตรงกันของบทบาทที่ถูกกำหนดกับบทบาทที่ถูกปฏิบัติจริงนั้น อาจมีสาเหตุมาจากสิ่งต่างๆ เหล่านี้

- (๑) บุคคลขาดความเข้าใจในบทบาทที่สังคมต้องการ
- (๒) ความไม่เห็นด้วยหรือไม่ลงรอยกับบทบาทที่ถูกกำหนด
- (๓) บุคคลไม่มีความสามารถที่จะแสดงบทบาทนั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓) ทฤษฎีของมิต ได้กล่าวถึงทฤษฎีบทบาทไว้ว่า บทบาทเป็นองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติจริง หรือบทบาทที่เป็นจริง ซึ่งจะต้องประกอบด้วยสิ่งดังต่อไปนี้

- (๑) การรู้จักตนเองตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย
- (๒) พฤติกรรมตามสถานการณ์ที่กำหนดให้จะต้องมีความเหมาะสมกับ การส่งเสริม

ฐานะของตนเอง

(๓) ภูมิหลังของการกระทำที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นนั้น การเป็นแบบอย่างเพื่อให้ การกระทำบางอย่างเป็นไปตามแนวทางที่ต้องการ

(๔) การประเมินผลการกระทำตามบทบาท สามารถดำเนินการด้วยตนเองหรือโดยคนอื่น^{๒๙}

สงวน สุทธิเลิศอรุณ ได้สรุบทฤษฎีบทบาทต่อไปนี้

๑) ทฤษฎีบทบาทของ ราร์ฟ ฟลินตัน (Ralp Linton's Role Theory) ได้กล่าวว่า ตำแหน่งหรือสถานภาพเป็นผู้กำหนดบทบาทเช่นบุคคลที่มีตำแหน่งเป็นครูต้องแสดงพฤติกรรมเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ลูกศิษย์

๒) ทฤษฎีบทบาทของ แนเดล (Nadel's Role Theory) ได้กล่าวว่าบทบาทคือ ส่วนประกอบที่ส่งผลต่อพฤติกรรม๓ลักษณะคือส่วนประกอบที่ส่งเสริมบทเช่นครูต้องพูดเก่งหรือมี อารมณ์ขันส่วนประกอบที่มีผลสำคัญต่อบทบาทและขาดมิได้เช่นเป็นแพทย์ต้องรักษาคนไข้และ ส่วนประกอบที่เป็นไปตามกฎหมายเช่นครูต้องเป็นสมาชิกคุรุสภาโดยกำหนดให้เป็นสมาชิกรับได้ดังนี้

$$P = f (a.b.c.) \text{ ถ้ากำหนดให้}$$

P คือบทบาท

a คือส่วนประกอบที่ส่งเสริมบทบาท

b คือส่วนประกอบที่มีผลต่อบทบาทและขาดมิได้

c คือส่วนประกอบที่เป็นไปตามกฎหมาย

^{๒๙}พระมหาพนมมนคร มีราคา, “การดำรงสมณะเพศของสามเณรโรงเรียนมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา”, **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๔๙), หน้า ๒๗-๒๘..

จากสมาการอธิบายได้ว่าบทบาทจะต้องประกอบด้วยส่วนประกอบหลายๆ ส่วนอย่างน้อย ๓ ส่วนขึ้นไป จนถึง n ส่วน

๓) ทฤษฎีบทบาทของ โฮมันน์ (Homan's Role Theory) ได้กล่าวว่าบุคคลจะเปลี่ยนบทบาทไปตามตำแหน่งเสมอเช่นตลอดกลางวันแสดงบทบาทสอนหนังสือเพราะมีตำแหน่งเป็นครูสอนตอนเย็นแสดงบทบาทเรียนหนังสือเพราะมีตำแหน่งเป็นนิสิตภาคสมทบ เป็นต้น

๔) ทฤษฎีบทบาทของ พาร์สัน (Parson's Role Theory) กล่าวว่าไว้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ในสังคมทำให้มนุษย์ต้องเพิ่มบทบาทของตนเช่นบุคคลที่มีเพื่อนมากก็ต้องแสดงบทบาทมากขึ้นเป็นเงาตามตัว

๕) ทฤษฎีบทบาทของ เมอร์ตัน (Merton's Role Theory) ได้กล่าวไว้ว่าบุคคลแต่ละคนจะต้องมีตำแหน่งและบทบาทควบคู่กันไปซึ่งไม่เหมือนกันบทบาทจะมีมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับทักษะของสังคมที่เขาสังกัดอยู่ตลอดจนลักษณะของบุคคลในสังคมนั้น

๖) ทฤษฎีบทบาทของ กู๊ด (Good's Role Theory) กล่าวว่าไว้ว่าบทบาทคือแบบแผนของพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ของแต่ละบุคคลและบทบาทดังกล่าวควรเป็นไปตามข้อตกลงที่มีต่อสังคมนั้นๆ

๗) ทฤษฎีบทบาทของ กัสคิน (Guskin's Role Theory) ได้กล่าวว่าพฤติกรรมของแต่ละบุคคลแต่ละคนคือผลที่ได้จากตำแหน่งทางสังคมของเขานั่นเองและทฤษฎีบทบาทจัดเป็นข้อตกลงประการแรกที่สถาบันต่างๆ ในสังคมคาดหวังว่าบุคคลที่ได้รับตำแหน่งต่างๆ ควรปฏิบัติอย่างไรบ้าง

จากทฤษฎีที่ระบุดังต้น **สงวน สุทธิเลิศอรุณ** ได้สรุป แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทที่คาดหวังและการแสดงบทบาทที่คาดหวังแบ่งได้เป็น ๓ ลักษณะดังนี้

๑) บทบาทที่เป็นจริง (Actual Role) เป็นบทบาทที่เจ้าของสถานภาพแสดงจริงซึ่งอาจจะเป็นบทบาทหน้าที่ที่สังคมคาดหวังหรือบทบาทที่ตนคาดหวังหรืออาจไม่เป็นบทบาทที่ตนหรือสังคมคาดหวังก็ได้

๒) บทบาทตามความคาดหวัง (Expected Role) เป็นบทบาทหน้าที่ที่ผู้อื่นคาดหวังเจ้าของควรมีบทบาทเช่นไร

๓) บทบาทตามลักษณะการรับรู้ (Perceived Role) เป็นบทบาทหน้าที่ที่เจ้าของสถานภาพรับรู้ว่าจะมีบทบาทเช่นไร

การแสดงบทบาทนั้นต้องเข้าใจความหมายของบทบาท ๔ ประการได้แก่

๑) ความคาดหวังในบทบาท (Role-expectation) คือบทบาทที่มีอยู่ในระบบสังคมเป็นบทบาทที่บุคคลในสังคมคาดหวังให้บุคคลอื่นปฏิบัติอยู่เมื่อดำรงตำแหน่งอยู่ในสังคม

๒) การรับรู้บทบาท (Role-precipitation) คือการที่บุคคลมองเห็นหรือคาดหวังว่าตนเองควรมีบทบาทเช่นไรซึ่งอาจจะสอดคล้องกับความคาดหวังของสังคมหรือไม่ก็ได้

๓) บทบาทของพฤติกรรมที่ปฏิบัติจริง (Actual behavior) ของบุคคลซึ่งอยู่ในสถานะทางอาชีพหรือการเงิน

๔) การยอมรับบทบาท (Role-acceptation) คือการที่บุคคลปฏิบัติตามความคิด โดยผ่านกระบวนการของบทบาททั้ง ๓ ที่กล่าวมาแล้ว^{๓๐}

อัลพอร์ต (Allport) ได้กล่าวว่าบทบาทของบุคคลว่าขึ้นอยู่กับปัจจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

๑) บทบาทที่สังคมคาดหวัง (Role expectation) คือบทบาทที่สังคมคาดหวังให้บุคคลปฏิบัติตามความคาดหวังที่กำหนดโดยกลุ่มสังคมและโดยสถานภาพที่บุคคลนั้นๆ ครอบงำ

๒) การรับรู้บทบาท (Role conception) คือการที่บุคคลรับรู้ในบทบาทของตนเอง ว่าควรจะมีบทบาทอย่างไรและสามารถจะมองเห็นบทบาทของตนเองได้ตามการรับรู้ซึ่งเกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพกับความต้องการของบุคคลนั่นเองโดยการรับรู้ในบทบาทและความต้องการของบุคคลย่อมขึ้นอยู่กับลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคลตลอดจนเป้าหมายในชีวิตและค่านิยมของบุคคลที่สวมบทบาทนั้น

๓) การยอมรับบทบาทของบุคคล (Role acceptance) จะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อมีความสอดคล้องกับบทบาทตามความคาดหวังของสังคมและบทบาทที่ตนรับอยู่การยอมรับบทบาทเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความเข้าใจในบทบาทและการสื่อสารระหว่างสังคมและบุคคลนั้นทั้งนี้ก็เพราะว่าบุคคลอาจไม่ได้ยินดียอมรับบทบาทเสมอไปแม้ว่าจะได้รับการคัดเลือกจากสังคมให้รับตำแหน่งและมีบทบาทหน้าที่ปฏิบัติตามเพราะถ้าหากบทบาทที่ได้รับนั้นทำให้ได้รับผลเสียหายหรือเสียผลประโยชน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าขัดแย้งกับความต้องการ (Role conflict) หรือค่านิยมของบุคคลนั้นผู้ครองตำแหน่งอยู่ก็พยายามหลีกเลี่ยงบทบาทนั้นไม่ยอมรับบทบาทนั้น

๔) การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของบุคคล (Role performance) เป็นบทบาทที่เจ้าของสถานภาพแสดงจริง (Actual role) ซึ่งอาจจะเป็นการแสดงบทบาทตามที่สังคมคาดหวังหรือเป็นการแสดงบทบาทตามการรับรู้และตามความคาดหวังของตนเองการที่บุคคลใดจะปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ได้เพียงใดนั้นก็ขึ้นอยู่กับระดับการยอมรับบทบาทนั้นๆ ของบุคคลที่ครองตำแหน่งนั้นอยู่เนื่องจากความสอดคล้องกับบทบาทตามความคาดหวังของสังคมและการรับรู้บทบาทของตนเอง^{๓๑}

จากทฤษฎีที่กล่าวมานี้ สรุปได้ว่า บทบาท หมายถึง พฤติกรรมหรือการกระทำของบุคคล ซึ่งอยู่ในฐานะหรือตำแหน่งหรือสถานภาพอย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งสังคมได้กำหนดให้มีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามปฏิบัติหน้าที่ตามหน้าที่ตำแหน่งตามสถานภาพที่ตนเองเป็นอยู่ถ้าตำแหน่งหรือสถานภาพเปลี่ยนแปลงไปบทบาทก็เปลี่ยนแปลงไปด้วยดังนั้นตำแหน่งและสถานภาพกับการปฏิบัติหน้าที่ความรับผิดชอบตามตำแหน่งและสถานภาพจึงควบคู่กันเสมอ

ประพันธ์ อาพันธ์ประสิทธิ์ ได้กล่าวว่า ทฤษฎีบทบาทได้กำหนดปรัชญาที่น่าสนใจไว้ว่า ชีวิตสังคมถูกสร้างขึ้นและคนแต่ละคนในสังคมล้วนมีตำแหน่งทางสังคมทั้งสิ้นเช่นในสถานะลูกน้อง คู่ครองพ่อแม่หัวหน้าและลูกน้อง เป็นต้น ในสถานะที่สังคมได้กำหนดบทบาทเพื่อปัจเจกชนแต่ละคนจะได้ปฏิบัติให้สอดคล้องกับโครงสร้างทางสังคมที่วางไว้โดยเฉพาะอย่างยิ่ง แบบที่เป็นบทบาทผู้กระทำ

^{๓๐} สงวนสุทธิ เลิศอรุณ, *จิตวิทยาสังคม*, (กรุงเทพมหานคร: ส่งเสริมวิชาการ, ๒๕๒๕), หน้า ๕๖.

^{๓๑} Allport Gordon, *Personality: A Psychological Interpretation*, (New York: Holt, ๑๙๗๓), pp. ๑๘๑-๑๘๔.

ทุกคนสามารถเรียนรู้ได้โดยบทบาทที่เป็นตัวแบบได้ซึ่งถึงวิธีทางเพื่อกระทำบางสิ่งบางอย่างที่ถูกต้องซึ่ง **บิดเดิล (Biddle)** ได้กล่าวถึงทฤษฎีบทบาทว่ามีลักษณะสำคัญ ๕ ประเด็นดังนี้^{๓๒}

๑) ทฤษฎีว่าด้วยบทบาทในการทำงาน (**Functional Role Theory**) ทฤษฎีนี้มุ่งต่อบทบาทหรือพฤติกรรมอันเป็นลักษณะของบุคคลผู้ที่มีตำแหน่งทางสังคมภายในระบบสังคมที่มั่นคง

๒) ทฤษฎีบทบาทที่เป็นปฏิสัมพันธ์สัญลักษณ์ (**Symbolic Interaction Role Theory**) ทฤษฎีนี้มุ่งไปที่บทบาทของผู้กระทำแต่ละคนวิวัฒนาการของบทบาทต่างๆโดยอาศัยปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและวิธีการที่ผู้กระทำทางสังคมเข้าใจโดยตีความหมายของพฤติกรรมเหล่านั้น

๓) ทฤษฎีบทบาทโครงสร้าง (**Structural Role Theory**) ทฤษฎีนี้มุ่งต่อโครงสร้างทางสังคมหรือตำแหน่งโครงสร้างทางสังคมที่ได้แบ่งพฤติกรรมที่กำหนดไว้เป็นแบบเดียวกันซึ่งมุ่งต่อตำแหน่งทางสังคมอื่นๆ ในโครงสร้าง

๔) ทฤษฎีบทบาทขององค์กร (**Organization Role Theory**) ทฤษฎีนี้มุ่งต่อบทบาทต่างๆ ที่มาด้วยกันกับตำแหน่งหน้าที่ทางสังคมที่ยึดถือเป็นอันเดียวในระบบสังคมที่วางไว้ก่อนเป็นระบบที่มุ่งงานและมีการจัดลำดับขั้นไว้เป็นอย่างดี

๕) ทฤษฎีว่าด้วยบทบาทของความรู้ความเข้าใจ (**Cognitive Role Theory**) ทฤษฎีนี้มุ่งถึงความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทที่คาดหวังกับพฤติกรรม

จิตยา สุวรรณขุ ได้กล่าวว่าบทบาท เป็นลักษณะพฤติกรรมที่กำหนดและยังได้แบ่งหน้าที่ออกเป็น “บทบาทในอุดมคติ” (**Ideal Role**) หรือบทบาทของผู้ดำรงตำแหน่งอารมณ์ขณะแสดงบทบาทและอุปกรณ์ของผู้ดำรงตำแหน่งที่มีอยู่ปฏิบัติกริยาของผู้เกี่ยวข้องอย่างไรก็ตามได้สรุปฐานะตำแหน่งและบทบาททางสังคมไว้ดังนี้

๑) มีสถานภาพ (**Status**) อยู่จริงในสังคมและมีอยู่ก่อนตัวตนจะเข้าไปครอง

๒) มีบทบาทที่ควรจะเป็นอยู่แต่ละตำแหน่ง

๓) วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีในสังคมนั้นๆ เป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญในการกำหนดฐานะตำแหน่งและบทบาทที่ควรจะเป็น

๔) ฐานะตำแหน่งแต่ละบทบาทนั้นได้มาจากการขัดเกลาทางสังคม(**Socialization**)

๕) บทบาทที่ควรจะเป็นนั้นไม่แน่นอนเสมอไปว่าจะเหมือนกันพฤติกรรมที่เป็นจริงของคนที่ครองฐานะตำแหน่งเพราะพฤติกรรมจริงเป็นผลของปฏิบัติกริยาของคนที่ครองตำแหน่งที่มีบทบาทที่ควรจะเป็นบุคลิกภาพของตนเองและคนอื่นที่เข้าร่วมพฤติกรรมและเครื่องกระตุ้นที่อยู่ในเวลาและสถานที่ที่เกิดจากการติดต่อทางสังคม^{๓๓}

^{๓๒} ประพันธ์ อาพันธ์ประสิทธิ์, **จิตวิทยาสังคม**, (สงขลา: ภาควิชาสังคมวิทยาและสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๔๔), หน้า ๕๑.

^{๓๓} จิตยา สุวรรณขุ, **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาสังคม**, (กรุงเทพมหานคร: ศูนย์การศึกษานโยบายสาธารณสุข, **วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต**, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๒๗), หน้า ๖๐.

๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาสังคม

๒.๒.๑ ความหมายของการพัฒนา

คำว่า “พัฒนา” เป็นการให้ความหมายที่เข้าใจกันว่าการทำให้เจริญซึ่งสามารถนำมาพัฒนามนุษย์ในด้านสังคมเพื่อให้สังคมนั้นเจริญเติบโตซึ่งในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้กล่าวไว้ว่า “การพัฒนา” หมายถึงการทำให้เจริญการเปลี่ยนแปลงในทางเจริญขึ้นการคลี่คลายไปในทางที่ดีการกระทำที่เป็นเหตุให้บางสิ่งบางอย่างเจริญเติบโตขึ้นหรือขยายออกเพื่อให้ดีขึ้นกว่าที่มีอยู่เดิมและการพัฒนานั้นอาจจะเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมหรือมนุษย์ก็ได้

การพัฒนาหมายถึง กระบวนการ (Process) ในการปรับปรุงคุณภาพชีวิตของกลุ่มบุคคล เป้าหมาย เพื่อมุ่งให้เกิดความเสมอภาค และการกระจายอย่างเป็นธรรมทั้งใน ด้านเศรษฐกิจและสังคม เพื่อให้เกิดช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจนน้อยที่สุดทั้งนี้กระบวนการเปลี่ยนแปลงการพัฒนาสามารถที่จะกำหนดทิศทางของการเปลี่ยนแปลงได้อย่างบังเกิดผล^{๓๔}

สนธยา พลศรี ได้สรุปแนวคิดของนักวิชาการต่างๆ ที่กล่าวความหมายของการพัฒนาไว้ว่า

- ๑) การทำให้ดีขึ้นเจริญขึ้นก้าวหน้าขึ้นโดยไม่หยุดนิ่ง
- ๒) การเปลี่ยนแปลงจากสภาพที่ไม่น่าพอใจไปสู่สภาพที่น่าพอใจอย่างมีระบบ
- ๓) การกระจายรายได้ของบุคคลในชุมชน
- ๔) กระบวนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจสังคมและการเมือง
- ๕) กระบวนการปรับปรุงคุณภาพชีวิตของชนบททั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม
- ๖) กระบวนการจัดองค์การทางสังคมที่มีสมรรถภาพดีกว่า
- ๗) การปรับปรุงระบบสังคมให้ทันสมัย
- ๘) การเพิ่มขีดความสามารถของสังคมอย่างสูงสุด
- ๙) การเปลี่ยนแปลงในระบบทั้งคุณภาพปริมาณและสิ่งแวดล้อม
- ๑๐) การเปลี่ยนแปลงที่มีทิศทางหรือวางแผนไว้ล่วงหน้า
- ๑๑) การสร้างความเสมอภาคทางด้านเศรษฐกิจสังคมการเมืองและระหว่างชุมชน

ต่างๆ

- ๑๒) การปรับปรุงเงื่อนไขต่างๆ ที่สังคมไม่พึงปรารถนา^{๓๕}

จากความหมายข้างต้น อาจแบ่งแนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาออกได้ ๔ กลุ่มตามแนวความคิดได้ ดังนี้

กลุ่มที่ ๑ มีความคิดเห็นว่าการพัฒนาหมายถึงความเจริญเติบโต (Growth) คือเป็นการเพิ่มของผลผลิตซึ่งกระทำโดยระบบสังคมร่วมกับสิ่งแวดล้อมเช่นการผลิตข้าวเพิ่มขึ้นการสร้างถนนสะพานเขื่อน เป็นต้น

กลุ่มที่ ๒ มีความคิดเห็นว่าการพัฒนาหมายถึงการเปลี่ยนแปลงระบบกระทำการเช่นมีการเปลี่ยนแปลงระบบสังคมระบบการเมืองและระบบบริหาร

^{๓๔}ดิเรก ฤกษ์ห่วย, ”การพัฒนาชนบท: เน้นการพัฒนาสังคมและแนวความคิดความจำเป็นพื้นฐาน, (กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพการพิมพ์, ๒๕๕๓), หน้า ๘.

^{๓๕}สนธยา พลศรี, ทฤษฎี และหลักการพัฒนาชุมชน, หน้า ๘.

กลุ่มที่ ๓ มีความคิดเห็นว่าการพัฒนาเป็นการเน้นถึงวัตถุประสงค์หลักถ้าเป็นการบริหารด้วยวัตถุประสงค์ (Management by objectives) คือ การทำงานที่มุ่งวัตถุประสงค์เป็นหลัก กล่าวคือ การพัฒนาต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์และความต้องการที่ได้รับความเห็นชอบหรือการสนับสนุนจากบุคคลที่เกี่ยวข้องอย่างกว้างขวาง

กลุ่มที่ ๔ มีความคิดเห็นว่าการพัฒนาหมายถึงการเปลี่ยนแปลงโดยการวางแผนเพื่อไปใช้ในการดำเนินการเพื่อกำหนดหรือก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์

คำว่า “การพัฒนา” หมายถึง การทำให้เจริญ การเปลี่ยนแปลงให้เจริญขึ้น การคลี่คลายไปในทางที่ดี การกระทำที่เป็นเหตุให้บางสิ่งบางอย่างเจริญเติบโตขึ้น หรือขยายออกเพื่อให้ดีขึ้นกว่าที่มีอยู่เดิม และการพัฒนานั้นจะเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมหรือมนุษย์ก็ได้^{๓๖}

สรุปได้ว่า การพัฒนาเป็นกระบวนการ (Process) อันเป็นทั้งวิธีการ (Method) และยังเป็นทั้งโครงการหรือแผนการ (Program) อีกทั้งขบวนการ (Movement) อยู่ในตัวเสร็จซึ่งในหลักการดังกล่าว ก็เพื่อการพัฒนาให้คนในชุมชนมีคุณภาพคุณธรรม ในการดำรงชีวิตอยู่ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง การปกครองสังคมด้วยกันการพัฒนาจึงเป็นการวางแผนเพื่อหามาตรการให้หลุดพ้นจากความทุกข์ยากที่ไม่พึงปรารถนา โดยการชักชวนหรือกระตุ้น ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสังคมของประชากร เป้าหมายโดยโครงการที่วางขึ้นนั้นเพื่อปฏิบัติการให้บรรลุผลตามเป้าหมาย ด้วยกลวิธีการทำงานพัฒนาต่างๆ ดังนั้น การพัฒนา ส่วนมากเป็นการพัฒนาเพื่อที่จะทำให้ชุมชนมีการพัฒนาที่ดีขึ้น

๒.๒.๒ ความสำคัญของการพัฒนาสังคม

ในการพัฒนาสังคมคำว่า “สังคม” (Society) เมื่อวิเคราะห์โดยรูปศัพท์มาจากคำในภาษาบาลีสองคำมารวมกันคือคำว่า “สัง” (ส) แปลว่าด้วยกันพร้อมกัน (ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Together) กับคำว่า “คม” (อ่านว่าคะมะ) แปลว่าไปดำเนินไปเมื่อรวมเข้าด้วยกันเป็น “สังคม”

(สังคม) แปลว่าการเกี่ยวข้องการเป็นไปรวมกันการรวมกันการอยู่รวมกันการคบค้าสมาคมกันความสามัคคี พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ให้ความหมายของสังคมไว้ว่าหมายถึงคนจำนวนหนึ่งที่มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันตามระเบียบกฎเกณฑ์โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญร่วมกัน เช่น สังคมชนบทวงการหรือสมาคมของคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง เช่น สังคมชาวบ้านที่เกี่ยวกับการพบปะสังสรรค์หรือชุมนุมชน เช่น วงสังฆมงานสังคม

สนิท สัมครการ ให้ความหมายของคำว่า พัฒนา^{๓๗} พอสรุปได้ว่าการพัฒนาเป็นการเปลี่ยนแปลงสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของบุคคลภายในสังคม การพัฒนาเป็นการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ทางสังคมที่มีต่อกันภายในสังคม ไม่ว่าจะเป็นความสัมพันธ์ ในแง่ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ การเมือง หรือผลประโยชน์ส่วนตน ถ้ามองในแง่นี้การพัฒนาก็เท่ากับการพัฒนาประเทศ การพัฒนาก็มุ่งที่การพัฒนา ด้านการศึกษา และด้านอื่นๆ นอกเหนือเศรษฐกิจและ

^{๓๖} ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒, หน้า ๗๗๙.

^{๓๗} สนิท สัมครการ, การศึกษากับการพัฒนาชนบท, วารสารการศึกษาแห่งชาติ, ๒๕๒๖, หน้า ๑๖-

การเมืองการพัฒนา มีขอบเขตกว้างขวาง เพราะปัญหาของสังคมมีมาก และสลับซับซ้อนการแก้ปัญหาสังคมจึงต้องทำอย่างรอบคอบและต้องอาศัยความร่วมมือกันของบุคคลจากหลายๆ ฝ่ายและโดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนในสังคมนั้นๆ จะต้องรับรู้พร้อมที่จะให้ข้อมูลที่ถูกต้องและเข้ามามีส่วนร่วมด้วยเสมอ การพัฒนาจึงต้องเป็นทั้งกระบวนการ วิธีการ กรรมวิธีเปลี่ยนแปลง และแผนการดำเนินงานกล่าว คือ

๑) เป็นกระบวนการ (Process) เพราะการแก้ปัญหาสังคมต้องกระทำต่อเนื่องกันอย่างเป็นระบบเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากลักษณะหนึ่งไปสู่อีกลักษณะหนึ่งซึ่งจะต้องเป็นลักษณะที่ดีกว่าเดิม

๒) เป็นวิธีการ (Method) คือ ต้องกำหนดวิธีการในการดำเนินงาน โดยเฉพาะเน้นความร่วมมือของประชาชนในสังคมนั้นกับเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลที่จะทำงานร่วมกันและ วิธีการนี้ต้องเป็นที่ยอมรับว่าสามารถนำการเปลี่ยนแปลงมาสู่สังคมได้อย่างถาวรและมีประโยชน์ต่อสังคม

๓) เป็นกรรมวิธีเปลี่ยนแปลง (Movement) การพัฒนาสังคม จะต้องทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงให้ได้และจะต้องเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น โดยเฉพาะเน้นการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของตน เพื่อให้เกิดสำนึกในการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อผลประโยชน์ของส่วนรวม และรักความเจริญก้าวหน้าอันจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางวัตถุ

๔) เป็นแผนการดำเนินงาน (Planning) การพัฒนาสังคมจะต้องทำอย่างมีแผนมีขั้นตอน สามารถตรวจสอบ และประเมินผลได้ แผนงานนี้จะต้องมีทุกระดับนับตั้งแต่ระดับชาติคือแผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ลงมาจนถึงระดับผู้ปฏิบัติแผนงานมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาสังคม การพัฒนาด้านสังคมไทยสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การเปลี่ยนแปลงส่วนใหญ่มุ่งที่จะให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่พัฒนาเพราะการพัฒนาเป็นการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงในทางที่ดี โดยอาศัยความพยายามความก้าวหน้าวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีต่างๆ เป็นองค์ประกอบ ดังนั้นทุกสังคม จึงมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เป็นนิจและมุ่งที่จะปรับปรุงให้เกิดความก้าวหน้าอย่างไม่หยุดยั้ง

ยิววัฒน์ วุฒิเมธี ได้แยกแยะความหมายของการพัฒนาสังคมออกเป็น ๒ ด้านคือการพัฒนาสังคมในความหมายของงานและความหมายของหลักและวิธีการทำงานโดยได้อธิบายเพิ่มเติมไว้ดังนี้^{๓๘}

๑) การพัฒนาสังคมในความหมายของงาน ก็คือการกระทำให้เกิดสิ่งของต่างๆ หมายความว่า ถึงการกระทำใดๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งวัตถุสิ่งของทั้งที่สามารถมองเห็นจับต้องได้และที่สังเกตได้เช่น การสร้างถนน ขุดบ่อน้ำ สร้างทำนบ เขื่อนฝาย สร้างโรงเรียน สถานือนามัย ไฟฟ้า ประปาให้มีขึ้นในสังคม ตลอดจนการพัฒนาจิตใจ เพื่อเปลี่ยนแปลงทัศนคติค่านิยม และพฤติกรรมของคนในสังคม จนสามารถรวมกลุ่มกันเป็นองค์กรที่แน่นแฟ้น โดยไม่คำนึงว่าประชาชนจะได้เข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการหรือไม่

๒) การพัฒนาสังคม ในความหมาย ของหลักและวิธีการทำงาน หมายถึง การที่ประชาชนต้องเป็นผู้มีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการสร้างงาน หรือสิ่งของถาวรวัตถุและองค์กรต่างๆ

^{๓๘}ยิววัฒน์ วุฒิเมธี, “การพัฒนาชุมชนในเขตชุมชนแออัด”, รายงานวิจัย, (กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัดไทยนคราษีไทย, ๒๕๓๘), หน้า ๕๕.

ของประชาชน ซึ่งเป็นเรื่องที่ประชาชนจะต้องเป็นผู้ริเริ่ม พิจารณาตัดสินใจร่วมปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบในการดำเนินงานทุกขั้นตอน ดังนั้น ในความหมายนี้ การพัฒนาสังคม จะมีลักษณะเป็นงานที่เป็นความคิดริเริ่มของประชาชน กระทำโดยประชาชน และเพื่อประชาชน

สรุปแล้วคำว่า “การพัฒนาสังคม” หมายถึงการกระทำเพื่อมุ่งปรับปรุงส่งเสริมให้คนที่อยู่ร่วมกันมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ทั้งในด้านวัตถุ และจิตใจ อันจะทำให้การดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันนั้นมีความเจริญรุ่งเรือง และสงบสุข แต่การที่บุคคลจะดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุขจะต้องอาศัยปัจจัยหลายอย่าง ประกอบกันอย่างน้อยที่สุด จะต้องมียุติธรรมขั้นพื้นฐานที่ดี พอสมควร กล่าวคือ มีที่อยู่อาศัย มีอาหารเพียงพอแก่การเลี้ยงชีพ มีเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มสมควรแก่สภาพและฐานะ เวลาเจ็บป่วยควรจะได้รับการรักษาพยาบาล มีอาชีพมั่นคง มีรายได้เพียงพอแก่ค่าใช้จ่าย ในการครองชีพ มีความรักใคร่สมานสามัคคีกันของสมาชิกในสังคม และปราศจากภัยคุกคามจากโจรผู้ร้ายสิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่ายโดยอาศัยวิธีการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเข้าช่วยเพื่อให้เกิดความเจริญก้าวหน้าและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

๒.๒.๓ หลักสำคัญของการพัฒนาสังคม

การพัฒนาสังคมคือการเปลี่ยนแปลงส่วนประกอบของสังคมจากสภาพที่เป็นจริงอยู่ (สภาพที่ไม่พึงปรารถนาไม่พึงงาม) ไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ (สภาพที่พึงปรารถนาที่พึงงามและเจริญ) กล่าวคือเป็นการจูงใจก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในชุมชนเพื่อเปลี่ยนแปลงสภาพของส่วนประกอบต่างๆ ในสังคมจากสภาพที่ไม่พึงปรารถนาไปสู่สภาพที่พึงปรารถนาอันเป็นเป้าหมายที่ชุมชนตั้งไว้ การพัฒนาสังคมซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงสังคมโดยมีการวางแผน (Planned community change)^{๓๙}

ลักษณะการพัฒนาสังคม คือ การพัฒนาคนให้มีความสามารถในการคิด ตัดสินใจ การกระทำ การรับผิดชอบร่วมกัน ในการดำเนินกิจการต่างๆ เพื่อพัฒนาตนเองและสังคมนวม^{๔๐} และยังเป็นกระบวนการ (Process) ทำงานอย่างหนึ่งและเป็นกลยุทธ์หนึ่ง (Strategy) ซึ่งมีจุดหมายปลายทางสูงสุดอยู่ในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพและคุณธรรม

พระเทพสาครมุนี กล่าวไว้ว่า “การพัฒนา” เป็นการกระทำที่เจริญกระทำให้ก้าวหน้า ยิ่งๆ ขึ้นไปมีศิลปะในการกระทำอะไรไปต้องมีสิ่งที่ดีสวยงาม ตามระเบียบ มีเหตุมีผล อยู่ในนั้น ทำให้มันก้าวหน้ายิ่งขึ้นไปพยายามทำให้มันก้าวหน้า พยายามทำให้มันเจริญ อันนี้เรียกว่ามีศิลปะในการพัฒนา^{๔๑}

พระเทพวิสุทธิกวี (พิจิตร จิตตฺตโน) อธิบายว่าคำว่าพัฒนาหมายถึงการทำให้เจริญขึ้น ทำให้รุ่งเรืองขึ้นใช้ได้ทั้งการพัฒนาวัตถุและการพัฒนาจิตใจเช่นการพัฒนาชนบทการพัฒนาประเทศ

^{๓๙} สัญญา สัญญาวิวัฒน์, การพัฒนาชุมชน, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๓), หน้า ๑๐.

^{๔๐} วิรัช เตียงหงษากุล, หลักการพัฒนาชุมชน บทบาทของสถาบันการศึกษากับการพัฒนาชุมชน, (กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๙), หน้า ๓๑.

^{๔๑} พระเทพสาครมุนี (แก้ว สุวณฺณโชโต), อดีตเจ้าคณะจังหวัดสมุทรสาครและเจ้าอาวาสวัดสุทธิวาตวราราม, อนุสรณ์ในงานเคลื่อนศพสุวิหารหลังใหม่, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม, ๒๕๒๙), หน้า ๑๕๕.

การพัฒนาสติปัญญาและการพัฒนาจิตเป็นต้นแต่ศัพท์ทางพระพุทธศาสนาที่แท้จริงที่ใช้ในการพัฒนาจิตนั้นท่านใช้คำว่าภาวนาหมายถึงการทำให้มีการทำให้เกิดขึ้นทำให้เจริญการอบรมการบำเพ็ญเช่นคำว่าสมาธิภาวนาคือการเจริญการอบรมหรือบำเพ็ญสมาธิและคำว่าวิปัสสนาภาวนาคือการเจริญการอบรมหรือการบำเพ็ญวิปัสสนา^{๔๒}

พระไพศาล วิสาโล อธิบายว่า การพัฒนาที่แท้จริงในทางพุทธธรรมจะต้องเอื้ออำนวยให้แต่ละคนตระหนักถึงสายสัมพันธ์ที่ตนมีต่อสังคม และธรรมชาติ อันตนจะต้องเกื้อกูลปัจจัยแวดล้อมดังกล่าว ให้เป็นไปด้วยดีโดยไม่เอาผลประโยชน์ส่วนตนเป็นเกณฑ์พร้อมกันนั้นการพัฒนาจะต้องมีธรรมะ เป็นพื้นฐานอำนวยให้เกิดคุณค่าในทางมนุษยธรรม เมตตา กรุณา ความเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ และความยุติธรรม^{๔๓}

๒.๒.๔ หลักการพัฒนาสังคม

การพัฒนาสังคมเป็นเพียงหลักการเท่านั้นซึ่งทางองค์การสหประชาชาติได้กำหนดหลักการดำเนินงานพัฒนาสังคมไว้ ๑๐ ประการคือ

๑) โครงการพัฒนาสังคมจะต้องให้สอดคล้องกับความต้องการอันแท้จริงของประชาชน เริ่มจากโครงการง่ายๆก่อนแล้วค่อยๆ ไปสู่โครงการที่ยากขึ้น

๒) โครงการพัฒนาสังคมนั้นจะต้องเป็นโครงการอเนกประสงค์คือมีวัตถุประสงค์เพื่อการแก้ไขปัญหาของสังคมหรือปรับปรุงความสุขความเจริญได้ในหลายๆ ด้านพร้อมๆกัน

๓) การพัฒนาสังคมนั้นจะต้องเริ่มการดำเนินการเพื่อเปลี่ยนแปลงทัศนคติประชาชน พร้อมๆกับการพัฒนาสังคมหรือพร้อมๆ กับการดำเนินการของสังคม

๔) ต้องให้ประชาชนเข้ามามีส่วนในโครงการพัฒนาสังคมอย่างเต็มที่เพื่อเป็นการสร้างพลังสังคมและจัดรูปสถาบันหรือหน่วยงานบริหารงานของประชาชนขึ้น

๕) ต้องแสวงหาผู้นำในท้องถิ่นและพัฒนาคุณลักษณะของกิจกรรมและความจำเป็นของสังคม

๖) ให้สตรีและเยาวชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในโครงการให้มากที่สุดเพราะสตรีมีบทบาทสำคัญต่อการขยายตัวของงานแนะแนวความคิดต่างๆ ส่วนเยาวชนสามารถเป็นกำลังรับช่วงงานและขยายผลงานได้เป็นอย่างดี

๗) รัฐบาลจะต้องจัดบริการไว้ให้พร้อมเพื่อสนับสนุนงานและเป็นหลักประกันในประสิทธิภาพของผลงานและเป็นกำลังใจให้แก่ประชาชน

๘) ต้องมีการวางแผนเพื่อการพัฒนาสังคมตั้งแต่ระดับประเทศถึงระดับท้องถิ่นและการบริหารในทุกระดับจะต้องมีความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง

๙) ในการดำเนินงานในการพัฒนาสังคมนั้นควรสนับสนุนให้องค์การของเอกชนองค์การอาสาสมัครต่างๆ ทั้งในระดับท้องถิ่นระดับชาติ และระดับนานาชาติได้เข้ามามีส่วนร่วมด้วย

^{๔๒}พระเทพวิสุทธิกวี (ทิจิตร จิตวณโณ), **การพัฒนาจิต**, พิมพ์ครั้งที่ ๖, (กรุงเทพมหานคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๔๓), หน้า ๒.

^{๔๓}พระไพศาล วิสาโล, **พุทธธรรมกับการพัฒนาสังคม**, (กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิโกมลคีมทอง, ๒๕๓๓), หน้า ๑๘-๑๙.

๑๐) ในการวางแผนการพัฒนาสังคมนั้นต้องมีการวางแผนให้มีการพัฒนาหรือความเจริญก้าวหน้าไปพร้อมๆกันทั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติทั้งนี้เพื่อให้ได้ระดับกับทุกส่วนของประเทศ^{๕๔} หลักการพัฒนาสังคมถือเป็นแม่แบบของการพัฒนาชุมชนในทุกแง่มุมจากการสรุปไว้ ๑๐ ข้อดังกล่าวนี้จะเห็นได้ว่าครอบคลุมถึงการวางแผนการพัฒนาสังคมอย่างครบถ้วน

๒.๒.๕ เป้าหมายของการพัฒนาสังคม

การพัฒนาสังคมต้องมีเป้าหมาย ที่สำคัญในการดำเนินงานจึงนำเสนอให้นักวิชาการทางสังคมศาสตร์ด้านการพัฒนาไว้คือ

จิรพรรณ กาญจนจิตรรา กล่าวถึง การพัฒนาสังคมว่าเป้าหมายสุดยอด (Ultimate goal) คือการพัฒนาคนโดยมุ่งให้คนในสังคมมีความรู้ความสามารถมีทักษะในการแก้ไขปัญหาการตัดสินใจของตนเองในการที่จะปรับปรุงสร้างสรรค์ความเจริญให้แก่สังคมบนพื้นฐานของการปกครองตนเองในระบอบประชาธิปไตย^{๕๕}

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ ได้พูดถึง เป้าหมายของการพัฒนาสังคมนั้นเป็นเป้าหมายอุปกรณ์ (instrumental goal) คือการพัฒนาสิ่งแวดล้อมของคนในชุมชนสิ่งแวดล้อมที่เป็นวัตถุและไม่ใช่วัตถุ เช่นการเมือง เศรษฐกิจ การศึกษา สังคม วัฒนธรรม ครอบครัว และประชากรอนามัยและสาธารณสุขนั้นนันทนาการ^{๕๖}

สุเทพ เขาว์ลิต กล่าวว่า การพัฒนาสังคมมีเป้าหมายในการพัฒนาสังคมอยู่ ๕ ประการคือ

- ๑) ด้านเร่งการเพิ่มผลผลิตเพิ่มรายได้และลดรายจ่ายของสังคม
- ๒) ด้านปรับปรุงส่งเสริมสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น
- ๓) ด้านปรับปรุงส่งเสริมอนามัยและสุขภาพ
- ๔) ด้านส่งเสริมการศึกษาและวัฒนธรรมตลอดทั้งให้เรียนรู้ในสิ่งที่จำเป็น
- ๕) ด้านพัฒนาประชาชนให้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคมจากเป้าหมายของการพัฒนาสังคมให้ได้ผลอย่างมีประสิทธิภาพสมบูรณ์นั้นต้องพัฒนาทั้งคนและสิ่งแวดล้อมไปพร้อมๆ กัน^{๕๗}

สรุปได้ว่า เป้าหมายของการพัฒนาสังคม มีเป้าหมายอยู่ สองประการ กล่าวคือ ประการแรก เป็นการพัฒนาตนเอง คือ ก่อนที่จะมีการพัฒนาสิ่งอื่นหรือสิ่งนอกเหนือจากตัวตน จำเป็นต้องมีการพัฒนาโดยเริ่มต้นที่ตนเองก่อน เพราะถ้าตนเองมีการพัฒนาแล้ว การที่จะพัฒนาสิ่งอื่น ก็จะสามารถดำเนินไปได้โดยไม่ง่าย ประการที่สอง เป็นการพัฒนาสิ่งทีนอกเหนือจากตัวเอง

^{๕๔} สุธยา พลศรี, **ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน**, กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, 2547, หน้า ๕๔-๕๕.

^{๕๕} จิรพรรณ กาญจนจิตรรา, "การพัฒนาชุมชน", **รายงานการวิจัย**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๔๔), หน้า ๕๒.

^{๕๖} สัญญา สัญญาวิวัฒน์, **การพัฒนาชุมชน**, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๓), หน้า ๑๖-๒๐.

^{๕๗} สุเทพ เขาว์ลิต, **หลักการพัฒนาชุมชน**, (กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๔), หน้า ๓๘.

กล่าวคือ บุคคลอื่นสังคมสิ่งของหรือแม้แต่กฎระเบียบแบบแผนและอีกจำนวนมากที่ต้องมีการพัฒนา ดังนั้น ถ้ามีการพัฒนาทั้งตนเองและสิ่งแวดล้อมแล้ว ก็ย่อมจะทำให้การพัฒนาเป็นสิ่งที่สมบูรณ์ และสำเร็จได้ด้วยดีเหล่านี้คือ เป้าหมายของการพัฒนา ในการวิจัยเรื่อง บทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยมุ่งศึกษาใน ๕ ด้าน ดังนี้

๑) **ด้านเร่งการเพิ่มผลผลิตเพิ่มรายได้และลดรายจ่าย** หมายถึง การเพิ่มผลผลิตเพิ่มมูลค่า และเพิ่มรายได้จากการพัฒนาด้านการเกษตร อุตสาหกรรม หนึ่งผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบล และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และวัฒนธรรม

๒) **ด้านปรับปรุงส่งเสริมสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น** หมายถึง ส่งเสริมการลดปริมาณขยะมูลฝอยและการคัดแยกขยะเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนได้นำกลับมาใช้ประโยชน์รณรงค์ให้ประชาชนในชุมชนเกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการใช้ทรัพยากรทางธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดส่งเสริมปลูกต้นไม้และการดูแลรักษาต้นไม้เพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียวอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทรัพยากรท้องถิ่นให้เป็นประโยชน์

๓) **ด้านปรับปรุงส่งเสริมอนามัยและสุขภาพ** หมายถึง ส่งเสริมและพัฒนาการสุขภาพการอนามัยที่เกี่ยวข้องกับสภาวะสิ่งแวดล้อมต่างๆ ไปอันมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนการส่งเสริมสุขภาพการควบคุมโรคติดต่อส่งเสริมภาวะโภชนาการและการทำลายแหล่งแพร่พันธุ์เชื้อโรคกำจัดแมลงที่เป็นพาหะนำโรคการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันให้คำปรึกษาแนะนำตอบปัญหาและชี้แจงเรื่องต่างๆ

๔) **ด้านส่งเสริมการศึกษาและวัฒนธรรม** หมายถึง ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาของเด็กและเยาวชนผู้ด้อยโอกาสและผู้สนใจเรียน ให้ได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่อง จัดตั้งกองทุนเพื่อการศึกษา เพื่อสร้างโอกาสและทางเลือก กับเยาวชนที่ด้อยโอกาสทางการศึกษาอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีอันดีงามและภูมิปัญญาท้องถิ่นและส่งเสริมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีมาตรฐานตามเกณฑ์

๕) **ด้านพัฒนาประชาชนให้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์** หมายถึง ส่งเสริมและสนับสนุนเด็กและเยาวชนเล่นกีฬายามว่างและให้ประชาชนออกกำลังกายเทศบาลเปิดโอกาสให้เยาวชนและประชาชนได้แสดงความสามารถตามที่ตนถนัดส่งเสริมด้านการศึกษาเพื่อเน้นความสามัคคีของชุมชน

๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดตั้งเทศบาล

เทศบาล^{๔๘} ถือได้ว่าเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีประวัติความเป็นมายาวนานมากที่สุดในปัจจุบัน (ไม่นับรวมสุขาภิบาลซึ่งได้ปัจจุบันได้รับการยกฐานะเป็นเทศบาลตำบลไปหมดแล้ว) เทศบาลในประเทศไทยถือกำเนิดขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๖ ตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ. ๒๔๗๖ ภายหลังจากเปลี่ยนแปลงการปกครอง ๑ ปี ภายใต้อำนาจของพระยาพหลพลพยุหเสนา นายกรัฐมนตรีในขณะนั้น ปรีดี พนมยงค์ ถือเป็นผู้ผลักดันให้เกิดการจัดตั้งเทศบาลขึ้นในปี พ.ศ. ๒๔๗๖ และเป็นผู้นำแนวคิด เรื่องการปกครองท้องถิ่นที่ใช้อยู่แพร่หลาย

^{๔๘} สุเทพ เชาวลิต, **หลักการพัฒนาชุมชน**, (กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๔), หน้า ๓๘.

^{๔๘} [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.kpi.ac.th/wiki/index.php> (๑๘ เมษายน ๒๕๕๗)

ในตะวันตกเข้ามาใช้ในประเทศไทย นอกจากนี้ยังเป็นผู้มีส่วนสำคัญที่สุดคนหนึ่งในการเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๖ อีกด้วยในความเป็นจริงแล้วประเทศไทยมีความพยายามในการจัดตั้งเทศบาลหลายครั้งตั้งแต่สมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์ เช่นพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่ต้องการให้ประเทศไทย มีการปกครองท้องถิ่นเพื่อทำการปกครองตนเองขึ้นตามแบบอย่างประเทศตะวันตกที่มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อแบ่งเบาภาระของรัฐบาล

นอกจากนี้พิจารณาได้จากข้อเท็จจริงที่ว่ามีการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อศึกษาถึงความเป็นไปได้ในการจัดตั้งเทศบาลในประเทศไทยขึ้นคณะหนึ่งซึ่งมี นายอาร์ ดิเรก เป็นประธานโดยที่คณะกรรมการชุดดังกล่าวเสนอให้มีการจัดตั้ง “สุขาภิบาล” ภายหลังต่อมาเรียกว่า “เทศบาล” และความพยายามในการจัดตั้งเทศบาล ยังปรากฏให้เห็นอีกครั้ง ในการจัดตั้งคณะกรรมการอีกคณะหนึ่งเพื่อทำหน้าที่ ในการร่างพระราชบัญญัติเทศบาล ในปลายรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว แต่ก็ได้มีการประกาศใช้ร่างพระราชบัญญัติ ดังกล่าวแต่อย่างใด หลายคนอาจสงสัยว่า ทำไมเทศบาลจึงกลายเป็นการปกครองท้องถิ่นที่มีประวัติความเป็นมายาวนานที่สุดแทนที่จะเป็น สุขาภิบาล ซึ่งถือเป็นการปกครองท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง เช่นกัน คำตอบต่อคำถามเหล่านี้ก็คือ นักวิชาการด้านการปกครองท้องถิ่นส่วนใหญ่มองว่า สุขาภิบาลไม่ใช่การปกครองท้องถิ่นที่แท้จริง เพราะสุขาภิบาลมีองค์กรประกอบบางประการ ที่ไม่เป็นไปตามหลักการกระจายอำนาจกรรมการสุขาภิบาล หลายตำแหน่ง มาจากการแต่งตั้งของรัฐบาล ไม่ได้มาจากการเลือกตั้ง โดยตรงของประชาชนในท้องถิ่น เช่นการกำหนดให้ประธานสุขาภิบาลบางแห่งเป็น นายอำเภอ เป็นต้น

๒.๓.๑ กำเนิดเทศบาลในประเทศไทย

นักวิชาการส่วนใหญ่ที่ศึกษาเรื่องเทศบาลในประเทศไทยมองว่าเทศบาลมาจาก “พัฒนาการของสุขาภิบาล” กล่าวคือ มองว่าเทศบาลในปัจจุบัน จะมีไม่ได้เลยหากไม่มีการเกิดขึ้นของสุขาภิบาล เพราะเทศบาลถือเป็นผลพวง ประการสำคัญของสุขาภิบาลซึ่งเป็นหน่วยการปกครองคล้ายการปกครองท้องถิ่น รูปแบบแรกก่อนเทศบาลเสียอีกนักวิชาการในกลุ่มนี้ ได้ยกตัวอย่างที่น่าสนใจเพื่อสนับสนุนแนวคิดของตน ดังกล่าวว่า ในระหว่างรัชกาลที่ ๕ ถึงรัชกาลที่ ๗ ประเทศไทยมีสุขาภิบาลตามหัวเมืองต่างๆ จำนวนทั้งสิ้น ๓๕ แห่งในระยะนี้ สุขาภิบาล แทบจะไม่มีขยายตัวในแง่ของจำนวนเลย จนทำให้ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๗) ทรงมีพระราชดำริเพื่อกระจายอำนาจให้มากขึ้น ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ทั้งนี้จึงได้ทรงแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมาคณะหนึ่งเพื่อศึกษาถึงความเป็นไปได้ในการจัดตั้งเทศบาลขึ้นในประเทศไทยอันเป็นแนวคิดที่ประสงค์ให้เทศบาลขึ้นมาทำหน้าที่แทนสุขาภิบาลที่มีอยู่

๒.๓.๒ เหตุผลในการจัดตั้งเทศบาลขึ้นในประเทศไทย

เหตุผลในการจัดตั้งเทศบาลในประเทศไทยในประเทศไทยมี ๓ เหตุผลใหญ่ๆได้แก่ ประการที่หนึ่ง จัดตั้งเทศบาลเพื่อให้สอดคล้องกับการเมืองการปกครองในระดับชาติ ที่เป็นประชาธิปไตย กล่าวคือ เมื่อการปกครองในระดับชาติเป็นระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีสิทธิเลือกตั้งผู้แทนราษฎรของตนเข้าไปทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ และทำหน้าที่ในการบริหารประเทศ มีการแบ่งอำนาจอธิปไตยออกเป็น ๓ ส่วน ได้แก่อำนาจในทางนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการ ดังนั้นการปกครองในระดับท้องถิ่นที่ใกล้ชิดกับ

ประชาชนจึงจำเป็นต้องมีขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับระบบประชาธิปไตยในระดับชาติโดยที่องค์กรเทศบาล เป็นองค์กรทางการเมืองแรก ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นปกครองตนเองได้อย่างเต็มที่ตามหลักการกระจายอำนาจ อีกทั้งยังมีการล้อโครงสร้างของการเมืองในระดับชาติมาจำลองใส่ไว้ในเทศบาลด้วย คือ มีการแบ่งแยกฝ่ายบริหารและฝ่ายสภาที่ทำหน้าที่ในการออกเทศบัญญัติออกจากกัน และในทำหน้าที่ในการตรวจสอบ และถ่วงดุลซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ การจัดตั้งเทศบาลยังต้องสอดคล้องกับ ระเบียบบริหารราชการแผ่นดินของประเทศที่ ได้แบ่งการบริหารราชการแผ่นดินออกเป็น ๓ ส่วน ได้แก่ การบริหารราชการส่วนกลาง การบริหารราชการส่วนภูมิภาค และการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ซึ่งเทศบาล ก็คือ การบริหารราชการส่วนท้องถิ่นนั่นเอง

ประการที่สอง จัดตั้งเทศบาลเพื่อเป็นการแบ่งเบาภารกิจของรัฐบาลเนื่องจากภารกิจของรัฐบาลมีมากขึ้นเรื่อยๆ จนไม่สามารถควบคุมดูแลหรือบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนครอบคลุมทุกพื้นที่ ดังนั้นรัฐบาลจึงจำเป็นต้องมีหน่วยงานหรือองค์กรการเมืองอื่นๆ เพื่อช่วยแบ่งเบาภาระหน้าที่ต่างๆ นี้ลงและทำให้ประชาชนในท้องถิ่นได้รับการบริการจากภาครัฐได้รวดเร็วและทั่วถึงยิ่งขึ้น

นอกจากการแบ่งเบาภารกิจของรัฐบาลแล้ว ยังก่อให้เกิดผลประโยชน์อย่างอื่นแก่รัฐบาลได้อีกส่วนหนึ่ง นั่นก็คือ “แรงสนับสนุนทางการเมือง” ที่รัฐบาลในขณะนั้นจะได้รับมากขึ้นเนื่องจากเมื่อรัฐบาลได้แบ่งภาระหน้าที่บางอย่างไปให้แก่เทศบาลแล้วเทศบาลจะทำหน้าที่ในการให้บริการขั้นพื้นฐานแก่ประชาชนในเขตเทศบาลเมื่อประชาชนได้รับการบริการอย่างรวดเร็วจากเทศบาลโดยตรงก็ไม่จำเป็นต้องรอนบประมาณหรือความช่วยเหลือจากรัฐบาลและได้รับการบริการที่รวดเร็วซึ่งส่งผลให้ประชาชนมีทัศนคติในแง่บวกต่อรัฐบาลเนื่องจากสามารถบรรเทาความเดือดร้อนให้แก่ประชาชนได้เมื่อเปรียบเทียบกับการปกครองในระบบเก่าที่ไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามาปกครองตนเอง ประการที่สามจัดตั้งเทศบาลเพื่อเป็นสถาบันฝึกประชาธิปไตยให้แก่ประชาชนเนื่องจากในขณะนั้นเพิ่งจะมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตยได้เพียง ๑ ปี ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเพียงพอในการปกครองระบอบประชาธิปไตย ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการปกครอง ดังนั้นการจัดตั้งเทศบาลที่มีโครงสร้างล้อมาจากการปกครองในระดับชาติจึงเป็นเสมือนสถาบันหนึ่งที่จะช่วยให้ประชาชนในท้องถิ่นมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองการปกครองมากขึ้นหากพิจารณาถึงเหตุผลต่างๆ ของการจัดตั้งเทศบาลแล้วจะพบว่าเหตุผลในการจัดตั้งเทศบาลในระยะเริ่มต้นมีวัตถุประสงค์ในสร้างคามมั่นคงทางการเมืองในระดับชาติมากกว่าการมีเทศบาลเพื่อทำหน้าที่ด้านการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนตามหลักการจัดการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบัน

๒.๓.๓ พัฒนาการของเทศบาลไทย

เทศบาลในประเทศไทยนับว่ามีการพัฒนาการที่ก้าวหน้ามากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับกรปกครองท้องถิ่นในรูปแบบอื่นๆ อย่างไรก็ตาม การพัฒนาของเทศบาลไทยในอดีตที่ผ่านมาก็ไม่ก้าวหน้าเท่าใดนัก เนื่องจากยังมีเทศบาลอีกเป็นจำนวนมากที่ยังไม่สามารถพึ่งตนเองได้ และจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลตลอดเวลา หากนับตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันประเทศไทยมีการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาลมาแล้วกว่า ๗๐ ปี มีกฎหมายแม่บทเทศบาล (ที่ไม่นับรวมกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติม) ทั้งสิ้น ๔ ฉบับ และยังมีกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

กับเทศบาลอีก เช่น กฎหมายว่าด้วยรายได้เทศบาล กฎหมายว่าด้วยการจัดสรรรายได้ประเภทภาษีให้แก่เทศบาล และกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล รวมอีกหลายฉบับ

๒.๔ ข้อมูลพื้นฐานของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช

๒.๔.๑ ขนาดและที่ตั้ง

เทศบาลตำบลบางจากอยู่ทางทิศตะวันออกของอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราชระยะทาง ๑๙ กิโลเมตร มีทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๔๐๑๓ สายนครศรีธรรมราช - ปากพั่นตัดผ่าน สถานที่ตั้งเทศบาลตำบลบางจากอยู่บริเวณชุมชนบางจาก หมู่ที่ ๖ ตำบลบางจากมีอาณาเขต ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	หมู่ที่ ๓ ตำบลบางจาก
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลท่าเรือ
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลคลองน้อย อำเภอปากพั่น
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	หมู่ที่ ๓ และหมู่ที่ ๙ ตำบลบางจาก

๒.๔.๒ ลักษณะภูมิประเทศและภูมิอากาศ

พื้นที่เทศบาลตำบลบางจากส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มโดยมีคลองบางจากไหลผ่านจากทิศใต้และทิศตะวันออกทำให้พื้นที่ด้านทิศตะวันออกเป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำพื้นที่ส่วนใหญ่เหมาะแก่การประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรม

สภาพภูมิอากาศแบบมรสุมไม่ร้อนหรือหนาวจัดเป็นลักษณะอากาศร้อนชื้นมี ๒ ฤดู คือ ฤดูร้อนและฤดูฝนซึ่งฤดูฝนจะยาวนานกว่าฤดูร้อนจึงประสบปัญหาฝนตกหนักช่วงเดือนพฤศจิกายน - มกราคม ของทุกปีซึ่งประสบปัญหาน้ำท่วมอยู่บ่อยๆ

๒.๔.๓ โครงการพัฒนาสังคมของเทศบาลบางจาก

ปัจจุบันการพัฒนาของเทศบาลบางจากมีความสำคัญและจำเป็นต่อการบริหารงานเป็นอย่างยิ่งเนื่องจากการพัฒนาสังคมเป็นการปฏิบัติงานปฏิบัติงานของปีที่ผ่านมาว่ามีความสอดคล้องกับแผนงานที่ได้วางเอาไว้หรือไม่ รวมทั้งการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนอย่างแท้จริง

บทบาทในการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก ในฐานะที่เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีภาระหน้าที่ที่จะต้องให้บริการแก่ประชาชนตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ จึงจำเป็นที่จะต้องจัดทำแผนติดตามและประเมินผล เพื่อให้วัดถึงประสิทธิภาพประสิทธิผล ของการดำเนินงานในด้านต่างๆ เพื่อใช้ในการเปรียบเทียบการทำงานของปีที่ผ่านมาได้ด้วย ประกอบด้วยด้านต่างๆ ดังนี้

๑) ด้านการส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีอันดีกับชุมชน

- ร่วมศึกษาปัญหาเกี่ยวกับสร้างความสัมพันธ์อันดีภายในชุมชนเทศบาล
- ร่วมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับหน้าที่ของเทศบาลแก่ประชาชน
- ร่วมส่งเสริมเพื่อทำความเข้าใจต่อประเพณีวัฒนธรรมของชุมชนเทศบาล

-ร่วมส่งเสริมแนะนำชักจูงให้ประชาชนมีความรู้สึกที่ดีต่อชุมชนและเกิดความสามัคคี
ในหมู่คณะ

-ร่วมติดตามผลและประเมินผลเกี่ยวกับการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน

๒) ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ

-ร่วมศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ

-ร่วมวางแผนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรทางธรรมชาติ

-ร่วมกันป้องกันการทำลายทรัพยากรทางธรรมชาติ

-ร่วมกันใช้ทรัพยากรทางธรรมชาติอย่างถูกวิธี

-ร่วมติดตามผลและประเมินผลเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ

๓) ด้านการช่วยเหลือประชาชน

-ร่วมศึกษาปัญหาต่างๆ ของประชาชน

-ร่วมวางแผนให้ความรู้กับประชาชนในด้านต่างๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต

-ร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาต่างๆ ของประชาชน

-ร่วมสนับสนุนงบประมาณในการช่วยเหลือประชาชนร่วมสร้างสิ่งสาธารณะ

ประโยชน์ในชุมชน

-ร่วมติดตามผลและประเมินผลเกี่ยวกับการช่วยเหลือประชาชน

บทบาทการพัฒนาของเทศบาลตำบลบางจากในด้านการส่งเสริมอาชีพ

๑) การปลูกสวนสมุนไพร/และศูนย์เพาะพันธุ์ไม้

๒) การการผลิตอาหารสัตว์

๓) การเลี้ยงปลา

๔) การเกษตรอินทรีย์

๕) การปลูกผักปลอดสารพิษ/และการเพาะเห็ด

๖) การเลี้ยงหมู/และการเลี้ยงโคกระบือ

๗) การผลิตปุ๋ยชีวภาพ

๘) การผลิตแชมพู/และน้ำล้างจาน

๙) ร้านค้าชุมชน/และการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์

การพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก สรุประยะต้นได้ ดังนี้

การพัฒนาในด้านต่างๆ ของชุมชน จากที่กล่าวมาในข้างต้นจะเห็นได้ว่า การพัฒนานั้น จำต้องพัฒนาหลายด้านด้วยกัน โดยแต่ละด้านจะมีคนและสิ่งแวดล้อมคนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ในตอนนี้เราควรจะได้ขยายความการพัฒนาในด้านต่างๆ ของชุมชนให้กระจ่างขึ้นซึ่งพอสรุปด้านดังนี้

การพัฒนาชุมชนทางด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ด้านการ เปลี่ยนแปลงความรู้ความคิดระเบียบ ปฏิบัติตลอดจนวัสดุอุปกรณ์เกี่ยวกับการทำมาหากิน และการผลิตการแลกเปลี่ยน หรือจำหน่าย จ่ายแจกสินค้า จากสภาพที่เป็นอยู่ให้คิดที่จะผลิต เพื่อการค้าแทนที่จะผลิตเพื่อกินหรือใช้สำหรับตน และครอบครัวให้รู้จักเลือกเมล็ดพันธ์ที่มีผลผลิตสูงผลิตสินค้าที่ตลาดต้องการ หาทางเพิ่มตลาดจัดตั้ง แหล่งทุนปรับปรุงอุปกรณ์การผลิตเพิ่มความสามารถในการติดต่อกันตลอด เช่นการจัดตั้งสหกรณ์รูป

ต่างๆ เป็นต้น ปรับปรุงระบบการขนส่ง การสื่อสาร รวมถึงการจัดการจัดตั้งกลุ่มหรือสถาบันสำหรับการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ให้กับชุมชนเพิ่มขึ้น เป็นต้น

การพัฒนาชุมชนและครอบครัวและประชากร ในขณะที่การพัฒนาด้านอื่นมักเป็นการเพิ่มพูนสิ่งต่างๆ การพัฒนาด้านประชากรส่วนใหญ่เป็นการลด คือ ลดขนาดของครอบครัว ลดอัตราเกิด ลดอัตราเพิ่มของประชากรทั้งนี้เพราะความเจริญทางด้านวิทยาศาสตร์ของโลกโดยเฉพาะด้านการแพทย์และเภสัช ความรู้ ปริมาณ และคุณภาพของอาหารทำให้อัตราตายของประชากรลดลงในขณะที่อัตราเกิดไม่ลดหรือลดน้อยการพัฒนาชุมชนจึงต้องเข้ามาเกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ทางด้านครอบครัว โดยเฉพาะก็มีส่วนที่จะต้องพัฒนาเพราะโลกเปลี่ยนแปลงในหน้าที่ของครอบครัวหลายอย่างเช่น ด้านการให้การศึกษา ด้านเศรษฐกิจ เป็นต้น ลดลงไปครอบครัวจึงมีการปรับตัวให้รับกับสถานการณ์ ไม่ถึงขั้นที่จะทำให้หน้าที่นั้นต่อไปเพราะไร้ผลต้องยอมหรือส่งเสริมให้ลูกออกไปรับการศึกษาและประกอบอาชีพข้างนอกครอบครัวในขณะเดียวกันหน้าที่ใหม่ของครอบครัวก็เพิ่มขึ้นมาหรือเพิ่มความสำคัญมากขึ้น เช่น หน้าที่ให้ความสุขทางใจและกาย แก่สมาชิกเป็นสถานที่สำหรับพักผ่อนจากงานภายนอกไม่ให้ผู้อื่นมารบกวนมาก ดังนี้ เป็นต้น

การพัฒนาชุมชนด้านการศึกษา หมายถึง การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาทั้งในรูปทางการและไม่เป็นทางการ การศึกษาทั่วไปและวิชาชีพให้การศึกษาเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับชีวิตของชุมชนมากขึ้น การศึกษาเพื่อใช้งานมากขึ้นการศึกษามีทั้งภาคทฤษฎีและภาค ปฏิบัติ และการค้นคว้าวิจัยการเพิ่มพูนคุณภาพของครูและนักเรียนอุปกรณ์การสอน เครื่องมือวิทยาศาสตร์แปลงทดลองหรือโรงฝึกงานทั้งนี้ให้คนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการบริหารและการดำเนินการศึกษาของชุมชนให้มากขึ้นโดยมีรัฐให้การสนับสนุนด้านเงินอุปกรณ์และเทคนิควิชาการอย่างแข่งขัน

การพัฒนาชุมชนด้านอนามัยและสาธารณสุข หมายถึง การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงภาวะแวดล้อมให้ส่งเสริมสุขภาพอนามัยให้บุคคลประพฤติ ปฏิบัติตนให้ถูกสุขลักษณะเพาะนิสัยการรักษาสุขบัญญัติทั้งนี้เพื่อให้สมาชิกของชุมชนมีพลานามัยแข็งแรง อันเป็นรากฐานที่มั่นคงสำหรับความแข็งแรงทั้งทางพุทธิปัญญาบุคคลเช่นนี้ก็ไม่น่าเป็นเฉพาะในช่วงของการพัฒนาเท่านั้นแต่เป็นที่ปรารถนาในสังคมหรือชุมชนที่มีการพัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาด้านนี้เห็นได้ชัดว่าต้องมีการพัฒนาทั้งด้านตัวคนด้วยการให้ความรู้ด้านต่างๆ เช่นอาหาร ยารักษาโรค ขนาดพอดีของการทำงานการรู้จักพักผ่อนเป็นต้นสร้างสุขนิสัยให้ปฏิบัติอยู่เป็นนิจและการพัฒนาด้านวัตถุได้แก่การทำบ้านเรือน เรื่องใช้ไม้สอย เสื้อผ้า บริเวณบ้าน ให้สะอาดถูกสุขลักษณะกลมคูลอง บ่ออันให้เกิดเป็นแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรคหรือแพร่พันธุ์ เป็นต้น

การพัฒนาชุมชนด้านวัฒนธรรม วัฒนธรรมมีทั้งด้านวัตถุและที่ไม่ใช่วัตถุ (Material and Non - Material) ในด้านที่ไม่ใช่วัตถุได้แก่ ระบบค่านิยมบรรทัดฐานทางสังคม ศิลธรรม จรรยา ภาษา วรรณคดี ศิลปะ เป็นต้น บางอย่างก็ควรรักษาไว้เช่น ภาษา ศิลปะ วรรณคดี ระบบศิลปธรรม เพราะเป็นสิ่งที่ตั้งงามอยู่แล้วส่วนควรที่ จะเปลี่ยนแปลงบางอย่างได้กล่าวไว้ในส่วนที่ว่าด้วยการพัฒนาในด้านต่างๆ แล้วแต่บางอย่างไม่เกี่ยวข้องโดยตรงกับด้านต่างๆ เหล่านั้นเช่นระบบศิลปธรรม (สถาบันศาสนา) ค่านิยมเรื่องความฟุ่มเฟือย เป็นต้นจึงต้องนำมาแยกกล่าวไว้ต่างหากในทำนองเดียวกันหลายสิ่งหลายอย่างวัฒนธรรมในด้านวัตถุได้กล่าวไว้แล้วถึงด้านการพัฒนาด้านต่างๆ ข้างต้น เช่นเครื่องมือต่างๆ ในการประกอบอาชีพ เป็นต้นแต่มีเทคโนโลยีทางวัตถุ (Material technology)

บางอย่างไม่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนาด้านหนึ่งด้านใดโดยเฉพาะ เครื่องใช้ในบ้านระบบการขนส่ง สื่อสารการคมนาคมเป็นต้น สิ่งเหล่านี้จึงรวมอยู่ในการพัฒนาด้านวัฒนธรรม

การพัฒนาชุมชนด้านนันทนาการ เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ทั้งนี้ย่อมเป็นธรรมดาที่คนเราจะไม่ทำงานตลอดเวลาคนเรามีเวลางานและเวลาเล่นการ เล่นที่ไม่ถูกทางอาจบ่อนทำลายทั้งสุขภาพ ทรัพย์สินและชื่อเสียงได้ตรงกันข้ามหากรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ก็จะเป็นการส่งเสริมสิ่งดังกล่าวนี้ได้การพัฒนาด้านนี้ก็เช่นเดียวกับด้านต่างๆข้างต้นเกี่ยวข้องกับทุกคนและสิ่งแวดล้อมคนเป็นทั้งวัตถุและไม่ใช่วัตถุการพัฒนาด้านนี้จึงเป็นสิ่งที่สำคัญอีกด้านหนึ่งที่งานพัฒนาชุมชนจะต้องเข้ามาเกี่ยวข้อง^{๔๙}

๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เรื่องบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยได้นำมากล่าวพอสังเขป ดังนี้

จุฑามณี ประสานตรี^{๕๐} ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความคาดหวังและความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อนโยบายการพัฒนา ของเทศบาลเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม” ผลการวิจัยพบว่า

๑. ระดับความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อนโยบาย การพัฒนาของเทศบาลเมืองนครพนม โดยรวมอยู่ในระดับมาก

๒. ระดับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อนโยบาย การพัฒนาของเทศบาลเมืองนครพนม โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง

๓. ระดับความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อนโยบาย การพัฒนาของเทศบาลเมืองนครพนม จำแนกตามอายุ และ จำแนกตามอาชีพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

๔. ระดับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อนโยบาย การพัฒนาของเทศบาลเมืองนครพนม จำแนกตามอายุ และ จำแนกตามอาชีพ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

๕. ผลการเปรียบเทียบระดับความคาดหวังของประชาชน ที่มีต่อนโยบายการพัฒนาของเทศบาลเมืองนครพนม จำแนกตาม อายุและจำแนกตามอาชีพ โดยรวมประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคาดหวังที่แตกต่างกัน และอาชีพแตกต่างกันมีความ คาดหวังที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

๖. ผลการเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของประชาชน ที่มีต่อนโยบายการพัฒนาของเทศบาลเมืองนครพนมจำแนกตาม อายุ และจำแนกตามอาชีพ โดยรวมประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีความพึงพอใจแตกต่างกัน และอาชีพแตกต่างกันมีความ พึงพอใจที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

^{๔๙} สัญญา สัญญาวิวัฒน์, หนังสือการพัฒนาชุมชน, ภาควิชา สังคมวิทยา ศาสตร์และมนุษยวิทยา, (คณะรัฐศาสตร์: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย), พ.ศ. ๒๕๔๔, หน้า ๖๗.

^{๕๐} จุฑามณี ประสานตรี, ความคาดหวังและความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อนโยบายการพัฒนาของเทศบาลเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม, วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์, (คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม, ๒๕๕๖). หน้า ก.

๗. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังกับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อนโยบายการพัฒนาของ เทศบาลเมืองนครพนม พบว่ามีความสัมพันธ์ในเชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑

พระปลัดไพฑูรย์ อินทสุวณโณ (จรบารุง)^{๕๑} ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของเทศบาลตำบลบางพูนต่อการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชนอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี” ผลการวิจัยพบว่า

๑. บทบาทของเทศบาลตำบลบางพูนต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชน อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ

๒. ผลการเปรียบเทียบบทบาทของเทศบาลตำบลบางพูนต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชน อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อบทบาทเทศบาลตำบลบางพูนต่อการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชน อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี จำแนกตาม เพศ อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศ อายุ อาชีพและระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของเทศบาลตำบลบางพูนต่อการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมของ ชุมชนไม่แตกต่างกัน และผู้ตอบแบบสอบถามที่มีวุฒิการศึกษาที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของเทศบาลตำบลบางพูนต่อการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชน อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๓. ข้อเสนอแนะบทบาทของของเทศบาลตำบลบางพูนต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชน อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี พบว่า ๑) เทศบาลตำบลบางพูนควรมีการมีผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสอบถามความต้องการของประชาชนเพื่อนำไปประกอบในการจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชน เพิ่มขึ้นกว่าเดิม ๒) ควร ให้มีการเลือกประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงานของเทศบาลตำบลบางพูน ในการจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชน เพิ่มขึ้นกว่าเดิม และ ๓) เทศบาลตำบลบางพูนควรให้ประชาชนจะมีส่วนร่วมในการตรวจสอบความโปร่งใสของการบริหารงานของเทศบาลตำบลบางพูนในการจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชนให้ต่อเนื่อง เพื่อที่จะเป็นประโยชน์ต่อสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตของประชาชน

เดชพล นิลสิน^{๕๒} ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของเทศบาลในการพัฒนาท้องถิ่น ศึกษากรณีเทศบาลตำบล จังหวัดราชบุรี” ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของตำบลทั้ง ๒๐ แห่ง ในจังหวัดราชบุรีมีแนวทางการพัฒนาท้องถิ่นไปในทิศทางเดียวกันคือทำให้ความสำคัญในการพัฒนาทางด้านบริการชุมชนและสังคมก่อน โดยเฉพาะแผนงานการเคหะและชุมชน โดยเน้นทางด้านก่อสร้างถนนทางเดินเท้า ท่อระบายน้ำ ไฟฟ้าสาธารณะ ทั้งนี้เนื่องจากเป็นความต้องการหลักที่ประชาชนในท้องถิ่น

^{๕๑} พระปลัดไพฑูรย์ อินทสุวณโณ (จรบารุง), บทบาทของเทศบาลตำบลบางพูนต่อการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชนอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี, **พุทธศาสนมหาบัณฑิต** (การพัฒนาสังคม): มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗. หน้า ก.

^{๕๒} เดชพล นิลสิน, บทบาทของเทศบาลในการพัฒนาท้องถิ่น ศึกษากรณีเทศบาลตำบล จังหวัดราชบุรี, **ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๖.

ต้องการให้เทศบาลดำเนินการพัฒนาเสียก่อน และพบปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ โดยสรุปเป็นภาพรวมดังต่อไปนี้

๑. ปัญหาด้านงบประมาณในการพัฒนาของเทศบาลแต่ละแห่งมีความไม่สอดคล้องกับภารกิจที่ต้องปฏิบัติ
๒. ปัญหาทางด้านศักยภาพในการทำงานของสมาชิกสภาท้องถิ่น
๓. ปัญหาการเข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยกันพัฒนาท้องถิ่นยังไม่ดีเท่าที่ควร
๔. ปัญหาบุคลากรในการดำเนินงานให้ครบถ้วนตามภารกิจยังไม่เพียงพอต่อการถ่ายโอนงานที่ให้เทศบาลดำเนินการ

สุวรรณ วัชรอาภาไพบูลย์^{๕๓} ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของเทศบาลต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน” ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของเทศบาลที่มีต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ด้านนโยบายการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้มีการกำหนด วิสัยทัศน์ เพื่อสนองความต้องการของ ชุมชนและท้องถิ่น กำหนดแผนยุทธศาสตร์และทิศทางการจัดการศึกษาของเทศบาลและพัฒนานโยบายด้านการศึกษาของเทศบาลและสถานศึกษา ด้านการบริหารงานวิชาการ ส่งเสริม สนับสนุน การจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายและยึดผู้เรียนเป็นสำคัญตลอด การพัฒนาวิธีการวัดผลและประเมินผล ที่มุ่งเน้นตามสภาพจริง การนิเทศ กำกับ ติดตาม และนำผลไปใช้ในการวางแผนพัฒนา การศึกษา รวมทั้งมีระบบสารสนเทศและศูนย์ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ด้านการบริหารงานบุคคล สร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากรทางการศึกษา ต้องมีการจัดทำ แผน ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน การปฏิบัติงานที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ พัฒนามาตรฐาน วิชาชีพและคุณภาพการศึกษา ด้านงบประมาณ ส่งเสริมสนับสนุนการระดมทรัพยากรการลงทุนด้าน งบประมาณการเงินและทรัพย์สินจากทุกภาคส่วน มาใช้เพื่อการจัดการและพัฒนาศึกษา การ จัดทำแผนงบประมาณ เสนอการจัดสรร การเบิกจ่าย ตามแผนปฏิบัติการ ประจำปี ตลอดจนการ รายงานผลการดำเนินงาน ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ ด้านการส่งเสริม สนับสนุนการศึกษา ส่งเสริม สนับสนุน ให้สถานศึกษาและชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตร การจัดการกระบวนการ เรียนรู้เครือข่ายและแหล่งเรียนรู้ชุมชน พัฒนาสื่อ นวัตกรรมเครือข่ายบริการสื่อและเทคโนโลยี ทางการศึกษา การจัดทำรายงานตรวจสอบและประเมินคุณภาพการศึกษาประจำปีของสถานศึกษา และเทศบาล

เกษมสันต์ อยู่ยีน^{๕๔} ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการ บริหารงานสาธารณะ ขององค์การบริหารส่วนตำบลสามตุ่ม อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผลการวิจัยพบว่า

- ๑) ประชาชนมีระดับความคาดหวังต่อการบริหารงานสาธารณะขององค์การบริหาร ส่วนตำบลสามตุ่ม อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา รายด้าน พบว่า ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ด้านพัฒนาสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านอนุรักษ์

^{๕๓}สุวรรณ วัชรอาภาไพบูลย์, บทบาทของเทศบาลต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน, **ครุศาสตร์มหา บัณฑิต** การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์, ๒๕๔๙.

^{๕๔}เกษมสันต์ อยู่ยีน, ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานสาธารณะ ขององค์การบริหาร ส่วนตำบลสามตุ่ม อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา”, **วารสารวิชาการ** มหาวิทยาลัยปทุมธานี, ๒๕๕๙.

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการพัฒนาเมืองและการบริหารจัดการ ด้านพัฒนาการสาธารณสุข อยู่ในระดับมาก และ

๒) ประชาชนที่มีเพศ ต่างกัน มีระดับความคาดหวัง ที่มีต่อการบริหารงานสาธารณสุขขององค์การบริหารส่วนตำบลสามตุ่ม อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ และประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกันมีระดับความคาดหวังที่มีต่อการบริหารงานสาธารณสุขขององค์การบริหารส่วนตำบลสามตุ่ม อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

พระบรรพต ตยานนโท (ปิ่นสง)^{๕๕} ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความคาดหวังของประชาชนต่อการพัฒนาสังคมของเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี” ผลการวิจัยพบว่า

๑. ลักษณะประชากรของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง ๔๑-๕๐ ปี มีระดับการศึกษาในระดับชั้นปริญญาตรี มีสถานภาพสมรสแล้ว ส่วนใหญ่มีอาชีพค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว และส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน ๕,๐๐๑-๑๐,๐๐๐ บาท

๒. ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อความคิดเห็นต่อความคาดหวังของประชาชนต่อการพัฒนาสังคมของเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๕๓ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยได้ดังนี้ ๑) ด้านการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๖๐ ๒) ด้านทรัพยากรมนุษย์และสังคม โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๕๗ ๓) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๕๑ ๔) ด้านบริหารและการปกครอง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๕๑ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๔๔ ตามลำดับ

๓. ผลวิเคราะห์การทดสอบสมมติฐานการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับความคาดหวังของประชาชนต่อการพัฒนาสังคมของเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สรุปได้ว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับความคาดหวังของประชาชนต่อการพัฒนาสังคมของเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรีด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพแตกต่างกัน ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนด้านสถานภาพและรายได้ต่อเดือน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

๔. ข้อเสนอแนะส่วนใหญ่ คือ ๑) ด้านการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานควรมีการแก้ปัญหาเรื่องการที่ที่อยู่อาศัยหนาแน่น การจราจรติดขัด และให้พื้นที่ว่างให้เกิดประโยชน์ ๒) ด้านการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ ควรดูแลเรื่องการว่างงานในชุมชน พัฒนาอาชีพในชุมชน ควรปรับปรุงความสะดวกของตลาด ๓) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ควรดูแลเรื่องการจราจร และดูแลเรื่องการจัดเก็บขยะ รักษาความสะอาดให้มากกว่านี้ ๔) ด้านทรัพยากรมนุษย์และสังคม ควรดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ควรมีกองวางจรปิดที่สามารถใช้ได้ทุกจุด และ ๕) ด้านบริหารและการปกครอง ควรมีการร้องเรียนและดูแลเรื่องราวร้องทุกข์ให้รวดเร็วขึ้น มีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่างๆ ให้ถึงประชาชนมากขึ้นกว่านี้ ดังนั้น ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา คือ ควรรับฟังความคิดเห็นและ

^{๕๕}พระบรรพต ตยานนโท (ปิ่นสง), ความคาดหวังของประชาชนต่อการพัฒนาสังคมของเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี, **พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต** (การบริหารจัดการคณะสงฆ์), มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗. หน้า ก.

ยอมรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และนำผลที่ได้จากการวิจัยมาปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่เป็นปัญหาแก่ประชาชนให้มีความชัดเจนและตอบสนองความต้องการของประชาชนให้มากขึ้น เป็นต้น

รัฐการ สุรงค์พิตร^{๕๖} ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความคาดหวังของประชาชนต่อการของเทศบาลตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่” ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีแนวโน้มคาดหวังในทุกประเด็นการบริหารงานของเทศบาลเป้าหมาย โดยคาดหวังมากที่สุด คือ การป้องกันและระงับโรคติดต่อรองลงมาคือ การมีเครื่องมือใช้ในการดับเพลิง การให้มีและบำรุงสถานที่ที่ทำการพิทักษ์รักษาคนเจ็บไข้ และการให้มีและบำรุงทางระบายน้ำ และผลการศึกษาความคิดเห็นต่อลักษณะการบริหารงานของเทศบาลเป้าหมายมีความคิดเห็นไปในประเด็นผู้บริหารไม่มีอำนาจเพียงพอในการกำหนดนโยบายการบริหารงานมีความแตกต่างแยกกันในคณะผู้บริหาร ซึ่งไม่สามารถตัดสินใจแก้ไขปัญหาในเทศบาลได้ และยังถูกรอบงำจากส่วนกลาง แต่เทศบาลเป้าหมายสามารถรับฟัง และเข้าถึงปัญหาท้องถิ่นได้

วิโรจน์ ศิริชัยเจริญ^{๕๗} ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ทัศนคติของประชาชนต่อผู้บริหารท้องถิ่น ศึกษาเฉพาะกรณี” ศึกษาเฉพาะกรณีคณะเทศมนตรีเมื่อนาน ชุดที่ได้รับการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๓๘ จากประชาชนที่อยู่ในเขตเทศบาลฯ ได้ผลการศึกษาว่า ประชาชนมีความคาดหวังสูงกว่าบทบาทที่เป็นจริงของคณะเทศมนตรีในด้านนิติ-บัญญัติ การบริหารเทศบาล และการพัฒนาการปกครองท้องถิ่น บริการสาธารณะที่สำคัญที่เทศบาลควรต้องเร่งจัดให้มี คือ ปรับปรุงซ่อมแซมถนนในเขตเทศบาล สถานที่ที่เป็นแหล่งเสื่อมโทรม ดูแลรักษาความสะอาด ส่งเสริมอาชีพราษฎรให้มีความงอกงาม และรายได้เพิ่มขึ้น วางระบบระบายน้ำให้สามารถระบายน้ำได้สะดวกและป้องกันน้ำท่วมซึ่งในฤดูฝนอันอาจนำมาประยุกต์เปรียบเทียบความคาดหวังของประชาชนได้ในการศึกษาครั้งนี้

นิภาพร รัตนปริยานุช^{๕๘} ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความต้องการในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเสม็ด อำเภอมือเมืองชลบุรี” ผลการวิจัยพบว่า

ความต้องการในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเสม็ด อำเภอมือเมืองชลบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงสุด ได้แก่ ด้านการพัฒนาสาธารณสุขและส่งเสริมคุณภาพชีวิต รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาการศึกษา ศาสนา ศิลปะวัฒนธรรมและด้านการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการเมืองและการบริหาร

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของความต้องการในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเสม็ด อำเภอมือเมืองชลบุรี พบว่า ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกัน มีความต้องการใน

^{๕๖}รัฐการ สุรงค์พิตร, ความคาดหวังของประชาชนต่อการบริหารงานของเทศบาลตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่, **วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๓. หน้า ก.

^{๕๗}วิโรจน์ ศิริชัยเจริญ, ทัศนคติของประชาชนต่อผู้บริหารท้องถิ่น ศึกษาเฉพาะกรณี, **ภาคินพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**, (สาขาวิชาการบริหารทั่วไป: มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๓๘. หน้า ก.

^{๕๘}นิภาพร รัตนปริยานุช, ความต้องการในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเสม็ด อำเภอมือเมืองชลบุรี, **วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต**, สาขาวิชาการบริหารทั่วไป (วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๖), หน้า ก.

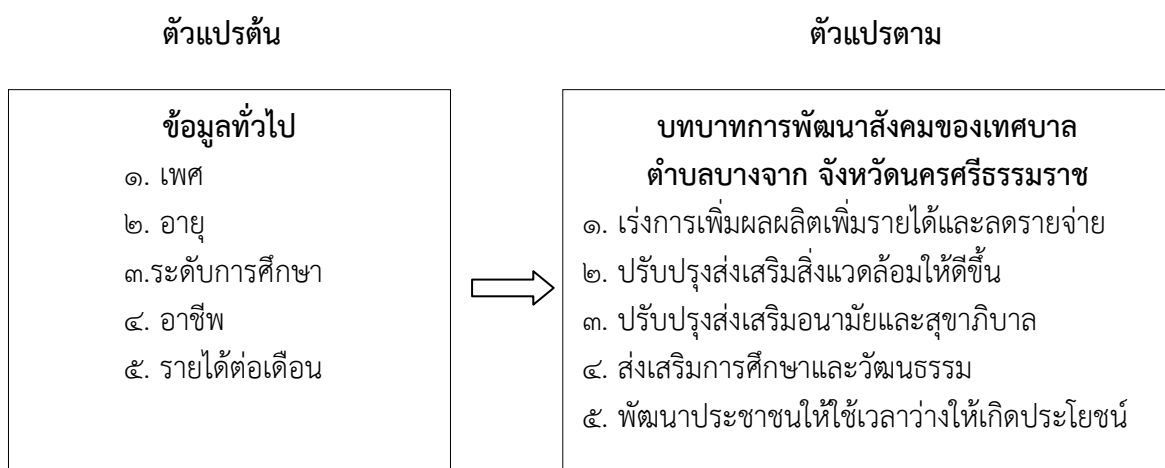
การพัฒนาชุมชนของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเสม็ด อำเภอเมืองชลบุรี ไม่แตกต่างกัน แต่ในขณะที่ประชาชนที่มีเพศ รายได้ อายุ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ต่างกัน มีความต้องการในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเสม็ด อำเภอเมืองชลบุรี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษา “บทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช” ผู้วิจัยได้ค้นคว้าเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ สรุป กำหนดตามกรอบแนวคิดของ สุเทพ เชาว์ลิต ดังนี้

ตัวแปรต้น (Independent Variables) คือ สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ บทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช ตามแผนภาพที่ ๒.๑ ดังนี้

แผนภาพที่ ๒.๑ กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช” ใน ๕ ด้าน เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยดำเนินการวิจัยดังนี้

- ๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- ๓.๒ เทคนิคและวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง
- ๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- ๓.๔ การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
- ๓.๕ การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๓.๖ การวิเคราะห์ข้อมูล
- ๓.๗ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน ๑,๘๗๐ คน^๑

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน ๓๒๐ คน ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างของ เคอร์จซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) สุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีกลุ่มตัวอย่างง่าย (Simple random sampling)

๓.๒ เทคนิคและวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเคอร์จซี่และมอร์แกน จากนั้นจึงทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างตามระดับชั้น (Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนจากจำนวนประชากรระดับชุมชน แล้วทำการสุ่มอย่างง่าย โดยใช้สูตรดังนี้

$$\text{จำนวนตัวอย่างในแต่ละหมู่บ้าน} = \frac{\text{จำนวนตัวอย่างทั้งหมด} \times \text{จำนวนประชากรในแต่ละหมู่บ้าน}}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}}$$

ซึ่งสามารถแสดงกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาแยกเป็นชุมชน ได้ดังนี้

^๑[ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.bangjakcity.go.th> ๑๙/๗/๒๕๖๐. (๓ ตุลาคม ๒๕๖๐)

ตารางที่ ๓.๑ แสดงกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

ลำดับที่	ชื่อชุมชนในตำบลบางจาก	จำนวนประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
๑.	ชุมชนปากเนตร	๔๔๔	๗๖
๒.	ชุมชนบ่อจิก	๓๓๕	๕๗
๓.	ชุมชนหัวสะพาน-สุรียา	๔๑๗	๗๑
๔.	ชุมชนชลประทาน	๔๐๖	๗๐
๕.	ชุมชนหน้าเทศบาลนาลีก	๒๖๗	๔๖
รวม		๑,๘๗๐	๓๒๐

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งออกเป็น ๓ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ โดยถามข้อมูลเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราชใน ๕ ด้าน

ตอนที่ ๓ เป็นแบบสอบถามข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมต่อบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช

๓.๔ การสร้างและตรวจสอบเครื่องมือ

๓.๔.๑ การสร้างเครื่องมือ

๑) ศึกษาเอกสาร หลักการ แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำเนื้อหา มาวิเคราะห์หาแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

๒) นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาเรียบเรียง และสร้างเป็นแบบสอบถามเป็นรายข้อ โดยให้กลุ่มบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช ตามจำนวน ใน ๕ ด้าน

๓) นำแบบสอบถามเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบสำนวนภาษาและความถูกต้องของเนื้อหา แล้วนำมาปรับปรุงให้ถูกต้อง

๔) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้ว เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน ๓ ท่านเพื่อตรวจพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา ความถูกต้องตามรูปแบบและความถูกต้องของภาษา

๕) ปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำเสนอเพื่อพิจารณาอีกครั้ง

๖) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปเก็บข้อมูลต่อไป

๓.๔.๒ การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาหาคุณภาพของแบบสอบถามโดยการหาความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) ดังนี้

๑) หาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการ นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญช่วยตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) จำนวน ๓ ท่าน

๒) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ ๓ ท่าน (๑) พระครูอรุณสุขลังการ, ผศ.ดร. (๒) ดร.ลัญจกร นิลกาญจน์ และ (๓) ดร.ธีระพงษ์ สมเขาใหญ่ ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากนั้นแล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของแต่ละข้อ (Index of Item Objective Congruence : IOC) มีค่าเท่ากับ .๘๕๕

๓) นำแบบสอบถามที่ได้ ไปทำการทดลองใช้ (Try Out) กับ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลปากพูน จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๐ คน เพื่อวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟาของ ครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น .๙๘๕

๓.๕ การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

๓.๕.๑ ผู้วิจัยขอหนังสืออนุญาตการเก็บรวบรวมข้อมูลจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ถึงนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราชเพื่อขอความร่วมมือในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๕.๒ ผู้วิจัยนำแบบสอบถาม จำนวน ๓๒๐ ชุด ไปแจกให้กลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้แล้ว

๓.๕.๓ รวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาจากกลุ่มตัวอย่าง นำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้องของแบบสอบถาม เพื่อดำเนินการจัดกระทำข้อมูลสำหรับการวิจัย

๓.๕.๔ ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถาม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการ พบว่าแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์สามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวิจัยได้มีจำนวน ๓๒๐ ชุด คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐

๓.๕.๕ นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ผลผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อวิเคราะห์ค่าสถิติต่างๆ แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ตามลำดับดังนี้

๓.๖ การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อวิเคราะห์หาค่าสถิติต่างๆ และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ นำเสนอเป็นตารางประกอบคำบรรยายผล

ตอนที่ ๒ วิเคราะห์ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช ใน ๕ ด้านวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วน

เบี่ยงเบนมาตรฐาน (*SD*) เพื่อวัดระดับและแปลผลโดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมายของเบสท์ (Best)^๒ ดังนี้

- ค่าเฉลี่ย ๔.๕๐ – ๕.๐๐ หมายถึง ระดับความคิดเห็นมากที่สุด
- ค่าเฉลี่ย ๓.๕๐ – ๔.๔๙ หมายถึง ระดับความคิดเห็นมาก
- ค่าเฉลี่ย ๒.๕๐ – ๓.๔๙ หมายถึง ระดับความคิดเห็นปานกลาง
- ค่าเฉลี่ย ๑.๕๐ – ๒.๔๙ หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อย
- ค่าเฉลี่ย ๑.๐๐ – ๑.๔๙ หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด

ตอนที่ ๓ การวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช ใน ๕ ด้าน จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ต่อเดือนต่างกัน ใช้สถิติอนุมานสำหรับทดสอบสมมติฐาน เพื่ออธิบายความแตกต่างตามลักษณะประชากร สถิติที่ใช้ในกรณีที่ตัวแปรต้นสองกลุ่มจะทำการทดสอบด้วยค่าสถิติที่ทดสอบที (*t-test*) และกรณีที่ตัวแปรต้นมากกว่าสองกลุ่มจะทำการทดสอบด้วยค่าเอฟ (*F-test*) โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (*One-way analysis of variance*) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจึงทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (*Least Significant Difference : LSD*)

ตอนที่ ๔ รวบรวมข้อมูลจากข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช นำเสนอโดยแจกแจงความถี่ เมื่อได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลทั้ง ๔ ตอนแล้ว นำผลที่ได้มาสรุป และรายงานผลการวิจัยต่อไป

๓.๗ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๗.๑ ค่า IOC สำหรับหาค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหาของแบบสอบถาม

$$\text{สูตร} \quad \text{IOC} = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้อง
	R	แทน	ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

^๒Best อ่างใน พิษณุ อภิสมมาตรโยธิน, การศึกษาผลการดำเนินงานโครงการส่งเสริมทักษะทางสังคม Hail Trip, (กรุงเทพมหานคร: คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๕๐), หน้า ๗๗.

๓.๗.๒ ค่าร้อยละ (Percentage)^๓

$$\text{สูตร} \quad P = \frac{f \times 100}{n}$$

เมื่อ	P	แทน	ค่าร้อยละ
	f	แทน	จำนวนข้อมูล (ความถี่)
	n	แทน	จำนวนข้อมูลทั้งหมด

๓.๗.๓ ค่าเฉลี่ย (Mean, \bar{X})^๔

$$\text{สูตร} \quad \bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนน
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนน
	N	แทน	จำนวนผู้ตอบ

๓.๗.๔ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

$$\text{สูตร} \quad S = \sqrt{\frac{n \sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ	S	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนน
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวที่ยกกำลังสอง
	N	แทน	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม

^๓บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ชมรมเด็ก, ๒๕๔๓),
หน้า ๑๐๑.

^๔เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๐๕.

๓.๗.๕ สถิติ (t-test) กรณีไม่ทราบค่าความแปรปรวนของประชากรแต่ละกลุ่มตัวอย่างทั้งสองมีขนาดใหญ่ (n_1 และ $n_2 \geq 30$)^๕

$$\text{สูตร } t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

เมื่อ t แทน ค่าสถิติใน t-distribution

\bar{X}_1 แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่ ๑

\bar{X}_2 แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่ ๒

S_1 แทน คະแนนแปรปรวนของกลุ่มที่ ๑

S_2 แทน คະแนนแปรปรวนของกลุ่มที่ ๒

n_1 แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ ๑

n_2 แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ ๒

๓.๗.๖ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA)^๖

$$\text{สูตร } F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

เมื่อ F แทน ค่าการแจกแจงของเอฟ

MS_b แทน ค่าความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม

MS_w แทน ค่าความแปรปรวนภายในกลุ่ม

๓.๗.๗ เมื่อพบว่ามี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จึงทำการทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยวิธี LSD (Least Significant Difference)

^๕เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๔๓.

^๖ชานินทร์ ศิลป์จารุ, การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS ครอบคลุมทุกเวอร์ชัน, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท วี อินเทอร์เน็ต, ๒๕๕๐), หน้า ๑๙๖.

บทที่ ๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัย เรื่อง บทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช
ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูล และเสนอข้อมูลตามลำดับดังนี้

- ๔.๑ สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
- ๔.๒ ขั้นตอนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
- ๔.๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

๔.๑ สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้สัญลักษณ์ทางสถิติดังนี้ต่อไปนี้

\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
SD	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
t	แทน	เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ๒ กลุ่ม
F	แทน	เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยมากกว่า ๒ กลุ่ม
SS	แทน	ผลรวมของกำลังสองของคะแนน
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยผลรวมกำลังสองของคะแนน
Df	แทน	ขั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degree of freedom)
P	แทน	ค่าที่น้อยที่สุดของระดับความมีนัยสำคัญของข้อมูล
*	แทน	ค่ามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

๔.๒ ขั้นตอนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผล โดยแบ่งเป็น ๕
ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ ๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาล
ตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช

ตอนที่ ๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาล
ตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้
ต่อเดือน

ตอนที่ ๔ ผลการเปรียบเทียบข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาล
ตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้
ต่อเดือน

ตอนที่ ๕ ผลการรวบรวมแนวทางส่งเสริมบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบล
บางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช

๔.๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ ๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ ๔.๑ แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน n=๓๒๐	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	๑๔๘	๔๕.๙๔
หญิง	๑๗๕	๕๔.๐๖
รวม	๓๒๐	๑๐๐.๐๐
อายุ		
๑๘ - ๓๐ ปี	๔๓	๑๓.๔๔
๓๑ - ๔๕ ปี	๑๐๙	๓๔.๐๖
๔๖ - ๖๐ ปี	๑๔๑	๔๔.๐๖
สูงกว่า ๖๐ ปี	๒๗	๘.๔๔
รวม	๓๒๐	๑๐๐.๐๐
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	๖๙	๒๑.๕๖
มัธยมศึกษา	๘๐	๒๕.๐๐
ปวช./ปวส.	๑๐๖	๓๓.๑๓
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	๖๕	๒๐.๓๑
รวม	๓๒๐	๑๐๐.๐๐
อาชีพ		
เกษตรกร/รับจ้าง	๑๑๓	๓๕.๓๑
ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	๖๕	๒๐.๓๑
ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	๑๑๕	๓๕.๙๔
นักเรียน/นักศึกษา	๒๗	๘.๔๔
รวม	๓๒๐	๑๐๐.๐๐
รายได้ต่อเดือน		
ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท	๒๔	๗.๕๐
๕,๐๐๐-๑๐,๐๐๐ บาท	๑๑๗	๓๖.๕๖
๑๐,๐๐๑- ๑๕,๐๐๐ บาท	๑๒๑	๓๗.๘๑
๑๕,๐๐๑ บาท ขึ้นไป	๕๘	๑๘.๑๓
รวม	๓๒๐	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๑ พบว่า ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง มีจำนวน ๑๗๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๔.๐๖ และเป็นเพศชาย มีจำนวน ๑๔๘ คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๙๔ ตามลำดับ

มีอายุ ส่วนใหญ่ ๔๖ - ๖๐ ปี มากสุด มีจำนวน ๑๔๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๐๖ รองลงมา ได้แก่ อายุ ๓๑ - ๔๕ ปี มีจำนวน ๑๐๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๐๖ และอายุสูงกว่า ๖๐ ปี น้อยสุด มีจำนวน ๒๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๔๔ ตามลำดับ

มีระดับการศึกษา ส่วนใหญ่ ปวช./ปวส. มากสุด มีจำนวน ๑๐๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๐๖ รองลง ได้แก่ มัธยมศึกษา มีจำนวน ๘๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๐๐ และปริญญาตรี หรือสูงกว่า น้อยสุด มีจำนวน ๖๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๓๑ ตามลำดับ

มีอาชีพ ส่วนใหญ่ ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย มากสุด มีจำนวน ๑๑๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๙๔ รองลงมา ได้แก่ อาชีพเกษตรกรรม/รับจ้าง มีจำนวน ๑๑๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๓๑ และอาชีพนักเรียน/นักศึกษา น้อยสุด มีจำนวน ๒๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๔๔ ตามลำดับ

มีรายได้ต่อเดือน ส่วนใหญ่ ๑๐,๐๐๑- ๑๕,๐๐๐ บาท มากสุด มีจำนวน ๑๒๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๘๑ รองลงมา ได้แก่ ๕,๐๐๑-๑๐,๐๐๐ บาท มีจำนวน ๑๑๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๕๖ และต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท น้อยสุด มีจำนวน ๒๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๗.๕๐ ตามลำดับ

ตอนที่ ๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก
จังหวัดนครศรีธรรมราช

ตารางที่ ๔.๒ แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาล
ตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวม

การพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช	ระดับบทบาท		
	\bar{X}	SD	แปลผล
๑. ด้านเร่งการเพิ่มผลผลิตเพิ่มรายได้และลดรายจ่าย	๒.๘๙	๐.๗๐	ปานกลาง
๒. ด้านปรับปรุงส่งเสริมสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น	๓.๐๑	๐.๕๔	ปานกลาง
๓. ด้านปรับปรุงส่งเสริมอนามัยและสุขภาพ	๓.๑๐	๐.๕๑	ปานกลาง
๔. ด้านส่งเสริมการศึกษาและวัฒนธรรม	๓.๑๑	๐.๕๐	ปานกลาง
๕. ด้านพัฒนาประชาชนให้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์	๓.๓๔	๐.๖๙	ปานกลาง
รวม	๓.๐๙	๐.๓๗	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่า บทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก
จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๐๙$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านพัฒนา
ประชาชนให้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = ๓.๓๔$) รองลงมา ได้แก่ ด้านส่งเสริม
การศึกษาและวัฒนธรรม ($\bar{X} = ๓.๑๑$) และด้านปรับปรุงส่งเสริมอนามัยและสุขภาพ ($\bar{X} = ๓.๑๐$)
ส่วนด้านเร่งการเพิ่มผลผลิตเพิ่มรายได้และลดรายจ่าย มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = ๒.๘๙$) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๓ แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาล ตำบลบางจากจังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านเร่งการเพิ่มผลผลิตเพิ่มรายได้ และลดรายจ่าย

ด้านเร่งการเพิ่มผลผลิตเพิ่มรายได้และลดรายจ่าย	ระดับบทบาท		
	\bar{X}	SD	แปลผล
๑. เทศบาลส่งเสริมการปลูกพืชทางการเกษตร เช่น ส้มโอ ทับทิมสยามเพื่อส่งออก	๒.๘๔	๐.๗๐	ปานกลาง
๒. เทศบาลส่งเสริมสหกรณ์ออมทรัพย์โดยการรับฝากเงิน ประเภทเงินฝากประจำและเงินฝากออมทรัพย์เพื่อลดรายจ่าย	๒.๘๖	๐.๗๘	ปานกลาง
๓. เทศบาลส่งเสริมพัฒนาด้านการเกษตรและอุตสาหกรรม คริวเรือน เช่น กลุ่มเครื่องแกงเทศบาลตำบลบางจาก	๒.๘๙	๐.๗๗	ปานกลาง
๔. เทศบาลร่วมส่งเสริมและสนับสนุนโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์	๒.๙๒	๐.๗๖	ปานกลาง
๕. เทศบาลส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และวัฒนธรรม	๒.๙๓	๐.๘๐	ปานกลาง
รวม	๒.๘๙	๐.๗๐	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่า บทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านเร่งการเพิ่มผลผลิตเพิ่มรายได้และลดรายจ่าย โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๒.๘๙$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า เทศบาลส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = ๒.๙๓$) รองลงมา ได้แก่ เทศบาลร่วมส่งเสริมและสนับสนุนโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ($\bar{X} = ๒.๙๒$) และเทศบาลส่งเสริมพัฒนาด้านการเกษตรและอุตสาหกรรมคริวเรือน เช่น กลุ่มเครื่องแกงเทศบาลตำบลบางจาก ($\bar{X} = ๒.๘๙$) ส่วนเทศบาลส่งเสริมการปลูกพืชทางการเกษตร เช่น ส้มโอทับทิมสยามเพื่อส่งออก มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = ๒.๘๔$) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๔ แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาล ตำบลบางจากจังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านปรับปรุงส่งเสริมสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น

ด้านปรับปรุงส่งเสริมสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น	ระดับบทบาท		
	\bar{X}	SD	แปลผล
๑. เทศบาลร่วมกับชุมชนเพื่อส่งเสริมการลดปริมาณขยะ	๒.๙๙	๐.๗๗	ปานกลาง
๒. เทศบาลส่งเสริมการนำขยะมารีไซเคิลมาใช้ประโยชน์ เช่น กระจาดขามาทำแก้วนํ้า	๓.๐๓	๐.๗๔	ปานกลาง
๓. เทศบาลมีการรณรงค์ให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจในการใช้ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว ทางธรรมชาติเพื่อให้เกิดประโยชน์	๓.๐๑	๐.๗๗	ปานกลาง
๔. เทศบาลส่งเสริมให้ประชาชนปลูกต้นไม้เพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียวในพื้นที่สวนสาธารณะ	๓.๐๓	๐.๗๘	ปานกลาง
๕. เทศบาลมีการรณรงค์ส่งเสริมให้มีความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	๒.๙๙	๐.๗๔	ปานกลาง
๖. เทศบาลส่งเสริมการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นเพื่อให้เกิดประโยชน์เช่น ป่าไม้ สัตว์ป่า	๓.๐๓	๐.๖๙	ปานกลาง
รวม	๓.๐๑	๐.๕๔	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่า บทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านปรับปรุงส่งเสริมสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.01$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า เทศบาลส่งเสริมการนำขยะมารีไซเคิลมาใช้ประโยชน์ เช่น กระจาดขามาทำแก้วนํ้า, เทศบาลส่งเสริมให้ประชาชนปลูกต้นไม้เพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียวในพื้นที่สวนสาธารณะ และเทศบาลส่งเสริมการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นเพื่อให้เกิดประโยชน์เช่น ป่าไม้ สัตว์ป่า มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เท่ากัน ($\bar{X}=3.03$) รองลงมา ได้แก่ เทศบาลมีการรณรงค์ให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจในการใช้ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว ทางธรรมชาติเพื่อให้เกิดประโยชน์ ($\bar{X}=3.01$) และเทศบาลมีการรณรงค์ส่งเสริมให้มีความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, เทศบาลร่วมกับชุมชนเพื่อส่งเสริมการลดปริมาณขยะ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เท่ากัน ($\bar{X}=2.99$) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๕ แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาล ตำบลบางจากจังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านปรับปรุงส่งเสริมอนามัยและสุขภาพ

ด้านปรับปรุงส่งเสริมอนามัยและสุขภาพ	ระดับบทบาท		
	\bar{X}	SD	แปลผล
๑. เทศบาลส่งเสริมเกี่ยวกับการพัฒนาสุขภาพและสิ่งแวดล้อม	๓.๐๗	๐.๗๒	ปานกลาง
๒. เทศบาลส่งเสริมเกี่ยวกับสุขภาพและการควบคุมโรคติดต่อ	๓.๑๔	๐.๗๒	ปานกลาง
๓. เทศบาลรณรงค์ให้ประชาชนทำลายแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์ที่เป็นพาหะนำโรค	๓.๑๕	๐.๗๕	ปานกลาง
๔. เทศบาลส่งเสริมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกับประชาชนในพื้นที่	๓.๑๑	๐.๗๖	ปานกลาง
๕. เทศบาลส่งเสริมสนับสนุนการจัดบริการด้านสาธารณสุข	๓.๐๔	๐.๗๖	ปานกลาง
๖. เทศบาลส่งเสริมภาวะโภชนาการเช่นการใช้ช้อนกลาง	๓.๐๘	๐.๗๔	ปานกลาง
รวม	๓.๑๐	๐.๕๑	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า บทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจากจังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านปรับปรุงส่งเสริมอนามัยและสุขภาพ โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=๓.๑๐$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า เทศบาลรณรงค์ให้ประชาชนทำลายแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์ที่เป็นพาหะนำโรค มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=๓.๑๕$) รองลงมาได้แก่ เทศบาลส่งเสริมเกี่ยวกับสุขภาพและการควบคุมโรคติดต่อ ($\bar{X}=๓.๑๔$) และเทศบาลส่งเสริมเกี่ยวกับสุขภาพและการควบคุมโรคติดต่อ ($\bar{X}=๓.๑๔$) ส่วนเทศบาลส่งเสริมสนับสนุนการจัดบริการด้านสาธารณสุข มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=๓.๐๔$) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๖ แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาล ตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านส่งเสริมการศึกษาและวัฒนธรรม

ด้านส่งเสริมการศึกษาและวัฒนธรรม	ระดับบทบาท		
	\bar{X}	SD	แปลผล
๑. เทศบาลส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาของเด็กและเยาวชนผู้ด้อยโอกาสและผู้สนใจเรียนให้ได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่องเช่นศูนย์ กคน.	๓.๐๘	๐.๖๗	ปานกลาง
๒. เทศบาลจัดตั้งกองทุนกั๊ยมเพื่อการศึกษาเพื่อสร้างโอกาสและทางเลือกกับเยาวชนที่ด้อยโอกาสทางการศึกษา	๓.๐๗	๐.๖๘	ปานกลาง
๓. เทศบาลมีการส่งเสริมการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่นศิลปะพื้นบ้าน เช่น กลองยาว	๓.๐๙	๐.๗๐	ปานกลาง
๔. เทศบาลส่งเสริมการตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีมาตรฐานตามเกณฑ์	๓.๑๕	๐.๗๓	ปานกลาง
๕. เทศบาลมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมกีฬาและนันทนาการ	๓.๑๘	๐.๗๕	ปานกลาง
รวม	๓.๑๑	๐.๕๐	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่า บทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านส่งเสริมการศึกษาและวัฒนธรรม โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๑๑$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า เทศบาลมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมกีฬาและนันทนาการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = ๓.๑๘$) รองลงมา ได้แก่ เทศบาลส่งเสริมการตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีมาตรฐานตามเกณฑ์ ($\bar{X} = ๓.๑๕$) และเทศบาลมีการส่งเสริมการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่นศิลปะพื้นบ้าน เช่น กลองยาว ($\bar{X} = ๓.๐๙$) ส่วนเทศบาลจัดตั้งกองทุนกั๊ยมเพื่อการศึกษาเพื่อสร้างโอกาสและทางเลือกกับเยาวชนที่ด้อยโอกาสทางการศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = ๓.๐๗$) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๗ แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาล ตำบลบางจากจังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านพัฒนาประชาชนให้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

ด้านพัฒนาประชาชนให้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์	ระดับบทบาท		
	\bar{X}	SD	แปลผล
๑. เทศบาลร่วมส่งเสริมสนับสนุนเด็กเยาวชนให้เล่นกีฬายามว่างให้เป็นประโยชน์	๓.๒๖	๐.๘๑	ปานกลาง
๒. เทศบาลรณรงค์มีการส่งเสริมให้ประชาชนและเยาวชนออกกำลังกายเพื่อให้ห่างไกลยาเสพติด	๓.๓๑	๐.๗๙	ปานกลาง
๓. เทศบาลส่งเสริมเพื่อเปิดโอกาสให้เยาวชนได้แสดงความสามารถตามความถนัดตน เช่น การเล่นดนตรี	๓.๓๘	๐.๘๐	ปานกลาง
๔. เทศบาลส่งเสริมการกีฬาเพื่อเน้นความสามัคคีของชุมชนในและนำเยาวชนมามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม	๓.๓๕	๐.๘๓	ปานกลาง
๕. เทศบาลรณรงค์ให้ความรู้เรื่องโทษของยาเสพติดเพื่อให้เยาวชนและประชาชนได้รู้โทษของยาเสพติด	๓.๔๐	๐.๘๔	ปานกลาง
รวม	๓.๓๔	๐.๖๙	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๗ พบว่า บทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจากจังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านพัฒนาประชาชนให้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๓๔$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า เทศบาลรณรงค์ให้ความรู้เรื่องโทษของยาเสพติดเพื่อให้เยาวชนและประชาชนได้รู้โทษของยาเสพติด มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = ๓.๔๐$) รองลงมา ได้แก่ เทศบาลส่งเสริมเพื่อเปิดโอกาสให้เยาวชนได้ แสดงความสามารถตามความถนัดตนเช่นการเล่นดนตรี ($\bar{X} = ๓.๓๘$) และเทศบาลส่งเสริมการกีฬาเพื่อเน้นความสามัคคีของชุมชนในและนำเยาวชนมามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม ($\bar{X} = ๓.๓๕$) ส่วนเทศบาลร่วมส่งเสริมสนับสนุนเด็กเยาวชนให้เล่นกีฬายามว่างให้เป็นประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = ๓.๒๖$) ตามลำดับ

ตอนที่ ๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัด นครศรีธรรมราช จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน

ตารางที่ ๔.๘ แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาล ตำบลบางจากจังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตาม เพศ

บทบาทการพัฒนาสังคม ของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช	เพศ					
	ชาย			หญิง		
	\bar{X}	SD	แปลผล	\bar{X}	SD	แปลผล
๑. ด้านเร่งการเพิ่มผลผลิตเพิ่ม รายได้และลดรายจ่าย	๒.๘๖	๐.๖๑	ปานกลาง	๒.๙๑	๐.๕๙	ปานกลาง
๒. ด้านปรับปรุงส่งเสริมสิ่งแวดล้อม ให้ดีขึ้น	๓.๐๓	๐.๕๖	ปานกลาง	๓.๐๐	๐.๕๒	ปานกลาง
๓. ด้านปรับปรุงส่งเสริมอนามัย และสุขภาพ	๓.๑๐	๐.๕๐	ปานกลาง	๓.๑๐	๐.๕๒	ปานกลาง
๔. ด้านส่งเสริมการศึกษาและ วัฒนธรรม	๓.๑๐	๐.๕๐	ปานกลาง	๓.๑๒	๐.๕๑	ปานกลาง
๕. ด้านพัฒนาประชาชนให้ใช้ เวลาว่างให้เกิดประโยชน์	๓.๓๔	๐.๖๙	ปานกลาง	๓.๓๔	๐.๖๘	ปานกลาง
รวม	๓.๐๙	๐.๓๘	ปานกลาง	๓.๐๙	๐.๓๖	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๘ บทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัด นครศรีธรรมราช จำแนกตามเพศ พบว่า ทั้งเพศชายและเพศหญิง มีระดับความคิดเห็น โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ชาย ($\bar{X}=3.09$) หญิง ($\bar{X}=3.09$) เท่ากัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย เพศชาย พบว่า ด้าน พัฒนาประชาชนให้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=3.34$) รองลงมา ได้แก่ ด้าน ปรับปรุงส่งเสริมอนามัยและสุขภาพ, ด้านส่งเสริมการศึกษาและวัฒนธรรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X}=3.10$) และด้านเร่งการเพิ่มผลผลิตเพิ่มรายได้และลดรายจ่าย มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=2.86$)

เพศหญิง พบว่า ด้านพัฒนาประชาชนให้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=3.34$) รองลงมา ได้แก่ ด้านส่งเสริมการศึกษาและวัฒนธรรม ($\bar{X}=3.12$) และด้านปรับปรุง ส่งเสริมอนามัยและสุขภาพ ($\bar{X}=3.10$) ส่วนด้านเร่งการเพิ่มผลผลิตเพิ่มรายได้และลดรายจ่าย มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=2.91$) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๙ แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจากจังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตาม อายุ

บทบาทการพัฒนาสังคม ของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช	อายุ											
	๑๘ - ๓๐ ปี			๓๑ - ๔๕ ปี			๔๖ - ๖๐ ปี			สูงกว่า ๖๐ ปี		
	\bar{X}	<i>SD</i>	แปลผล	\bar{X}	<i>SD</i>	แปลผล	\bar{X}	<i>SD</i>	แปลผล	\bar{X}	<i>SD</i>	แปลผล
๑. ด้านเร่งการเพิ่มผลผลิตเพิ่มรายได้ และลดรายจ่าย	๒.๘๒	๐.๕๘	ปานกลาง	๒.๙๔	๐.๖๒	ปานกลาง	๒.๘๗	๐.๖๐	ปานกลาง	๒.๙๐	๐.๕๖	ปานกลาง
๒. ด้านปรับปรุงส่งเสริมสิ่งแวดล้อมให้ ดีขึ้น	๒.๗๙	๐.๕๑	ปานกลาง	๓.๐๕	๐.๕๖	ปานกลาง	๓.๐๗	๐.๕๓	ปานกลาง	๒.๙๐	๐.๔๕	ปานกลาง
๓. ด้านปรับปรุงส่งเสริมอนามัยและ สุขภาพ	๒.๙๕	๐.๖๐	ปานกลาง	๓.๑๕	๐.๕๒	ปานกลาง	๓.๑๒	๐.๔๘	ปานกลาง	๓.๐๐	๐.๕๑	ปานกลาง
๔. ด้านส่งเสริมการศึกษาและ วัฒนธรรม	๒.๙๖	๐.๕๙	ปานกลาง	๓.๐๙	๐.๔๘	ปานกลาง	๓.๑๘	๐.๕๐	ปานกลาง	๓.๐๗	๐.๓๙	ปานกลาง
๕. ด้านพัฒนาประชาชนให้ใช้เวลาว่าง ให้เกิดประโยชน์	๒.๙๓	๐.๙๘	ปานกลาง	๓.๓๖	๐.๖๒	ปานกลาง	๓.๔๓	๐.๖๒	ปานกลาง	๓.๔๓	๐.๔๘	ปานกลาง
รวม	๒.๘๙	๐.๔๕	ปานกลาง	๓.๑๒	๐.๓๕	ปานกลาง	๓.๑๔	๐.๓๖	ปานกลาง	๓.๐๖	๐.๒๕	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๙ พบว่า บทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามอายุ โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ในทั้ง ๔ ช่วงอายุ

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ประชาชนที่มีอายุ ๑๘ - ๓๐ ปี พบว่า ด้านส่งเสริมการศึกษาและวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=๒.๙๖$) รองลงมา ได้แก่ ด้านปรับปรุงส่งเสริมอนามัยและสุขาภิบาล ($\bar{X}=๒.๙๕$) และด้านพัฒนาประชาชนให้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ($\bar{X}=๒.๙๓$) ส่วนด้านปรับปรุงส่งเสริมสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=๒.๗๙$) ตามลำดับ

ประชาชนที่มีอายุ ๓๑ - ๔๕ ปี พบว่า ด้านพัฒนาประชาชนให้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=๓.๓๖$) รองลงมา ได้แก่ ด้านปรับปรุงส่งเสริมอนามัยและสุขาภิบาล ($\bar{X}=๓.๑๕$) และด้านส่งเสริมการศึกษาและวัฒนธรรม ($\bar{X}=๓.๐๙$) ส่วนด้านเร่งการเพิ่มผลผลิตเพิ่มรายได้และลดรายจ่าย มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=๒.๙๔$) ตามลำดับ

ประชาชนที่มีอายุ ๔๖ - ๖๐ ปี พบว่า ด้านพัฒนาประชาชนให้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=๓.๔๓$) รองลงมา ได้แก่ ด้านส่งเสริมการศึกษาและวัฒนธรรม ($\bar{X}=๓.๑๘$) และด้านปรับปรุงส่งเสริมอนามัยและสุขาภิบาล ($\bar{X}=๓.๑๒$) ส่วนด้านเร่งการเพิ่มผลผลิตเพิ่มรายได้และลดรายจ่าย มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=๒.๘๗$) ตามลำดับ

ประชาชนที่มีอายุ สูงกว่า ๖๐ ปี พบว่า ด้านพัฒนาประชาชนให้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=๓.๔๓$) รองลงมา ได้แก่ ด้านส่งเสริมการศึกษาและวัฒนธรรม ($\bar{X}=๓.๐๗$) และด้านปรับปรุงส่งเสริมอนามัยและสุขาภิบาล ($\bar{X}=๓.๐๐$) ส่วนด้านเร่งการเพิ่มผลผลิตเพิ่มรายได้และลดรายจ่าย กับด้านปรับปรุงส่งเสริมสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากัน ($\bar{X}=๒.๙๐$) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๑๐ แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจากจังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามระดับการศึกษา

บทบาทการพัฒนาสังคม ของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช	ระดับการศึกษา											
	ประถมศึกษา			มัธยมศึกษา			ปวช./ปวส.			ปริญญาตรีหรือสูงกว่า		
	\bar{X}	<i>SD</i>	แปลผล	\bar{X}	<i>SD</i>	แปลผล	\bar{X}	<i>SD</i>	แปลผล	\bar{X}	<i>SD</i>	แปลผล
๑. ด้านเร่งการเพิ่มผลผลิตเพิ่มรายได้ และลดรายจ่าย	๒.๘๒	๐.๕๘	ปานกลาง	๒.๙๔	๐.๖๒	ปานกลาง	๒.๘๗	๐.๖๐	ปานกลาง	๒.๙๐	๐.๕๖	ปานกลาง
๒. ด้านปรับปรุงส่งเสริมสิ่งแวดล้อม ให้ดีขึ้น	๒.๗๙	๐.๕๑	ปานกลาง	๓.๐๕	๐.๕๖	ปานกลาง	๓.๐๗	๐.๕๓	ปานกลาง	๒.๙๐	๐.๔๕	ปานกลาง
๓. ด้านปรับปรุงส่งเสริมอนามัยและ สุขภาพ	๒.๙๕	๐.๖๐	ปานกลาง	๓.๑๕	๐.๕๒	ปานกลาง	๓.๑๒	๐.๔๘	ปานกลาง	๓.๐๐	๐.๕๑	ปานกลาง
๔. ด้านส่งเสริมการศึกษาและ วัฒนธรรม	๒.๙๖	๐.๕๙	ปานกลาง	๓.๐๙	๐.๔๘	ปานกลาง	๓.๑๘	๐.๕๐	ปานกลาง	๓.๐๗	๐.๓๙	ปานกลาง
๕. ด้านพัฒนาประชาชนให้ใช้เวลา ว่างให้เกิดประโยชน์	๒.๙๓	๐.๙๘	ปานกลาง	๓.๓๖	๐.๖๒	ปานกลาง	๓.๔๓	๐.๖๒	ปานกลาง	๓.๔๓	๐.๔๘	ปานกลาง
รวม	๒.๘๙	๐.๔๕	ปานกลาง	๓.๑๒	๐.๓๕	ปานกลาง	๓.๑๔	๐.๓๖	ปานกลาง	๓.๐๖	๐.๒๕	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๑๐ พบว่า บทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางทั้ง ๔ ช่วงระดับการศึกษา

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ระดับประถมศึกษา พบว่า ด้านส่งเสริมการศึกษาและวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=๒.๙๖$) รองลงมา ได้แก่ ด้านปรับปรุงส่งเสริมอนามัยและสุขาภิบาล ($\bar{X}=๒.๙๕$) และด้านปรับปรุงส่งเสริมอนามัยและสุขาภิบาล ($\bar{X}=๒.๙๓$) ส่วนด้านปรับปรุงส่งเสริมสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=๒.๗๙$) ตามลำดับ

ระดับมัธยมศึกษา พบว่า ด้านพัฒนาประชาชนให้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=๓.๓๖$) รองลงมา ได้แก่ ด้านปรับปรุงส่งเสริมอนามัยและสุขาภิบาล ($\bar{X}=๓.๑๕$) และด้านส่งเสริมการศึกษาและวัฒนธรรม ($\bar{X}=๓.๐๙$) ส่วนด้านเร่งการเพิ่มผลผลิตเพิ่มรายได้และลดรายจ่าย มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=๒.๙๔$) ตามลำดับ

ระดับปวช./ปวส. พบว่า ด้านพัฒนาประชาชนให้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=๓.๔๓$) รองลงมา ได้แก่ ด้านส่งเสริมการศึกษาและวัฒนธรรม ($\bar{X}=๓.๑๘$) และด้านปรับปรุงส่งเสริมอนามัยและสุขาภิบาล ($\bar{X}=๓.๑๒$) ส่วนด้านเร่งการเพิ่มผลผลิตเพิ่มรายได้และลดรายจ่าย ค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=๒.๘๗$) ตามลำดับ

ระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า พบว่า ด้านพัฒนาประชาชนให้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=๓.๔๓$) รองลงมา ได้แก่ ด้านส่งเสริมการศึกษาและวัฒนธรรม ($\bar{X}=๓.๐๗$) และด้านปรับปรุงส่งเสริมอนามัยและสุขาภิบาล ($\bar{X}=๓.๐๐$) ส่วนด้านเร่งการเพิ่มผลผลิตเพิ่มรายได้และลดรายจ่ายกับด้านปรับปรุงส่งเสริมสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากัน ($\bar{X}=๒.๙๐$) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๑๑ แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตาม อาชีพ

บทบาทการพัฒนาสังคม ของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช	อาชีพ											
	เกษตรกร/รับจ้าง			ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ			ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย			นักเรียน/นักศึกษา		
	\bar{X}	<i>SD</i>	แปลผล	\bar{X}	<i>SD</i>	แปลผล	\bar{X}	<i>SD</i>	แปลผล	\bar{X}	<i>SD</i>	แปลผล
๑. ด้านเร่งการเพิ่มผลผลิตเพิ่ม รายได้และลดรายจ่าย	๒.๙๑	๐.๕๗	ปานกลาง	๒.๘๖	๐.๖๐	ปานกลาง	๒.๙๔	๐.๖๐	ปานกลาง	๒.๘๒	๐.๖๒	ปานกลาง
๒. ด้านปรับปรุงส่งเสริมสิ่งแวดล้อม ให้ดีขึ้น	๒.๙๖	๐.๔๒	ปานกลาง	๒.๙๙	๐.๕๔	ปานกลาง	๓.๐๓	๐.๕๘	ปานกลาง	๓.๐๘	๐.๕๙	ปานกลาง
๓. ด้านปรับปรุงส่งเสริมอนามัยและ สุขภาพ	๓.๑๐	๐.๔๔	ปานกลาง	๓.๑๒	๐.๕๑	ปานกลาง	๓.๐๘	๐.๕๕	ปานกลาง	๓.๑๐	๐.๕๔	ปานกลาง
๔. ด้านส่งเสริมการศึกษาและ วัฒนธรรม	๓.๐๕	๐.๔๓	ปานกลาง	๓.๐๙	๐.๕๒	ปานกลาง	๓.๑๖	๐.๕๑	ปานกลาง	๓.๑๓	๐.๕๔	ปานกลาง
๕. ด้านพัฒนาประชาชนให้ใช้เวลา ว่างให้เกิดประโยชน์	๓.๓๒	๐.๕๖	ปานกลาง	๓.๓๑	๐.๕๗	ปานกลาง	๓.๔๐	๐.๖๑	ปานกลาง	๓.๒๙	๑.๐๐	ปานกลาง
รวม	๓.๐๗	๐.๓๑	ปานกลาง	๓.๐๗	๐.๓๓	ปานกลาง	๓.๑๒	๐.๓๘	ปานกลาง	๓.๐๘	๐.๔๕	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๑๑ พบว่า บทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตาม อาชีพโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ทั้ง ๔ กลุ่มอาชีพ

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย อาชีพเกษตรกรรม/รับจ้าง พบว่า ด้านพัฒนาประชาชนให้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=๓.๓๒$) รองลงมา ได้แก่ ด้านปรับปรุงส่งเสริมอนามัยและสุขาภิบาล ($\bar{X}=๓.๑๐$) และด้านส่งเสริมการศึกษาและวัฒนธรรม ($\bar{X}=๓.๐๕$) ส่วนด้านเร่งการเพิ่มผลผลิตเพิ่มรายได้และลดรายจ่าย มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=๒.๙๑$) ตามลำดับ

อาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ พบว่า ด้านพัฒนาประชาชนให้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=๓.๓๑$) รองลงมา ได้แก่ ด้านปรับปรุงส่งเสริมอนามัยและสุขาภิบาล ($\bar{X}=๓.๑๒$) และด้านส่งเสริมการศึกษาและวัฒนธรรม ($\bar{X}=๓.๐๙$) ส่วนด้านเร่งการเพิ่มผลผลิตเพิ่มรายได้และลดรายจ่าย มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=๒.๘๖$) ตามลำดับ

อาชีพธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย พบว่า ด้านพัฒนาประชาชนให้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=๓.๔๐$) รองลงมา ได้แก่ ด้านส่งเสริมการศึกษาและวัฒนธรรม ($\bar{X}=๓.๑๖$) และด้านปรับปรุงส่งเสริมอนามัยและสุขาภิบาล ($\bar{X}=๓.๐๘$) ส่วนด้านเร่งการเพิ่มผลผลิตเพิ่มรายได้และลดรายจ่าย มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=๒.๙๔$) ตามลำดับ

อาชีพ นักเรียน/นักศึกษา พบว่า ด้านพัฒนาประชาชนให้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=๓.๒๙$) รองลงมา ได้แก่ ด้านส่งเสริมการศึกษาและวัฒนธรรม ($\bar{X}=๓.๑๓$) และด้านปรับปรุงส่งเสริมอนามัยและสุขาภิบาล ($\bar{X}=๓.๑๐$) ส่วนด้านเร่งการเพิ่มผลผลิตเพิ่มรายได้และลดรายจ่าย มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=๒.๘๒$) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๑๒ แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจากจังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตาม รายได้ต่อเดือน

บทบาทการพัฒนาสังคม ของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช	รายได้ต่อเดือน											
	ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท			๕,๐๐๐ - ๑๐,๐๐๐ บาท			๑๐,๐๐๑ - ๑๕,๐๐๐ บาท			๑๕,๐๐๑ บาท ขึ้นไป		
	\bar{X}	<i>SD</i>	แปลผล	\bar{X}	<i>SD</i>	แปลผล	\bar{X}	<i>SD</i>	แปลผล	\bar{X}	<i>SD</i>	แปลผล
๑. ด้านเร่งการเพิ่มผลผลิตเพิ่ม รายได้และลดรายจ่าย	๒.๖๘	๐.๖๓	ปานกลาง	๓.๐๐	๐.๖๒	ปานกลาง	๒.๘๘	๐.๕๔	ปานกลาง	๒.๗๘	๐.๖๓	ปานกลาง
๒. ด้านปรับปรุงส่งเสริมสิ่งแวดล้อม ให้ดีขึ้น	๒.๗๓	๐.๖๐	ปานกลาง	๓.๐๗	๐.๕๑	ปานกลาง	๒.๙๙	๐.๕๕	ปานกลาง	๓.๐๗	๐.๕๑	ปานกลาง
๓. ด้านปรับปรุงส่งเสริมอนามัยและ สุขภาพ	๒.๙๒	๐.๖๓	ปานกลาง	๓.๐๙	๐.๔๘	ปานกลาง	๓.๑๕	๐.๕๐	ปานกลาง	๓.๐๘	๐.๕๔	ปานกลาง
๔. ด้านส่งเสริมการศึกษาและ วัฒนธรรม	๒.๗๙	๐.๖๔	ปานกลาง	๓.๑๖	๐.๔๗	ปานกลาง	๓.๑๑	๐.๔๙	ปานกลาง	๓.๑๕	๐.๕๐	ปานกลาง
๕. ด้านพัฒนาประชาชนให้ใช้เวลา ว่างให้เกิดประโยชน์	๒.๙๒	๐.๖๘	ปานกลาง	๓.๓๗	๐.๕๖	ปานกลาง	๓.๔๑	๐.๖๘	ปานกลาง	๓.๓๐	๐.๘๗	ปานกลาง
รวม	๒.๘๑	๐.๔๘	ปานกลาง	๓.๑๔	๐.๓๓	ปานกลาง	๓.๑๑	๐.๓๕	ปานกลาง	๓.๐๘	๐.๔๐	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๑๒ พบว่า บทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจากจังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตาม อาชีพโดยรวม อยู่ในระดับปานกลางทั้ง ๔ กลุ่มรายได้

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือน ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท พบว่า ด้านพัฒนาประชาชนให้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์และด้านปรับปรุงส่งเสริมอนามัยและสุขภาพ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากัน ($\bar{X}=๒.๙๒$) รองลงมา ได้แก่ ด้านส่งเสริมการศึกษาและวัฒนธรรม ($\bar{X}=๒.๗๙$) และด้านปรับปรุงส่งเสริมสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น ($\bar{X}=๒.๗๓$) ส่วนด้านเร่งการเพิ่มผลผลิตเพิ่มรายได้และลดรายจ่าย มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=๒.๖๘$) ตามลำดับ

ประชาชนที่มีรายได้ ๕,๐๐๐ - ๑๐,๐๐๐ บาท พบว่า ด้านพัฒนาประชาชนให้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=๓.๓๗$) รองลงมาได้แก่ ด้านส่งเสริมการศึกษาและวัฒนธรรม ($\bar{X}=๓.๑๖$) และด้านปรับปรุงส่งเสริมอนามัยและสุขภาพ ($\bar{X}=๓.๐๙$) ส่วนด้านเร่งการเพิ่มผลผลิตเพิ่มรายได้และลดรายจ่าย มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=๓.๐๐$) ตามลำดับ

ประชาชนที่มีรายได้ ๑๐,๐๐๑ - ๑๕,๐๐๐ บาท พบว่า ด้านพัฒนาประชาชนให้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=๓.๔๑$) รองลงมาได้แก่ ด้านปรับปรุงส่งเสริมอนามัยและสุขภาพ ($\bar{X}=๓.๑๕$) และด้านส่งเสริมการศึกษาและวัฒนธรรม ($\bar{X}=๓.๑๑$) ส่วนด้านเร่งการเพิ่มผลผลิตเพิ่มรายได้และลดรายจ่าย มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=๒.๘๘$) ตามลำดับ

ประชาชนที่มีรายได้ ๑๕,๐๐๑ บาท ขึ้นไป พบว่า ด้านพัฒนาประชาชนให้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=๓.๓๐$) รองลงมาได้แก่ ด้านส่งเสริมการศึกษาและวัฒนธรรม ($\bar{X}=๓.๑๕$) และด้านปรับปรุงส่งเสริมอนามัยและสุขภาพ ($\bar{X}=๓.๐๘$) ส่วนด้านเร่งการเพิ่มผลผลิตเพิ่มรายได้และลดรายจ่ายและด้านปรับปรุงส่งเสริมสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้นมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=๒.๗๘$) ตามลำดับ

ตอนที่ ๔ ผลการเปรียบเทียบข้อมูลเกี่ยวกับการบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาล
ตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ
และรายได้ต่อเดือน ต่างกัน

สมมติฐานที่ ๑ ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาล
ตำบลบางจากจังหวัดนครศรีธรรมราช แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๓ แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาล
ตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามเพศ

บทบาทการพัฒนาสังคม ของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช	เพศ	n	\bar{X}	SD	t	Sig.
๑. ด้านเร่งการเพิ่มผลผลิตเพิ่มรายได้และลด รายจ่าย	ชาย	๑๔๗	๒.๘๖	๐.๖๑	-๓.๔๔	๐.๕๗
	หญิง	๑๗๓	๒.๙๑	๐.๕๙		
๒. ด้านปรับปรุงส่งเสริมสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น	ชาย	๑๔๗	๓.๐๓	๐.๕๖	-๑.๖๐	๐.๖๔
	หญิง	๑๗๓	๓.๐๐	๐.๕๒		
๓. ด้านปรับปรุงส่งเสริมอนามัยและ สุขภาพ	ชาย	๑๔๗	๓.๑๐	๐.๕๐	-๓.๕๙	๐.๗๒
	หญิง	๑๗๓	๓.๑๐	๐.๕๒		
๔. ด้านส่งเสริมการศึกษาและวัฒนธรรม	ชาย	๑๔๗	๓.๑๐	๐.๕๐	-๒.๑๓	๐.๕๒
	หญิง	๑๗๓	๓.๑๒	๐.๕๑		
๕. ด้านพัฒนาประชาชนให้ใช้เวลาว่างให้เกิด ประโยชน์	ชาย	๑๔๗	๓.๓๔	๐.๖๙	-๑.๓๓	๐.๙๕
	หญิง	๑๗๓	๓.๓๔	๐.๖๘		
รวม	ชาย	๑๔๗	๓.๐๙	๐.๓๘	-๑.๕๐	.๘๘๑
	หญิง	๑๗๓	๓.๐๙	๐.๓๖		

* แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๓ พบว่า ความคิดเห็นต่อบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาล
ตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช ของประชาชนที่มีเพศต่างกัน โดยรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมี
นัยสำคัญที่ระดับ .๐๕ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า บทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก
จังหวัดนครศรีธรรมราช ตามความคิดเห็นของประชาชนที่มี เพศ ต่างกัน ในทั้ง ๕ ด้าน ไม่แตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

สมมติฐานที่ ๒ ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาล ตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๔ แสดงผลการผลการเปรียบเทียบบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามอายุ

บทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
๑. ด้านเร่งการเพิ่มผลผลิตเพิ่มรายได้และลดรายจ่าย	ระหว่างกลุ่ม	.๕๓๘	๓	.๑๗๙	๐.๔๙๙	.๖๘๓
	ภายในกลุ่ม	๑๑๓.๕๘๖	๓๑๖	.๓๕๙		
	รวม	๑๑๔.๑๒๔	๓๑๙			
๒. ด้านปรับปรุงส่งเสริมสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น	ระหว่างกลุ่ม	๓.๑๗๙	๓	๑.๐๖๐	๓.๗๖๑*	.๐๑๑
	ภายในกลุ่ม	๘๙.๐๑๗	๓๑๖	.๒๘๒		
	รวม	๙๒.๑๙๖	๓๑๙			
๓. ด้านปรับปรุงส่งเสริมอนามัยแลสุขภาพ	ระหว่างกลุ่ม	๑.๕๕๕	๓	.๕๑๘	๑.๙๙๔	.๑๑๕
	ภายในกลุ่ม	๘๒.๑๕๔	๓๑๖	.๒๖๐		
	รวม	๘๓.๗๑๐	๓๑๙			
๔. ด้านส่งเสริมการศึกษาและวัฒนธรรม	ระหว่างกลุ่ม	๑.๗๔๐	๓	.๕๘๐	๒.๓๑๒	.๐๗๖
	ภายในกลุ่ม	๗๙.๒๕๕	๓๑๖	.๒๕๑		
	รวม	๘๐.๙๙๕	๓๑๙			
๕. ด้านพัฒนาประชาชนให้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	๘.๖๘๑	๓	๒.๘๙๔	๖.๔๕๗*	.๐๐๐
	ภายในกลุ่ม	๑๔๑.๖๒๓	๓๑๖	.๔๔๘		
	รวม	๑๕๐.๓๐๔	๓๑๙			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	๒.๑๐๗	๓	.๗๐๒	๕.๓๑๘*	.๐๐๑
	ภายในกลุ่ม	๕๑.๗๔๐	๓๑๖	.๑๓๒		
	รวม	๕๓.๘๔๗	๓๑๙			

* แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๔ พบว่า ความคิดเห็นต่อบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช ของประชาชนที่มีอายุ ต่างกัน โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๕ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า บทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านปรับปรุงส่งเสริมสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น ($F = ๓.๗๖๑$) และด้านพัฒนาประชาชนให้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ($F = ๖.๔๕๗$) ประชาชนที่มีอายุ ต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๕ ส่วนด้านอื่นไม่พบความแตกต่าง

เมื่อพบความแตกต่าง ผู้วิจัยจึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ โดยวิธีของ LSD ดังปรากฏ ในตารางที่ ๔.๑๕ - ๔.๑๗

ตารางที่ ๔.๑๕ แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ ตามความคิดเห็นต่อบทบาทการพัฒนาสังคมของประชาชน ที่มีอายุต่างกัน โดยรวม

อายุ	\bar{X}	๑๘ - ๓๐ ปี	๓๑ - ๔๕ ปี	๔๖ - ๖๐ ปี	สูงกว่า ๖๐ปี
		๒.๘๙	๓.๑๒	๓.๑๔	๓.๐๖
๑๘ - ๓๐ ปี	๒.๘๙	-	-๐.๒๓*	-๐.๒๔*	-๐.๑๗*
๓๑ - ๔๕ ปี	๓.๑๒		-	-๐.๐๒	๐.๐๖
๔๖ - ๖๐ ปี	๓.๑๔			-	๐.๐๘
๖๑ ปี ขึ้นไป	๓.๐๖				-

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๕ เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ ความคิดเห็นต่อบทบาทการพัฒนาสังคม ของประชาชน ที่มีอายุต่างกันเป็นรายคู่ โดยรวม พบว่า ประชาชนที่มีอายุ ๑๘ - ๓๐ ปี มีความคิดเห็นต่อบทบาทการพัฒนาสังคม ต่ำกว่าประชาชนที่มีอายุ ๓๑ - ๔๕ ปี ต่ำกว่าประชาชนที่มีอายุ ๔๖ - ๖๐ ปี และต่ำกว่าประชาชนที่มีอายุสูงกว่า ๖๐ ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

ส่วนคู่อื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง

ตารางที่ ๔.๑๖ ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ ตามความคิดเห็นต่อบทบาท
การพัฒนาสังคม ของประชาชน ที่มี อายุ ต่างกัน ด้านปรับปรุงส่งเสริมสิ่งแวดล้อมให้
ดีขึ้น

อายุ	\bar{X}	๑๘ - ๓๐ ปี	๓๑ - ๔๕ ปี	๔๖ - ๖๐ ปี	สูงกว่า ๖๐ ปี
		๒.๗๙	๓.๐๕	๓.๐๗	๒.๙๐
๑๘ - ๓๐ ปี	๒.๗๙	-	-๐.๒๖*	-๐.๒๘*	-๐.๑๑
๓๑ - ๔๕ ปี	๓.๐๕		-	-๐.๐๒	-๐.๑๕
๔๖ - ๖๐ ปี	๓.๐๗			-	๐.๑๗
๖๑ ปี ขึ้นไป	๒.๙๐				-

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๖ เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ ความคิดเห็นต่อบทบาท
การพัฒนาสังคม ของประชาชน ที่มี อายุ ต่างกันเป็นรายคู่ ด้านปรับปรุงส่งเสริมสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น
พบว่า ประชาชนที่มีอายุ ๑๘ - ๓๐ ปี มีความคิดเห็นต่อบทบาทการพัฒนาสังคม ต่ำกว่าประชาชนที่
มีอายุ ๓๑ - ๔๕ ปี ต่ำกว่าประชาชนที่มีอายุ ๔๖ - ๖๐ ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕
ส่วนคู่อื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง

ตารางที่ ๔.๑๗ ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ ตามความคิดเห็นต่อบทบาทการพัฒนาสังคม ของประชาชน ที่มี อายุ ต่างกัน ด้านพัฒนาประชาชนให้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

อายุ	\bar{X}	๑๘ - ๓๐ ปี	๓๑ - ๔๕ ปี	๔๖ - ๖๐ ปี	สูงกว่า ๖๐ ปี
		๒.๙๓	๓.๓๖	๓.๔๓	๓.๔๓
๑๘ - ๓๐ ปี	๒.๙๓	-	-๐.๔๓*	-๐.๕๐*	-๐.๕๐*
๓๑ - ๔๕ ปี	๓.๓๖		-	-๐.๐๗	-๐.๐๗
๔๖ - ๖๐ ปี	๓.๔๓			-	-
๖๑ ปี ขึ้นไป	๓.๔๓				-

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๗ เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ ความคิดเห็นต่อบทบาทการพัฒนาสังคม ของประชาชน ที่มี อายุ ต่างกันเป็นรายคู่ ด้านพัฒนาประชาชนให้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ พบว่า ประชาชนที่มีอายุ ๑๘ - ๓๐ ปี มีความคิดเห็นต่อบทบาทการพัฒนาสังคม ต่ำกว่าประชาชนที่มีอายุ ๓๑ - ๔๕ ปี ต่ำกว่าประชาชนที่มีอายุ ๔๖ - ๖๐ ปี และต่ำกว่าประชาชนที่มีอายุสูงกว่า ๖๐ ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

ส่วนคู่อื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง

สมมติฐานที่ ๓ ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทการพัฒนาสังคม
ของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๘ แสดงผลการเปรียบเทียบบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก
จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามระดับการศึกษา

บทบาทการพัฒนาสังคม ของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
๑. ด้านเร่งการเพิ่มผลผลิต เพิ่มรายได้และลด รายจ่าย	ระหว่างกลุ่ม	.๗๓๓	๓	.๒๔๔	.๖๘๑	.๕๖๔
	ภายในกลุ่ม	๑๑๓.๓๙๑	๓๑๖	.๓๕๙		
	รวม	๑๑๔.๑๒๔	๓๑๙			
๒. ด้านปรับปรุงส่งเสริม สิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น	ระหว่างกลุ่ม	.๖๒๑	๓	.๒๐๗	.๗๑๔	.๕๔๔
	ภายในกลุ่ม	๙๑.๕๗๕	๓๑๖	.๒๙๐		
	รวม	๙๒.๑๙๖	๓๑๙			
๓. ด้านปรับปรุงส่งเสริม อนามัยและสุขภาพ	ระหว่างกลุ่ม	.๑๐๕	๓	.๐๓๕	.๑๓๒	.๙๔๑
	ภายในกลุ่ม	๘๓.๖๐๕	๓๑๖	.๒๖๕		
	รวม	๘๓.๗๑๐	๓๑๙			
๔. ด้านส่งเสริมการศึกษา และวัฒนธรรม	ระหว่างกลุ่ม	.๕๕๖	๓	.๑๘๕	.๗๒๘	.๕๓๖
	ภายในกลุ่ม	๘๐.๔๓๙	๓๑๖	.๒๕๕		
	รวม	๘๐.๙๙๕	๓๑๙			
๕. ด้านพัฒนาประชาชน ให้ใช้เวลาว่างให้เกิด ประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	.๖๒๖	๓	.๒๐๙	.๔๔๐	.๗๒๔
	ภายในกลุ่ม	๑๔๙.๖๗๘	๓๑๖	.๔๗๔		
	รวม	๑๕๐.๓๐๔	๓๑๙			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	.๑๕๗	๓	.๐๕๒	.๓๗๗	.๗๖๙
	ภายในกลุ่ม	๔๓.๖๙๑	๓๑๖	.๑๓๘		
	รวม	๔๓.๘๔๗	๓๑๙			

* แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๘ พบว่า ความคิดเห็นต่อบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาล
ตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช ของประชาชนที่มีระดับการศึกษา ต่างกัน โดยรวม
ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๕ ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ในทุกๆ ด้านประชาชนที่มีระดับการศึกษา ต่างกัน
มีความคิดเห็นต่อบทบาทการพัฒนาสังคม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๔ ประชาชนที่มีอาชีพ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาล ตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๙ แสดงผลการเปรียบเทียบบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตาม อาชีพ ต่างกัน

บทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
๑. ด้านเร่งการเพิ่มผลผลิตเพิ่มรายได้และลดรายจ่าย	ระหว่างกลุ่ม	๒.๔๖๐	๓	.๘๒๐	๒.๓๒๑	.๐๗๕
	ภายในกลุ่ม	๑๑๑.๖๖๔	๓๑๖	.๓๕๓		
	รวม	๑๑๔.๑๒๔	๓๑๙			
๒. ด้านปรับปรุงส่งเสริมสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น	ระหว่างกลุ่ม	๑.๙๙๗	๓	.๖๖๖	๒.๓๓๓	.๐๗๔
	ภายในกลุ่ม	๙๐.๑๙๘	๓๑๖	.๒๘๕		
	รวม	๙๒.๑๙๖	๓๑๙			
๓. ด้านปรับปรุงส่งเสริมอนามัยและสุขภาพ	ระหว่างกลุ่ม	๒.๔๓๒	๓	.๘๑๑	๓.๑๕๑	.๐๒๕
	ภายในกลุ่ม	๘๑.๒๗๘	๓๑๖	.๒๕๗		
	รวม	๘๓.๗๑๐	๓๑๙			
๔. ด้านส่งเสริมการศึกษาและวัฒนธรรม	ระหว่างกลุ่ม	.๓๓๓	๓	.๑๑๑	.๔๓๕	.๗๒๘
	ภายในกลุ่ม	๘๐.๖๖๒	๓๑๖	.๒๕๕		
	รวม	๘๐.๙๙๕	๓๑๙			
๕. ด้านพัฒนาประชาชนให้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	.๘๘๙	๓	.๒๙๖	.๖๒๗	.๕๙๘
	ภายในกลุ่ม	๑๔๙.๔๑๕	๓๑๖	.๔๗๓		
	รวม	๑๕๐.๓๐๔	๓๑๙			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	.๖๓๘	๓	.๒๑๓	๑.๕๕๔	.๒๐๐
	ภายในกลุ่ม	๔๓.๒๑๐	๓๑๖	.๑๓๗		
	รวม	๔๓.๘๔๗	๓๑๙			

* แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๙ พบว่า ความคิดเห็นต่อบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช ของประชาชนที่มี อาชีพ ต่างกัน โดยรวม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๕ ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ในทุกๆ ด้านประชาชนที่มีอาชีพ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทการพัฒนาสังคม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๕ ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือน ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทการพัฒนาสังคม
ของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๒๐ แสดงการเปรียบเทียบบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก
จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตาม รายได้ต่อเดือน ต่างกัน

บทบาทการพัฒนาสังคม ของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
๑.ด้านเร่งการเพิ่มผลผลิต เพิ่มรายได้และลด รายจ่าย	ระหว่างกลุ่ม	๓.๒๐๖	๓	๑.๐๖๙	๓.๐๔๔	.๐๒๙
	ภายในกลุ่ม	๑๑๐.๙๑๘	๓๑๖	.๓๕๑		
	รวม	๑๑๔.๑๒๔	๓๑๙			
๒. ด้านปรับปรุงส่งเสริม สิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น	ระหว่างกลุ่ม	๒.๕๑๘	๓	.๘๓๙	๒.๙๕๗	.๐๓๓
	ภายในกลุ่ม	๘๙.๖๗๘	๓๑๖	.๒๘๔		
	รวม	๙๒.๑๙๖	๓๑๙			
๓. ด้านปรับปรุงส่งเสริม อนามัยและสุขภาพ	ระหว่างกลุ่ม	๑.๑๔๔	๓	.๓๘๑	๑.๔๕๙	.๒๒๖
	ภายในกลุ่ม	๘๒.๕๖๖	๓๑๖	.๒๖๑		
	รวม	๘๓.๗๑๐	๓๑๙			
๔.ด้านส่งเสริมการศึกษา และวัฒนธรรม	ระหว่างกลุ่ม	๒.๘๗๗	๓	.๙๕๙	๓.๘๗๙*	.๐๑๐
	ภายในกลุ่ม	๗๘.๑๑๘	๓๑๖	.๒๔๗		
	รวม	๘๐.๙๙๕	๓๑๙			
๕. ด้านพัฒนาประชาชน ให้ใช้เวลาว่างให้เกิด ประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	๕.๑๑๖	๓	๑.๗๐๕	๓.๗๑๑*	.๐๑๒
	ภายในกลุ่ม	๑๔๕.๑๘๘	๓๑๖	.๔๕๙		
	รวม	๑๕๐.๓๐๔	๓๑๙			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	๒.๒๔๘	๓	.๗๔๙	๕.๖๙๓*	.๐๐๑
	ภายในกลุ่ม	๔๑.๕๙๙	๓๑๖	.๑๓๒		
	รวม	๔๓.๘๔๗	๓๑๙			

* แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๐ พบว่า ความคิดเห็นต่อบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาล
ตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช ของประชาชนที่มี รายได้ต่อเดือน ต่างกัน โดยรวมแตกต่างกัน
($F = ๕.๖๙๓$) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๕ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า บทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก
จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านส่งเสริมการศึกษาและวัฒนธรรม ($F = ๓.๘๗๙$) และด้านพัฒนา
ประชาชนให้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ($F = ๓.๗๑๑$) ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือน ต่างกัน มีความ
คิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๕ ส่วนด้านอื่น ไม่พบความแตกต่าง

เมื่อพบความแตกต่างผู้วิจัยจึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ โดยวิธีของ LSD ดังปรากฏในตารางที่ ๔.๒๑ - ๒.๒๓

ตารางที่ ๔.๒๑ ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ ความคิดเห็นต่อบทบาทการพัฒนาสังคม ของประชาชน ที่มีรายได้ต่อเดือน ต่างกัน โดยรวม

รายได้ต่อเดือน	\bar{X}	ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท	๕,๐๐๑- ๑๐,๐๐๐ บาท	๑๐,๐๐๑- ๑๕,๐๐๐ บาท	๑๕,๐๐๑ บาท ขึ้นไป
		๒.๙๓	๓.๓๖	๓.๔๓	๓.๔๓
ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท	๒.๘๑	-	-๐.๓๓*	-๐.๓๐*	-๐.๒๗*
๕,๐๐๑-๑๐,๐๐๐ บาท	๓.๑๔		-	-๐.๐๓	-๐.๐๖
๑๐,๐๐๑-๑๕,๐๐๐ บาท	๓.๑๑			-	-๐.๐๓
๑๕,๐๐๑ บาท ขึ้นไป	๓.๐๘				-

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๑ เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ ความคิดเห็นต่อบทบาทการพัฒนาสังคม ของประชาชน ที่มีรายได้ต่อเดือน ต่างกันเป็นรายคู่ โดยรวม พบว่าประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือน ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท มีความคิดเห็นต่อบทบาทการพัฒนาสังคม ต่ำกว่าประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือน ๕,๐๐๑ - ๑๐,๐๐๐ บาท ต่ำกว่าประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือน ๑๐,๐๐๑- ๑๕,๐๐๐ บาท และต่ำกว่าประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือน ๑๕,๐๐๑ บาทขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

ส่วนคู่อื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง

ตารางที่ ๔.๒๒ ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ ความคิดเห็นต่อบทบาทการพัฒนาสังคม ของประชาชน ที่มีรายได้ต่อเดือน ต่างกัน ด้านส่งเสริมการศึกษาและวัฒนธรรม

รายได้ต่อเดือน	\bar{X}	ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท	๕,๐๐๐-๑๐,๐๐๐ บาท	๑๐,๐๐๑-๑๕,๐๐๐ บาท	๑๕,๐๐๑ บาทขึ้นไป
		๒.๗๙	๓.๑๖	๓.๑๑	๓.๑๕
ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท	๒.๗๙	-	-๐.๓๗*	-๐.๓๒*	-๐.๓๖*
๕,๐๐๑-๑๐,๐๐๐ บาท	๓.๑๖		-	-๐.๐๕	๐.๐๑
๑๐,๐๐๑-๑๕,๐๐๐ บาท	๓.๑๑			-	-๐.๐๔
๑๕,๐๐๑ บาท ขึ้นไป	๓.๑๕				-

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๒ เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ ความคิดเห็นต่อบทบาทการพัฒนาสังคม ของประชาชน ที่มีรายได้ต่อเดือน ต่างกันเป็นรายคู่ ด้านส่งเสริมการศึกษาและวัฒนธรรม พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือน ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท มีความคิดเห็นต่อบทบาทการพัฒนาสังคม ต่ำกว่าประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือน ๕,๐๐๐ - ๑๐,๐๐๐ บาท ต่ำกว่าประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือน ๑๐,๐๐๑- ๑๕,๐๐๐ บาท และต่ำกว่าประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือน ๑๕,๐๐๑ บาท ขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

ส่วนคู่อื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง

ตารางที่ ๔.๒๓ ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ ความคิดเห็นต่อบทบาทการพัฒนาสังคม ของประชาชน ที่มีรายได้ต่อเดือน ต่างกัน ด้านพัฒนาประชาชนให้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

รายได้ต่อเดือน	\bar{X}	ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท	๕,๐๐๐- ๑๐,๐๐๐ บาท	๑๐,๐๐๑- ๑๕,๐๐๐ บาท	๑๕,๐๐๑ บาทขึ้นไป
		๒.๙๒	๓.๑๔	๓.๑๑	๓.๐๘
ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท	๒.๙๒	-	-๐.๒๒*	-๐.๑๙*	-๐.๑๖
๕,๐๐๑-๑๐,๐๐๐ บาท	๓.๑๔		-	๐.๐๓	๐.๐๖
๑๐,๐๐๑-๑๕,๐๐๐ บาท	๓.๑๑			-	๐.๐๓
๑๕,๐๐๑ บาท ขึ้นไป	๓.๐๘				-

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๓ เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ ความคิดเห็นต่อบทบาทการพัฒนาสังคม ของประชาชน ที่มีรายได้ต่อเดือน ต่างกันเป็นรายคู่ ด้านพัฒนาประชาชนให้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือน ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท มีความคิดเห็นต่อบทบาทการพัฒนาสังคม ต่ำกว่าประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือน ๕,๐๐๐ - ๑๐,๐๐๐ บาท และต่ำกว่าประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือน ๑๐,๐๐๑- ๑๕,๐๐๐ บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

ส่วนคู่อื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง

ตอนที่ ๕ ผลการรวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมการพัฒนาสังคมของเทศบาล
ตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช

ตารางที่ ๔.๒๔ แสดงค่าความถี่ของข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมการพัฒนาสังคมของเทศบาล
ตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการพัฒนา		ความถี่
ด้านที่ ๑	ด้านเร่งการเพิ่มผลผลิตเพิ่มรายได้และลดรายจ่าย	
	๑. เทศบาลควรมีการส่งเสริมในการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรให้มากขึ้น	๒๔
	๒. เทศบาลควรให้มีการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการเพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์เพื่อลดรายจ่าย	๑๘
	รวม	๔๒
ด้านที่ ๒	ด้านปรับปรุงส่งเสริมสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น	
	๑. เทศบาลควรจัดให้มีการปรับปรุงส่งเสริมสิ่งแวดล้อมพร้อมจัดเจ้าหน้าที่ออกจัดเก็บขยะทุกอาทิตย์เพื่อความสะอาดของชุมชน	๓๔
	๒. ควรมีการส่งเสริมให้มีความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนอกจากนี้เทศบาลควรส่งเสริมสนับสนุนให้เยาวชนและประชาชนได้กล้าแสดงออกในความสามารถของตนรวมทั้งช่วยกันสอดส่องรณรงค์ในการต่อต้านยาเสพติดเพื่อขจัดปัญหาในชุมชน	๓๓
	รวม	๖๗
ด้านที่ ๓	ด้านปรับปรุงส่งเสริมอนามัยและสุขภาพ	
	๑. ส่งเสริมการสาธารณสุข การสร้างสุขภาพและป้องกันโรคติดต่อ เช่น โรคไข้เลือดออก โรคพิษสุนัขบ้า เป็นต้น	๒๕
	๒. ควรจัดให้เจ้าหน้าที่ออกพ่นยากันยุงทำลายแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์ที่เป็นพาหะนำโรคกับประชาชนในพื้นที่	๒๑
	รวม	๔๖
ด้านที่ ๔	ด้านส่งเสริมการศึกษาและวัฒนธรรม	
	๑. ส่งเสริมและพัฒนาระบบการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้นักเรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ	๒๓
	๒. ส่งเสริม พัฒนาและอนุรักษ์ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและปราชญ์ชาวบ้าน	๒๐
	รวม	๔๓

ด้านที่ ๕	ด้านพัฒนาประชาชนให้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์	
	๑. ควรส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กและเยาวชนได้แสดงออกตามความสามารถของตน	๓๐
	๒. ควรส่งเสริมให้เยาวชนและประชาชนรู้โทษของยาเสพติด	๒๘
	รวม	๕๘

จากตารางที่ ๔.๒๔ พบว่า ประชาชนได้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านปรับปรุงส่งเสริมสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น มีความถี่มากที่สุด โดยได้เสนอแนะว่า เทศบาลควรจัดให้มีการปรับปรุงส่งเสริมสิ่งแวดล้อมพร้อมจัดเจ้าหน้าที่ออกจัดเก็บขยะทุกอาทิตย์เพื่อความสะอาดของชุมชน ควรมีการส่งเสริมให้มีความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

รองลงมา ด้านพัฒนาประชาชนให้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ โดยได้เสนอแนะว่าควรส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กและเยาวชนได้แสดงออกตามความสามารถของตน ควรส่งเสริมให้เยาวชนและประชาชนรู้โทษของยาเสพติด

ด้านเร่งการเพิ่มผลผลิตเพิ่มรายได้และลดรายจ่าย มีความถี่น้อยสุด โดยได้เสนอแนะว่า เทศบาลควรมีการส่งเสริมในการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรให้มากขึ้น เทศบาลควรให้มีการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการเพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์ เพื่อลดรายจ่าย

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง บทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ๓ ประการ ดังนี้ ๑) เพื่อศึกษาบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช ๒) เพื่อเปรียบเทียบบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช ตามความคิดเห็นของประชาชน จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ต่างกัน และ ๓) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมต่อบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช ประชากรที่ใช้ในวิจัยครั้งนี้เป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน ๑,๘๗๐ คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเคร์จซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๒๐ คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามปลายปิด และแบบสอบถามปลายเปิด โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น ๓ ตอน คือ

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช ใน ๕ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านเร่งการเพิ่มผลผลิตเพิ่มรายได้และลดรายจ่าย ๒) ด้านปรับปรุงส่งเสริมสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น ๓) ด้านปรับปรุงส่งเสริมอนามัยและสุขภาพ ๔) ด้านส่งเสริมการศึกษาและวัฒนธรรม และ ๕) ด้านพัฒนาประชาชนให้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

ตอนที่ ๓ เป็นแบบสอบถามข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นแบบสอบถามปลายเปิด

สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ย, ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน, และทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติ ค่า t -test, และ ค่า F -test และเมื่อพบว่า ค่า F มีความแตกต่าง จึงทำการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธี LSD (Least Significant Difference) แล้วนำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์ทางสถิติแล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย และนำเสนอในรูปแบบความเรียง สามารถสรุปผล อภิปรายผล และรวบรวมข้อเสนอแนะ ซึ่งรายละเอียดนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๒ อภิปรายผล

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “บทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช” สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

๕.๑.๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีจำนวน ๑๗๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๔.๐๖ ซึ่งเป็นจำนวนมากสุด มีอายุระหว่าง ๔๖-๖๐ ปี จำนวน ๑๔๑ คน ซึ่งเป็นจำนวนสูงสุด คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๐๖ มีการศึกษาระดับ ปวช./ปวส. จำนวน ๑๐๖ คน ซึ่งเป็นจำนวนสูงสุด คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๑๓ มีอาชีพเกษตรกร/รับจ้าง มากสุด มีจำนวน ๑๑๓ คน ซึ่งเป็นจำนวนสูงสุด คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๓๑ และมีรายได้ ๑๐,๐๐๑-๑๕,๐๐๐ บาท มีจำนวน ๑๒๑ คน ซึ่งเป็นจำนวนสูงสุด คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๘๑

๕.๑.๒ บทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช

บทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ในทั้ง ๕ ด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สรุปได้ดังนี้

๑) ด้านเร่งการเพิ่มผลผลิตเพิ่มรายได้และลดรายจ่าย บทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ เทศบาลส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และวัฒนธรรม ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ เทศบาลส่งเสริมการปลูกพืชทางการเกษตร เช่น ส้มโอทับทิมสยามเพื่อส่งออก

๒) ด้านปรับปรุงส่งเสริมสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น บทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ เทศบาลส่งเสริมการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นเพื่อให้เกิดประโยชน์เช่น ป่าไม้ สัตว์ป่า เทศบาลส่งเสริมให้ประชาชนปลูกต้นไม้เพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียวในพื้นที่สวนสาธารณะ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ เทศบาลมีการรณรงค์ส่งเสริมให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เทศบาลร่วมกับชุมชนเพื่อส่งเสริมการลดปริมาณขยะ

๓) ด้านปรับปรุงส่งเสริมอนามัยและสุขภาพ บทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ เทศบาลรณรงค์ให้ประชาชนทำลายแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์ที่เป็นพาหะนำโรค ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ เทศบาลส่งเสริมสนับสนุนการจัดบริการด้านสาธารณสุข

๔) ด้านส่งเสริมการศึกษาและวัฒนธรรม บทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ เทศบาลมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมกีฬาและนันทนาการ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ เทศบาลจัดตั้งกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษาเพื่อสร้างโอกาสและทางเลือกกับเยาวชนที่ด้อยโอกาสทางการศึกษา

๕) ด้านพัฒนาประชาชนให้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ บทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นราย

ข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ เทศบาลนครนครศรีธรรมราชให้ความรู้เรื่องโทษของยาเสพติดเพื่อให้เยาวชนและประชาชนได้รู้โทษของยาเสพติด ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ เทศบาลร่วมส่งเสริมสนับสนุนเด็กเยาวชนให้เล่นกีฬายามว่างให้เป็นประโยชน์

๕.๑.๓ ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลบางจากจังหวัดนครศรีธรรมราช

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจากจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยจำแนกตามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน สามารถสรุปผลได้ ดังนี้

จำแนกตามเพศ ความคิดเห็นต่อบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจากจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งเพศชายและเพศหญิง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เพศชาย ด้านพัฒนาประชาชนให้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ด้านส่งเสริมการศึกษาและวัฒนธรรม, ด้านปรับปรุงส่งเสริมอนามัยและสุขภาพ ส่วนด้านเร่งการเพิ่มผลผลิตเพิ่มรายได้และลดรายจ่าย มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เพศหญิง ด้านพัฒนาประชาชนให้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ด้านส่งเสริมการศึกษาและวัฒนธรรม ส่วนด้านเร่งการเพิ่มผลผลิตเพิ่มรายได้และลดรายจ่าย มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

จำแนกตามอายุ ความคิดเห็นต่อบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจากจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้ง ๔ ช่วงอายุ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อายุ ๑๘-๓๐ ปี ด้านส่งเสริมการศึกษาและวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ด้านปรับปรุงส่งเสริมสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อายุ ๓๑-๔๕ ปี ด้านพัฒนาประชาชนให้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ด้านเร่งการเพิ่มผลผลิตเพิ่มรายได้และลดรายจ่าย มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อายุ ๔๖-๖๐ ปี ด้านพัฒนาประชาชนให้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ด้านเร่งการเพิ่มผลผลิตเพิ่มรายได้และลดรายจ่าย มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อายุสูงกว่า ๖๐ ปี ด้านพัฒนาประชาชนให้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ด้านปรับปรุงส่งเสริมสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้นและด้านเร่งการเพิ่มผลผลิตเพิ่มรายได้และลดรายจ่าย มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

จำแนกตามระดับการศึกษา ความคิดเห็นต่อบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ระดับประถมศึกษา ด้านส่งเสริมการศึกษาและวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ด้านปรับปรุงส่งเสริมสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ระดับมัธยมศึกษา ด้านพัฒนาประชาชนให้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ด้านเร่งการเพิ่มผลผลิตเพิ่มรายได้และลดรายจ่าย มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ระดับปวช/ปวส. ด้านพัฒนาประชาชนให้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ด้านเร่งการเพิ่มผลผลิตเพิ่มรายได้และลดรายจ่าย มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า ด้านพัฒนาประชาชนให้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ด้านปรับปรุงส่งเสริมสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้นและด้านเร่งการเพิ่มผลผลิตเพิ่มรายได้และลดรายจ่าย มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด

จำแนกตามอาชีพ ความคิดเห็นต่อบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจากจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อาชีพเกษตรกร/รับจ้าง ด้านพัฒนาประชาชนให้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ด้านเร่งการเพิ่มผลผลิต

เพิ่มรายได้และลดรายจ่าย มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด อาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ ด้านพัฒนาประชาชนให้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ด้านเร่งการเพิ่มผลผลิตเพิ่มรายได้และลดรายจ่าย มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด อาชีพธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย ด้านพัฒนาประชาชนให้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ด้านเร่งการเพิ่มผลผลิตเพิ่มรายได้และลดรายจ่าย มีค่าเฉลี่ยน้อยสุดอาชีพนักเรียน/นักศึกษา ด้านพัฒนาประชาชนให้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ด้านเร่งการเพิ่มผลผลิตเพิ่มรายได้และลดรายจ่าย มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด

จำแนกตามรายได้ต่อเดือน ความคิดเห็นต่อบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน รายได้ต่อเดือน ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท ด้านพัฒนาประชาชนให้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ด้านเร่งการเพิ่มผลผลิตเพิ่มรายได้และลดรายจ่าย มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด รายได้ต่อเดือน ๕,๐๐๐-๑๐,๐๐๐ บาท ด้านพัฒนาประชาชนให้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ด้านเร่งการเพิ่มผลผลิตเพิ่มรายได้และลดรายจ่าย มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด รายได้ต่อเดือน ๑๐,๐๐๑-๑๕,๐๐๐ บาท ด้านพัฒนาประชาชนให้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ด้านเร่งการเพิ่มผลผลิตเพิ่มรายได้และลดรายจ่าย มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด รายได้ต่อเดือน ๑๕,๐๐๐ บาท ขึ้นไป ด้านพัฒนาประชาชนให้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ด้านเร่งการเพิ่มผลผลิตเพิ่มรายได้และลดรายจ่าย มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด

๕.๑.๔ ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยจำแนกตามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ซึ่งนำไปสู่การทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังนี้

สมมติฐานที่ ๑ ประชาชนที่มีเพศ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช แตกต่างกัน ซึ่งผลการเปรียบเทียบโดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๒ ประชาชนที่มีอายุ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช แตกต่างกัน ซึ่งผลการเปรียบเทียบโดยรวมแตกต่างกัน จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๓ ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช แตกต่างกัน ซึ่งผลการเปรียบเทียบโดยรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๔ ประชาชนที่มีอาชีพ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช แตกต่างกัน ซึ่งผลการเปรียบเทียบโดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๕ ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือน ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช แตกต่างกัน ซึ่งผลการเปรียบเทียบโดยรวมแตกต่างกัน จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

๕.๑.๕ สรุปแนวทางส่งเสริมบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช ในครั้งนี้ทำให้ทราบถึงแนวทางส่งเสริมต่อบทบาทการพัฒนาสังคม ซึ่งจำแนกเป็นรายด้าน ได้ดังนี้

๑) ด้านเร่งการเพิ่มผลผลิตเพิ่มรายได้และลดรายจ่าย ประชาชนได้เสนอแนะว่าเทศบาลควรมีการส่งเสริมในการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร โดยให้มีการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการ เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์

๒) ด้านปรับปรุงส่งเสริมสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น ประชาชนได้เสนอแนะว่า เทศบาลควรปรับปรุงสิ่งแวดล้อมและให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติ สอดส่องรณรงค์ในการต่อต้านยาเสพติด

๓) ด้านปรับปรุงส่งเสริมอนามัยและสุขภาพ ประชาชนได้เสนอแนะว่า เทศบาลต้องจัดเจ้าหน้าที่ออกพ่นยากันยุงทำลายแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์ที่เป็นพาหะนำโรคเพื่อป้องกันโรคติดต่อเป็นประจำ

๔) ด้านส่งเสริมการศึกษาและวัฒนธรรม ประชาชนได้เสนอแนะว่า เทศบาลต้องพัฒนาระบบการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลควรเร่งส่งเสริมการอนุรักษ์ศาสนาศิลปวัฒนธรรมจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและปราชญ์ชาวบ้าน

๕) ด้านพัฒนาประชาชนให้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ประชาชนได้เสนอแนะว่า เทศบาลควรส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กและเยาวชนได้แสดงออกตามความสามารถของตน อีกทั้งส่งเสริมให้เยาวชนและประชาชนรู้โทษของยาเสพติด

๕.๒ อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง “บทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช” ผู้วิจัยได้นำผลที่พบจากการวิจัยมาอภิปรายเชื่อมโยงทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นดังต่อไปนี้

๕.๒.๑ ผลการศึกษาวิเคราะห์ บทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช ดังนี้

ผลการศึกษา พบว่า บทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมทั้ง ๕ ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง อภิปรายได้ว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช เห็นว่าเทศบาลที่ตนอาศัยอยู่นั้น มีการจัดการพัฒนาเปลี่ยนแปลงสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของบุคคลภายในสังคม เป็นการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ทางสังคมที่มีต่อกันภายในสังคม ไม่ว่าจะเป็นความสัมพันธ์ ในแง่ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ส่งเสริมเพื่อเพิ่มผลผลิตเพิ่มรายได้และลดรายจ่ายของตนเองและครอบครัว มีการปรับปรุงส่งเสริมสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น เพื่อชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี มีการเสริมสร้างสุขอนามัย ส่งเสริมการศึกษาแก่เยาวชน ตลอดจนส่งเสริมให้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ สอดคล้องกับแนวคิด **สนธิยา พลศรี** ที่

กล่าวว่า การพัฒนานั้น คือการทำให้ดีขึ้นเจริญขึ้นก้าวหน้าขึ้นโดยไม่หยุดนิ่ง เปลี่ยนแปลงจากสภาพที่ไม่น่าพอใจไปสู่สภาพที่น่าพอใจ มีการกระจายรายได้ของบุคคลในชุมชน มีการปรับปรุงคุณภาพชีวิตของชนบททั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม ด้วยการเพิ่มขีดความสามารถของสังคมในระบบทั้งคุณภาพปริมาณและสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับงานวิจัย **วิโรจน์ ศิริชัยเจริญ** ศึกษาวิจัยเรื่อง “ทัศนคติของประชาชนต่อผู้บริหารท้องถิ่น ศึกษาเฉพาะกรณี” ศึกษาเฉพาะกรณีคณะเทศมนตรีเมื่อนาน ชุดที่ได้รับการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๓๘ จากประชาชนที่อยู่ในเขตเทศบาลฯ ว่า สิ่งที่สำคัญที่เทศบาลควรต้องเร่งจัดให้มี คือ ปรับปรุงซ่อมแซมถนนในเขตเทศบาล สถานที่ที่เป็นแหล่งเสื่อมโทรม ดูแลรักษาความสะอาด ส่งเสริมอาชีพราษฎรให้มีงานทำ และรายได้เพิ่มขึ้น วางระบบระบายน้ำให้สามารถระบายน้ำได้สะดวกและป้องกันน้ำท่วมขังในฤดูฝน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านแรงกระตุ้นเพิ่มผลผลิตเพิ่มรายได้และลดรายจ่าย พบว่าเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช มีการพัฒนาสังคมมีค่าแปลผล อยู่ในระดับปานกลาง อภิปรายผลได้ว่า เทศบาลควรส่งเสริมพืชเกษตร เช่น ส้มโอทับทิมสยาม พัฒนาด้านการเกษตรและอุตสาหกรรมครัวเรือน สนับสนุนโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ อีกทั้งควรส่งเสริมการออมทรัพย์ ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และวัฒนธรรมให้มากกว่าที่เป็นอยู่ สอดคล้องกับงานวิจัย **พระบรรพต ตยานนุโท (ปิ่นสง)** ศึกษาวิจัยเรื่อง ความคาดหวังของประชาชนต่อการพัฒนาสังคมของเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ว่าการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ ควรดูแลเรื่องการว่างงานในชุมชน พัฒนาอาชีพในชุมชน ควรปรับปรุงความสะอาดของตลาด

ด้านปรับปรุงส่งเสริมสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น พบว่า เทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช มีการพัฒนาสังคมมีค่าแปลผล อยู่ในระดับปานกลาง อภิปรายผลได้ว่าเทศบาลต้องมีการรณรงค์ให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจในการใช้ทรัพยากรทางธรรมชาติ รณรงค์ส่งเสริมให้มีความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในการใช้ทรัพยากรท้องถิ่น โดยร่วมกับชุมชนเพื่อส่งเสริมการลดปริมาณขยะ ปลูกต้นไม้เพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียวในพื้นที่สวนสาธารณะ แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระปลัดไพฑูรย์ อินทสุวณโณ (จรบารุง)** ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของเทศบาลตำบลบางขุนต่อการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชนอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของเทศบาลตำบลบางขุนต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชน อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ด้านปรับปรุงส่งเสริมอนามัยและสุขภาพ พบว่า เทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช มีการพัฒนาสังคมมีค่าแปลผล อยู่ในระดับปานกลาง อภิปรายผลได้ว่า เทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช ยังมีการรณรงค์ให้ประชาชนทำลายแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์ที่เป็นพาหะนำโรค เพื่อป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกับประชาชนในพื้นที่ มีการจัดบริการด้านสาธารณสุขเกี่ยวกับสุขภาพและการควบคุมโรคติดต่อ โดยการส่งเสริมภาวะโภชนาการเช่นการใช้ช้อนกลางนั้น เทศบาลควรมีการรณรงค์ให้มากกว่านี้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย **พระบรรพต ตยานนุโท (ปิ่นสง)** ศึกษาวิจัยเรื่อง ความคาดหวังของประชาชนต่อการพัฒนาสังคมของเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ที่ได้เสนอแนะ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ว่าควรดูแลเรื่องการจราจร และดูแลเรื่องการจัดเก็บขยะ รักษาความสะอาดให้มากกว่านี้ สอดคล้องกับ **รัฐการ สุรงค์พิตร** ศึกษาวิจัยเรื่อง ความคาดหวังของประชาชนต่อการบริหารงานของเทศบาลตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด

จังหวัดเชียงใหม่ ว่าประชาชนส่วนใหญ่มีแนวโน้มคาดหวังในทุกประเด็นการบริหารงานของเทศบาล เป้าหมาย โดยคาดหวังมากที่สุด คือ การป้องกันและระงับโรคติดต่อรองลงมาคือ การมีเครื่องมือใช้ในการดับเพลิง การให้มีและบำรุงสถานที่ที่ทำการพิทักษ์รักษาคนเจ็บไข้ และการให้มีและบำรุงทางระบายน้ำ สอดคล้องกับ **วิโรจน์ ศิริชัยเจริญ** ศึกษาวิจัยเรื่อง “ทัศนคติของประชาชนต่อผู้บริหารท้องถิ่น ศึกษาเฉพาะกรณี” ศึกษาเฉพาะกรณีคณะเทศมนตรีเมื่อนาน ชุดที่ได้รับการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๓๘ จากประชาชนที่อยู่ในเขตเทศบาลฯ ว่า เทศบาลควรต้องเร่งจัดให้มี คือ ปรับปรุงซ่อมแซมถนนในเขตเทศบาล สถานที่ที่เป็นแหล่งเสื่อมโทรม ดูแลรักษาความสะอาด วางระบบระบายน้ำให้สามารถระบายน้ำได้สะดวกและป้องกันน้ำท่วมขังในฤดูฝน

ด้านส่งเสริมการศึกษาและวัฒนธรรม พบว่า เทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช มีการพัฒนาสังคมมีค่าแปลผล อยู่ในระดับปานกลาง อภิปรายผลได้ เทศบาลนั้นต้องสนับสนุนการศึกษาของเด็กและเยาวชนผู้ด้อยโอกาส โดยจัดตั้งกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษาเพื่อสร้างโอกาสและทางเลือกกับเยาวชนที่ด้อยโอกาสทางการศึกษา ส่งเสริมการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่นศิลปะพื้นบ้าน จัดให้มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีมาตรฐานตามเกณฑ์ อีกทั้งเทศบาลต้องมีการมีส่วนร่วมในกิจกรรมกีฬาและนันทนาการ ให้เพิ่มขึ้นกว่า สอดคล้องกับงานวิจัย **สุวรรณา วัชรอาภาไพบูลย์** ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของเทศบาลต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ว่า บทบาทของเทศบาลที่มีต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ด้านนโยบายการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้มีการกำหนด วิสัยทัศน์ เพื่อสนองความต้องการของ ชุมชนและท้องถิ่น กำหนดแผนยุทธศาสตร์และทิศทางการจัดการศึกษาของเทศบาลและพัฒนานโยบายด้านการศึกษาของเทศบาล และสถานศึกษา ด้านการบริหารงานวิชาการ ส่งเสริม สนับสนุน การจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายและยึดผู้เรียนเป็นสำคัญตลอด การพัฒนาวิธีการวัดผลและประเมินผล ที่มุ่งเน้นตามสภาพจริง การนิเทศ กำกับ ติดตาม และนำผลไปใช้ในการวางแผนพัฒนาการศึกษา รวมทั้งมีระบบสารสนเทศและศูนย์ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ด้านการบริหารงานบุคคล สร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากรทางการศึกษา ต้องมีการจัดทำแผน ติดตามประเมินผลการดำเนินงาน การปฏิบัติงานที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ พัฒนามาตรฐานวิชาชีพและคุณภาพการศึกษา ด้านงบประมาณ ส่งเสริมสนับสนุนการระดมทรัพยากรการลงทุนด้านงบประมาณการเงิน และทรัพย์สินจากทุกภาคส่วน มาใช้เพื่อการจัดการและพัฒนาการศึกษา การจัดทำแผนงบประมาณเกณฑ์การจัดสรร การเบิกจ่าย ตามแผนปฏิบัติการ ประจำปี ตลอดจนการรายงานผลการดำเนินงานให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ ด้านการส่งเสริม สนับสนุนการศึกษา ส่งเสริม สนับสนุน ให้สถานศึกษา และชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตร การจัดการกระบวนการเรียนรู้เครือข่ายและแหล่งเรียนรู้ ชุมชน พัฒนาสื่อ นวัตกรรมเครือข่ายบริการสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา การจัดทำรายงานตรวจสอบและประเมินคุณภาพการศึกษาประจำปีของสถานศึกษาและเทศบาล

ด้านพัฒนาประชาชนให้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ พบว่า เทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช มีการพัฒนาสังคมมีค่าแปลผล อยู่ในระดับปานกลาง อภิปรายผลได้ เทศบาลควรส่งเสริมสนับสนุนเด็กเยาวชนให้เล่นกีฬา เพื่อเน้นความสามัคคีของชุมชน เพื่อเปิดโอกาสให้เยาวชนได้แสดงความสามารถตามความถนัดตน อีกทั้งเทศบาลควรส่งเสริมให้ความรู้เรื่องโทษของยาเสพติดเพื่อให้เยาวชนและประชาชนได้รู้โทษของยาเสพติด แก่ประชาชนและเยาวชนให้มากกว่านี้

สอดคล้องกับแนวคิดของ **สัญญา สัญญาวิวัฒน์** กล่าวว่า การพัฒนาสิ่งแวดล้อมของคนในชุมชน สิ่งแวดล้อมที่เป็นวัตถุและไม่ใช่วัตถุ เช่น การเมือง เศรษฐกิจ การศึกษา สังคม วัฒนธรรม ครอบครัว และประชากรอนามัยและสาธารณสุขนั้นหนทางการ **สุเทพ เชาว์ลิต** กล่าวว่าการพัฒนาสังคมมีเป้าหมายในการพัฒนาเพื่อพัฒนาประชาชนให้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ต่อตนเอง และสังคมให้ได้ผลอย่างมีประสิทธิภาพสมบูรณ์นั้นต้องพัฒนาทั้งคนและสิ่งแวดล้อมไปพร้อมๆ กัน ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระบรรพต ตยานนโท (ปิ่นสง)** ศึกษาวิจัยเรื่อง ความคาดหวังของประชาชนต่อการพัฒนาสังคมของเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ได้เสนอแนะไว้ว่าการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานนั้น ควรมีการแก้ปัญหาเรื่องการศึกษาที่อยู่อาศัยหนาแน่น การจราจรติดขัด และให้ใช้พื้นที่ว่างให้เกิดประโยชน์

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช มีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้

๑) ผู้บริหารเทศบาลควรทำการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาสังคมด้านต่างๆ โดยการอบรมและจัดทำคู่มือให้กับผู้นำชุมชนและสมาชิกเทศบาลเพื่อเป็นแกนนำในการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่ประชาชน

๒) เทศบาลควรจัดกิจกรรมสร้างจิตสำนึก การรักบ้านเกิด หรือการรักท้องถิ่น ความสามัคคีในชุมชน ให้เห็นความสำคัญกับการพัฒนาด้านต่างๆ เพื่อประชาชนจะได้ผลประโยชน์จากการพัฒนาตรงกับความต้องการของประชาชนโดยทั่วกัน

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช มีข้อเสนอแนะดังนี้

๑) ประชาชนหรือปราชญ์ชาวบ้านควรเข้าไปมีส่วนร่วมในการชี้แนะและแนะนำการปฏิบัติการดำเนินงานของเทศบาลตำบลบางจาก

๒) ประชาชนควรสนับสนุนทรัพยากร วัสดุอุปกรณ์ของเทศบาลให้เพียงพอต่อความต้องการของชุมชน

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช สำหรับการวิจัยครั้งต่อไปควรทำการศึกษา ดังนี้

๑) ควรจะทำการศึกษาบทบาทเทศบาลบางจากต่อการจัดการอนุรักษ์ทรัพยากร

๒) ควรศึกษาเปรียบเทียบบทบาทของเทศบาลต่อการพัฒนาสังคมระหว่างเทศบาลต่างๆ ในจังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อหาความแตกต่างและนำมาพัฒนาเทศบาลต่อไป

บรรณานุกรม

(๑) หนังสือ

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. **จิตวิทยาสังคม**, กรุงเทพมหานคร: คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, ๒๕๒๗.

กรองแก้ว อยู่สุข. **พฤติกรรมองค์การ**, กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๗.

งามพิศ สัตย์สงวน. **หลักมานุษยวิทยาวัฒนธรรม**, กรุงเทพมหานคร: แพร่พิทยา, ๒๕๓๘.

ดิเรก ฤกษ์หรัย. **การพัฒนาชนบท: เน้นการพัฒนาสังคมและแนวความคิดความจำเป็นพื้นฐาน**, กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพการพิมพ์, ๒๕๕๓.

เดโช สนวนานนท์. **จิตวิทยาสังคม**, กรุงเทพมหานคร: โพธิ์สามต้นการพิมพ์, ๒๕๑๘.

ธงชัย สันติวงษ์. **การบริหารงานบุคคล**, กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๓๕.

ธานินทร์ ศิลป์จารุ. **การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS ครอบคลุมทุกเวอร์ชัน**, กรุงเทพมหานคร: บริษัท วี อินเทอร์เน็ต พรินท์, ๒๕๕๐.

บุญชม ศรีสะอาด. **การวิจัยเบื้องต้น**, กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ชมรมเด็ก, ๒๕๔๓.

ประพันธ์ อาพันประสิทธิ์. **จิตวิทยาสังคม**, สงขลา: ภาควิชาสังคมวิทยาคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๔๔.

พระเทพวิสุทธิกวี (พิจิตร จิตตวณโณ). **การพัฒนาจิต**, พิมพ์ครั้งที่ ๖, กรุงเทพมหานคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๔๓.

พระเทพสาครมุนี (แก้ว สุวณฺณโชโต). **อนุสรณ์ในงานเคลื่อนศพสู่วิหารหลังใหม่**, กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม, ๒๕๒๙.

พระไพศาล วิสาโล. **พุทธธรรมกับการพัฒนาสังคม**, กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิโกมลคีมทอง, ๒๕๓๓.

พัทธา สายหู. **กลไกของสังคม**, พิมพ์ครั้งที่ ๙, กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๘.

พิชณุ อภิสม่าจารโยธิน. **การศึกษาผลการดำเนินงานโครงการส่งเสริมทักษะทางสังคม Hail Trip**, กรุงเทพมหานคร: คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๕๐.

ไพบุลย์ ช่างเรียน. **สารานุกรมศัพท์ทางสังคมวิทยา**, กรุงเทพมหานคร: แพร่พิทยาการพิมพ์, ๒๕๑๖.

ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒**.

ลือชา ธรรมวินัยสถิต. **มนุษย์กับสังคม**, เพชรบุรี: ภาควิชาสังคมวิทยาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์สถาบันราชภัฏเพชรบุรี, ๒๕๓๙.

วิรัช เตียงหงษากุล. **หลักการพัฒนารวมชน บทบาทของสถาบันการศึกษากับการพัฒนารวมชน**, กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๙.

ไวรัช เจียมบรรจง. **จิตสังคมวิทยา เล่ม ๒**, นนทบุรี: โรงพิมพ์สถานสงเคราะห์ปากเกร็ด, ๒๕๒๙.

สงวนสุทธิ เลิศอรุณ. **จิตวิทยาสังคม**, กรุงเทพมหานคร: ส่งเสริมวิชาการ, ๒๕๒๕.

สถาบันพระปกเกล้า. **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช, ๒๕๕๐**, พิมพ์ครั้งที่ ๖, กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา, ๒๕๕๒.

สนธยา พลศรี. **หลักสังคมวิทยา**, กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๕.

สนธิ สมัครการ. การศึกษากับการพัฒนาชนบท, **วารสารการศึกษาแห่งชาติ**, กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๖.

สัญญา สัญญาวิวัฒน์. **หนังสือการพัฒนาชุมชน**, ภาควิชา สังคมวิทยา ศาสตร์และมนุษยวิทยา, คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๔.

สุดา ภิรมณ์แก้ว. **มนุษย์กับสังคม**, กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๑.

สุเทพ เชาวลิต. **หลักการพัฒนาชุมชน**, กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๔.

สุพัตรา สุภาพ. **จิตวิทยาสังคม**, กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๘.

อดุลย์ ต้นประยูร. **สังคมวิทยาการศึกษา**, กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๓๙.

อรุณ รักธรรม. **การพัฒนาชุมชน**, กรุงเทพมหานคร: โอ เอส พริ้นติ้งเฮ้าส์, ๒๕๒๖.

(๒) วิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์/งานวิจัย

กรรณิกา ขวัญอารีย์. บทบาทผู้นำท้องถิ่นต่อการแก้ไขปัญหาแรงงานเด็กในชุมชนที่มีระดับการพัฒนาต่างกัน: ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดสุรินทร์, **วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต**, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๕.

เกษมสันต์ อยู่ยี่น. ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลสามตุ่ม อำเภอสวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี**, ๒๕๕๙.

จีรพรรณ กาญจนจิตตรา. การพัฒนาชุมชน, **รายงานการวิจัย**, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๔๔.

จุฑามณี ประสานตรี. ความคาดหวังและความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อนโยบายการพัฒนา ของเทศบาลเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม, **สาขาวิชาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์**, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนครพนม, ๒๕๕๖.

จิตยา สุวรรณขุ. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาสังคม, กรุงเทพมหานคร: ศูนย์การศึกษานโยบายสาธารณสุข, **วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต**, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๒๗.

ณัฐพร ชินบุตร. การรับรู้ในบทบาทหน้าที่และความต้องการในการพัฒนาตนเองของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตอำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น, **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต**, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๗.

เดชพล นิลสิน. บทบาทของเทศบาลในการพัฒนาท้องถิ่น ศึกษากรณีเทศบาลตำบล จังหวัดราชบุรี, **ศิลปศาสตร์มหาบัณฑิต**, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๖.

ทิพวรรณ เตาว่างกูร. บทบาทของสตรีชนบทในการร่วมพัฒนาสหกรณ์การเกษตร: ศึกษากรณีสหกรณ์การเกษตรปฏิรูปที่ดินลาดบัวขาวจำกัด, **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร์มหาบัณฑิต**, บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๓๑.

- นิตย์ ประจงแต่ง. บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ลพบุรีเขต ๒, **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต**, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราช
ภัฏเทพสตรี, ๒๕๔๘.
- นิภาพร รัตน์ปริยานุช. ความต้องการในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเสม็ด
อำเภอเมืองชลบุรี, **งานนิพนธ์ (รป.ม.)**, บัณฑิตวิทยาลัย สาขาวิชาการบริหารทั่วไป
มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๖.
- ประกอบ มีโคตรกอง. บทบาทของพระสงฆ์ที่เกี่ยวกับเยาวชนในเขตเทศบาลนครขอนแก่น,
วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตสาขาไทยคดีศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม, ๒๕๔๑.
- เปลี่ยน พากเพียร. บทบาทหน้าที่ของศึกษาธิการอำเภอตามความคิดเห็นของหัวหน้าส่วนราชการ
ระดับอำเภอและผู้บริหารโรงเรียนจังหวัดศรีสะเกษ, **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์
มหาบัณฑิต**, บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๓๗.
- พระบรรพต ตยานนโท (ปิ่นสง). ความคาดหวังของประชาชนต่อการพัฒนาสังคมของเทศบาลนคร
ปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี, **พุทธศาสตรมหาบัณฑิต** (การบริหารจัดการคณะสงฆ์),
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗.
- พระปลัดไพฑูรย์ อินทสุวณโณ (จรบ่ารุง). บทบาทของเทศบาลตำบลบางปูนต่อการจัดการปัญหา
สิ่งแวดล้อมของชุมชนอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี, **พุทธศาสตรมหาบัณฑิต** (การ
พัฒนาสังคม): มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗.
- พระมหาพนมนคร มีราคา. การดำรง สมณะเพศของสามเณรโรงเรียนมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย
อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**, บัณฑิต
วิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๔๙.
- พูนทรัพย์ สิทธิพรหม. บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนากับการเข้าร่วมโครงการแผ่นดิน
ทองของชาวบ้านห้วยยาง, **งานวิจัย**, กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
๒๕๑๖.
- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. การพัฒนาชุมชนในเขตชุมชนแออัด, **รายงานวิจัย**, กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วน
จำกัดไทยอนุเคราะห์ไทย, ๒๕๓๘.
- รัฐการ สุรงค์พิตร. ความคาดหวังของประชาชนต่อการบริหารงานของเทศบาลตำบลเชิงดอย อำเภอ
ดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่, **วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต**, บัณฑิตวิทยาลัย:
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๓.
- วิโรจน์ ศิริชัยเจริญ, ทศนคติของประชาชนต่อผู้บริหารท้องถิ่น ศึกษาเฉพาะกรณี, **ภาคินพนธ์รัฐ
ประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**, (สาขาวิชาการบริหารทั่วไป: มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๓๙.
- สมคิด เพ็งอุดม. การศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อการพัฒนาชุมชนตามทัศนะของพระสงฆ์และ
เจ้าหน้าที่กระทรวงมหาดไทยระดับตำบลในจังหวัดสมุทรสงคราม, **ปริญญาานิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต**, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, ๒๕๓๕.

สำเร็จ กล่าวหาญ. สภาพการปฏิบัติงานตามบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๓, **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต**, บัณฑิตวิทยาลัย:มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, ๒๕๔๙.

สุนทร กุญชร. บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดชัยภูมิ, **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต**, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๕.

สุวรรณ วาชรอภาไพบูลย์. บทบาทของเทศบาลต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน, **ครุศาสตรมหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์**, ๒๕๔๙.

เหลือ เอกตะคุ. บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียนมัธยมศึกษาในทัศนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดนครราชสีมา, **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต**, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๗.

(๓) ภาษาอังกฤษ

Jonathan H.Turner. **The Structure of Sociological heory**, (California: Wadsworth Publishing campany, ๑๙๙๑).

Allport Gordon. **Personality: A Psychological Interpretation**, (New York: Holt, ๑๙๗๓).

(๔) อินเทอร์เน็ต

[ออนไลน์]. แหล่งที่มา: **แขนงวิชาสาขาสังคมวิทยา**, http://www.stou.ac.th/thai/grad_stdy/Loadtext/

[ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.kpi.ac.th/wiki/index.php>

[ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.bangjakcity.go.th> ๑๙/๗/๒๕๖๐.Content/๑๒๗๔๑-๑.doc ๒๑/๐๖/๒๐๐๘.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายนามผู้เชี่ยวชาญ
หนังสือขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล Try out
หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ภาคผนวก ค
แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย เรื่อง

บทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช

คำชี้แจง

๑. แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย เรื่องบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช

๒. แบบสอบถามมีทั้งหมด ๓ ตอน

ตอนที่ ๑ แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช

ตอนที่ ๓ แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช

๓. ในการตอบแบบสอบถาม ขอความกรุณา ตอบให้ครบทุกข้อ คำตอบของท่านจะนำไปใช้เป็นข้อมูลเพื่อการวิจัยเท่านั้น และจะไม่มีผลกระทบต่อผู้ตอบแบบสอบถามแต่อย่างใด

๔. เมื่อตอบแบบสอบถามเสร็จแล้ว กรุณาตรวจสอบอีกครั้งว่าได้ตอบครบทุกข้อแล้วหรือไม่ แบบสอบถามที่ตอบคำถามครบทุกข้อเท่านั้น จึงจะถือว่าเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ และนำไปใช้เป็นข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านเป็นอย่างดี และขอขอบคุณในความร่วมมือให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ต่อการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

ขอเจริญพร

พระอธิการบริวัฒน์ ฐานวีโร (สังข์ช่วย)

นิสิตปริญญาโท

สาขาวิชาการพัฒนาสังคม

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขตนครศรีธรรมราช

ตอนที่ ๑ แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย (✓) ลงใน หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

๑. เพศ

[] ชาย

[] หญิง

๒. อายุ

[] ๑๘ - ๓๐ ปี

[] ๓๑ - ๔๕ ปี

[] ๔๖ - ๖๐ ปี

[] สูงกว่า ๖๐ ปี

๓. ระดับการศึกษา

[] ประถมศึกษา

[] มัธยมศึกษา

[] ปวช./ปวส.

[] สูงกว่าปริญญาตรี

๔. อาชีพ

[] เกษตรกรรม/รับจ้าง

[] ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ

[] ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย

[] นักเรียน/นักศึกษา

๕. รายได้ต่อเดือน

[] ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท

[] ๕,๐๐๐ - ๑๐,๐๐๐ บาท

[] ๑๐,๐๐๑ - ๑๕,๐๐๐ บาท

[] ๑๕,๐๐๑ ขึ้นไป

ตอนที่ ๒ ข้อคำถามเกี่ยวกับบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลบางจาก
จังหวัดนครศรีธรรมราช

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่กำหนด ตามความคิดเห็นของท่าน

ข้อที่	บทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาล ตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๑. ด้านเร่งการเพิ่มผลผลิตเพิ่มรายได้และลดรายจ่าย						
๑.	เทศบาลส่งเสริมการปลูกพืชทางการเกษตรเช่นส้มโอ ทับทิมสยามเพื่อส่งออกเพียงใด					
๒.	เทศบาลส่งเสริมสหกรณ์ออมทรัพย์โดยการรับฝากเงิน ประเภทเงินฝากประจำและเงินฝากออมทรัพย์เพื่อลด รายจ่ายเพียงใด					
๓.	เทศบาลส่งเสริมพัฒนาด้านการเกษตรและ อุตสาหกรรมครัวเรือนเช่นกลุ่มเครื่องแกงเทศบาล ตำบลบางจากเพียงใด					
๔.	เทศบาลร่วมส่งเสริมและสนับสนุนโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์เพียงใด					
๕.	เทศบาลส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และ วัฒนธรรมเพียงใด					
๒. ด้านปรับปรุงส่งเสริมสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น						
๖.	เทศบาลร่วมกับชุมชนเพื่อส่งเสริมการลดปริมาณ ขยะเพียงใด					
๗.	เทศบาลส่งเสริมการนำขยะมารีไซเคิลมาใช้ ประโยชน์ เช่น กระจาดมาทำแก้วนํ้าเพียงใด					
๘.	เทศบาลมีการรณรงค์ให้ประชาชนมีความรู้ความ เข้าใจในการใช้ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวทาง ธรรมชาติเพื่อให้เกิดประโยชน์เพียงใด					
๙.	เทศบาลส่งเสริมให้ประชาชนปลูกต้นไม้เพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียว ในพื้นที่สวนสาธารณะเพียงใด					
๑๐.	เทศบาลมีการรณรงค์ส่งเสริมให้มีความสำคัญกับการ อนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพียงใด					
๑๑.	เทศบาลส่งเสริมการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นเพื่อให้เกิด ประโยชน์ เช่น ป่าไม้ สัตว์ป่าเพียงใด					

ข้อที่	บทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาล ตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช	ระดับความคิดเห็น				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
๓. ด้านปรับปรุงส่งเสริมอนามัยและสุขภาพ						
๑๒.	เทศบาลส่งเสริมเกี่ยวกับการพัฒนาสุขภาพและ สิ่งแวดล้อมเพียงใด					
๑๓.	เทศบาลส่งเสริมเกี่ยวกับสุขภาพและการควบคุม โรคติดต่อเพียงใด					
๑๔.	เทศบาลรณรงค์ให้ประชาชนทำลายแหล่งเพาะ พันธุ์สัตว์ที่เป็นพาหะนำโรคเพียงใด					
๑๕.	เทศบาลส่งเสริมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กับประชาชนในพื้นที่เพียงใด					
๑๖.	เทศบาลส่งเสริมสนับสนุนการจัดบริการด้าน สาธารณสุขเพียงใด					
๑๗.	เทศบาลส่งเสริมภาวะโภชนาการ เช่น การใช้ ช้อนกลางเพียงใด					
๔. ด้านส่งเสริมการศึกษาและวัฒนธรรม						
๑๘.	เทศบาลส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาของเด็ก และเยาวชนผู้ด้อยโอกาสและผู้สนใจเรียนให้ได้รับ การศึกษาอย่างต่อเนื่องเช่นศูนย์ ก.ศ.น เพียงใด					
๑๙.	เทศบาลจัดตั้งกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษาเพื่อสร้าง โอกาสและทางเลือกกับเยาวชนที่ด้อยโอกาสทาง การศึกษาเพียงใด					
๒๐.	เทศบาลมีการส่งเสริมการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่นศิลปะพื้นบ้าน เช่น กลองยาวเพียงใด					
๒๑.	เทศบาลส่งเสริมการตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มี มาตรฐานตามเกณฑ์เพียงใด					
๒๒.	เทศบาลมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมกีฬา และนันทนาการเพียงใด					

ข้อที่	บทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาล ตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช	ระดับความคิดเห็น				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
๕. ด้านพัฒนาประชาชนให้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์						
๒๓.	เทศบาลร่วมส่งเสริมสนับสนุนเด็กเยาวชนให้เล่นกีฬายามว่างให้เป็นประโยชน์เพียงใด					
๒๔.	เทศบาลรณรงค์ให้มีการส่งเสริมให้ประชาชนและเยาวชนออกกำลังกายเพื่อให้ห่างไกลยาเสพติดเพียงใด					
๒๕.	เทศบาลส่งเสริมเพื่อเปิดโอกาสให้เยาวชนได้แสดงความสามารถตามความถนัดตนเช่นการเล่นดนตรีเพียงใด					
๒๖.	เทศบาลส่งเสริมการกีฬาเพื่อเน้นความสามัคคีของชุมชนในและนำเยาวชนมามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมเพียงใด					
๒๗.	เทศบาลรณรงค์ให้ความรู้เรื่องโทษของยาเสพติดเพื่อให้เยาวชนและประชาชนได้รู้โทษของยาเสพติดเพียงใด					

ตอนที่ ๓ แบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมต่อบทบาทการพัฒนาสังคมของเทศบาล
ตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช

คำชี้แจง โปรดเขียนข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมต่อบทบาทการพัฒนาสังคมของ
เทศบาลตำบลบางจาก จังหวัดนครศรีธรรมราช ตามความ คิดเห็นของท่าน ในด้านต่างๆ

๑. แนวทางส่งเสริมด้านเร่งการเพิ่มผลผลิตเพิ่มรายได้และลดรายจ่าย
๒. แนวทางส่งเสริมด้านปรับปรุงส่งเสริมสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น
๓. แนวทางส่งเสริมด้านปรับปรุงส่งเสริมอนามัยและสุขภาพ
๔. แนวทางส่งเสริมด้านส่งเสริมการศึกษาและวัฒนธรรม
๕. แนวทางส่งเสริมด้านพัฒนาประชาชนให้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

ขอขอบคุณ ทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อ - สกุล : พระอธิการบริวัฒน์ ฐานวิโร (สังข์ช่วย)
- วัน/เดือน/ปีเกิด : ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๒๒
- สถานที่เกิด : ๑๙๘ หมู่ที่ ๑ ตำบลบางจาก อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช
- การศึกษา : พ.ศ. ๒๕๕๘ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี
พุทธศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- ตำแหน่ง/สถานที่ทำงาน : เจ้าอาวาสวัดมัชฌิมภูมิ หมู่ที่ ๑ ตำบลบางจาก อำเภอเมือง
จังหวัดนครศรีธรรมราช
- ประสบการณ์ทำงาน : ครูสอนศีลธรรมประจำโรงเรียน
- อุปสมบท : ๑๒ เมษายน ๒๕๔๔
- สังกัด : วัดมัชฌิมภูมิ หมู่ที่ ๑ ตำบลบางจาก อำเภอเมือง
จังหวัดนครศรีธรรมราช
- หน้าที่ : เจ้าอาวาสวัดมัชฌิมภูมิ หมู่ที่ ๑ ตำบลบางจาก อำเภอเมือง
จังหวัดนครศรีธรรมราช ๘๐๓๓๐
- ปีที่เข้าศึกษา : ๒๕๕๘
- ปีที่สำเร็จการศึกษา : ๒๕๖๐